

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BURSA METROPOL İLÇELERİNDEKİ KÖY
YERLEŞMELERİNİN KASABALAŞMA SÜRECİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevinç PEKEL

Enstitü Anabilim Dalı : Coğrafya

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Zerrin KARAKUZULU

EYLÜL - 2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BURSA METROPOL İLÇELERİNDEKİ KÖY
YERLEŞMELERİNİN KASABALAŞMA SÜRECİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevinç PEKEL

Enstitü Anabilim Dalı : Coğrafya

Bu tez 16/10/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Zerrin KARAKUZULU

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÜÇLÜ

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Ali YİĞİT

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sevinç PEKEL

16.09.2010

ÖNSÖZ

“Bursa Metropol İlçelerindeki Köy Yerleşmelerinin Kasabalaşma Süreci” konulu çalışmada, köy yerleşmeleri tablolarla mukayeseli bir şekilde incelenmiş ve kasabalaşma özelliği gösteren üç köy ayrıntılı olarak üzerinde durulmaya değer bulunmuştur. Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd.Doç.Dr Zerrin KARAKUZULU’ya ve bölüm hocalarımdan Yrd.Doç.Dr. Cercis İKİEL, Prof.Dr. Fatma Tülay KIZILOĞLU, Yrd.Doç.Dr. Ali YİĞİT, Yrd.Doç.Dr. Meryem HAYIR’a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Ayrıca, her zaman benim yanımda ve bana destek olan anneme ve babama minnettarım.

Sevinç PEKEL

16.09.2010

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	v
TABLO LİSTESİ	vi
HARİTA LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
FOTOĞRAF LİSTESİ	x
ÖZET	xi
SUMMARY	xii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFİ	
ÖZELLİKLERİ	4
1.1. Çalışma Alanının Lokasyonu	4
1.2. Fiziki Coğrafya Özellikleri	5
1.3. Beşeri Coğrafya Özellikleri	8
1.3.1. Bursa’da Yerleşme Ve Nüfusun Tarihi Gelişimi	8
BÖLÜM 2: BURSA İLİNİN İDARİ COĞRAFYA ANALİZİ	16
2.1. Bursa İlinin İdari Bölünüş Yapısı	17
2.1.1. Köy İdari Alanları	20
2.1.2. Kentsel İdari Alan	21
2.1.3. Bursa İl Merkezinin Kentsel İdari Alanı	23
2.1.4. İlçe Merkezlerinin Kentsel İdari Alanları	26
2.1.5. Beldelerin Kentsel İdari Alanları	26

BÖLÜM 3 : BURSA İLİ MERKEZ İLÇESİ VE BAĞLI KÖYLERİ	28
3.1. Nilüfer İlçesi.....	28
3.2. Osmangazi İlçesi	30
3.3. Yıldırım İlçesi	31
3.4. Merkez İlçe Köyleri	33
BÖLÜM 4: KASABALAŞMA ÖZELLİĞİ GÖSTEREN KÖYLER.....	50
4.1. Yolçatı Köyü	53
4.1.1. Yolçatı Köyü Konumu	53
4.1.2. Köyün Kuruluşu ve Gelişimi	54
4.1.3. Nüfus Özellikleri.....	55
4.1.4. Yolçatı Köyünün Fonksiyon Alanları	57
4.1.4.1. Konut Alanları.....	57
4.1.4.2. İş, Ticaret ve Sanayi Alanları.....	58
4.1.4.3. Eğitim ve Kültür Alanları.....	60
4.1.4.4. Park ve Bahçeler	60
4.1.4.5. Resmi ve İdari Binalar	60
4.1.5. Yolçatı Köyü Fonksiyonları.....	61
4.1.5.1. İdari Fonksiyonu	61
4.1.5.2. Ekonomik Fonksiyonları	61
4.2. Yaylacık Köyü	63
4.2.1. Yaylacık Köyü Konumu	63

4.2.2. Köyün Kuruluşu ve Gelişimi	64
4.2.3. Nüfus Özellikleri	64
4.2.4. Yaylacık Köyü Fonksiyon Alanları	66
4.2.4.1. Konut Alanları.....	66
4.2.4.2. İş, Ticaret ve Sanayi Alanları.....	67
4.2.4.3. Eğitim ve Kültür Alanları.....	70
4.2.4.4. Park ve Bahçeler	70
4.2.4.5. Resmi ve İdari Binalar	70
4.2.5. Yaylacık Köyü Fonksiyonları	71
4.2.5.1. İdari Fonksiyonu	71
4.2.5.2. Ekonomik Fonksiyonları.....	71
4.3. Nilüfer Köyü	72
4.3.1. Nilüfer Köyü Konumu	72
4.3.2. Köyün Kuruluşu ve Gelişimi	73
4.3.3. Nüfus Özellikleri.....	73
4.3.4. Nilüfer Köyü Fonksiyon Alanları	76
4.3.4.1. Konut Alanları.....	76
4.3.4.2. İş, Ticaret ve Sanayi Alanları.....	79
4.3.4.3. Eğitim ve Kültür Alanları.....	80
4.3.4.4. Park ve Bahçeler	81
4.3.4.5. Resmi ve İdari Binalar	82
4.3.5. Nilüfer Köyü Fonksiyonları	82

4.3.5.1. İdari Fonksiyonu	82
4.3.5.2. Ekonomik Fonksiyonları	83
SONUÇ	84
KAYNAKLAR	87
ÖZGEÇMİŞ	91

KISALTMALAR LİSTESİ

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

DSİ : Devlet Su İşleri

ADNKS : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

DMİGM : Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

BTSO : Bursa Sanayi ve Ticaret Odası

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Türkiye ve Bursa İli Nüfusları, İl Nüfusunun Türkiye Nüfusu İçindeki Payı	12
Tablo 2 : Bursa İlçelerinin Nüfusları, Yüzölçümleri ve Nüfus Yoğunlukları (2009	14
Tablo 3 : 21.01.2009 Tarihinde Açıklanan Adrese Dayalı Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre Bursa İlinde, İlçelerin Belediye ve Köy Nüfusları.....	19
Tablo 4 : Bursa İlinde Belediye Türleri ve Belediye Nüfusları (2009.....	22
Tablo 5 : Bursa Büyükşehir Belediyesinin Hizmet Alanı İçinde Kalan İlçelerin Nüfusları (2009	26
Tablo 6 : Nilüfer İlçesinde Nüfusun Belirli Yıllara göre Durumu	29
Tablo 7 : Osmangazi İlçesinde Nüfusun Belirli Yıllara göre Durumu.....	31
Tablo 8 : Yıldırım İlçesinde Nüfusun Belirli Yıllara göre Durumu.....	32
Tablo 9 : Bursa İlinin Merkez İlçesini Oluşturan Metropol İlçeleri ve Köy İdari Alanları (2010).....	33
Tablo 10 : Bursa İli Metropol Semt İlçe Köyleri ve Köy Nüfusları (2009	35
Tablo 11 : Bursa Merkez İlçesine Bağlı Köylerin Konumlarına göre Sınıflandırılması.....	37
Tablo 12. Bursa İli Merkez İlçe Köylerinin Şekillerine göre Sınıflandırılması.....	38
Tablo 13 : Bursa İli Merkez İlçe Köylerinin Dokularına göre Sınıflandırılması	39
Tablo 14. Tür ve Sayılarına göre Merkez İlçe Köylerinde Bulunan Ticarethaneler (2010). 40	
Tablo 15 : Bursa İl ve İlçe Merkezine Uzaklıklarına göre Köyler.....	41
Tablo 16 : İl Merkezine Olan Uzaklığa göre Köy Sayısı.....	42
Tablo 17 : Köy Halkının Günlük İhtiyaçlarını Karşılıdığı Sahaya göre Köyler (2010	43
Tablo 18 : Bursa Merkez İlçe Köyleri ve Köylere Olan Otobüs Seferleri (2010.....	45

Tablo 19 : Bursa Merkez İlçe Köylerinin Merkeze Uzaklıkları, Zaman Mesafe ve Yol Ücretleri	47
Tablo 20 : Yolçatı, Yaylacık, Nilüfer Köylerinde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2000, 2009).....	52
Tablo 21 : Yolçatı (Göbelye) Köyü Kadın, Erkek, Toplam Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı....	55
Tablo 22 : Yolçatı Köyü’ndeki Ticari İşyerlerinin Türü ve Sayısı (2000, 2010).....	59
Tablo 23 : Yaylacık Köyü Kadın, Erkek, Toplam Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı	64
Tablo 24 : Yaylacık Köyü’ndeki Ticari İşyerlerinin Türü ve Sayısı (2000, 2010).....	68
Tablo 25 : Nilüfer Köyü Kadın, Erkek, Toplam Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı	74
Tablo 26 : Nilüfer Köyü’ndeki Ticari İşyerlerinin Türü ve Sayısı (2000, 2010).....	79

HARİTA LİSTESİ

Harita 1 : Bursa İli Lokasyon Haritası.....	4
Harita 2 : Bursa Ovası ve Çevresinin Topografya Haritası	7
Harita 3 : Carsten Niebuhr'un Çizdiği Bilinen En Eski Bursa Haritası	10
Harita 4 : Bursa İlini Oluşturan Merkez İlçe İle Taşra İlçeleri.....	18
Harita 5 : Bursa İli İdari Bölünüş Yapısı.....	20
Harita 6 : Bursa Büyükşehir Belediyesine Bağlı İlçe Belediyeleri ve Mücavir Alan Sınırları	24
Harita 7 : Bursa İli Kentsel İdari Alanları	27
Harita 8 : Bursa Merkez İlçeye Bağlı Köyler	29
Harita 9 : Nilüfer İlçesi İdari Bölünüş Haritası.....	30
Harita 10 : Bursa İl Merkezine göre Yaylacık, Yolçatı ve Nilüfer Köylerinin Lokasyonları	53
Harita 11 : Yolçatı Köyü Lokasyon Haritası	54
Harita 12 : Yaylacık Köyü Lokasyon Haritası	63
Harita 13 : Nilüfer Köy Lokasyon Haritası	73
Harita 14 : Nilüfer Köy Nazım İmar Planı	77

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 : Bursa ili Nüfusunun Sayım Yıllarına göre Gelişimi (1935-2009)	13
Şekil 2 : Bursa İli Nüfus Piramidi (2009).....	15
Şekil 3 : Osmangazi, Nilüfer ve Yıldırım ilçelerinde Şehir ve Köy Nüfusunun Belirli Yıllara göre Durumu (1990-2009)	32
Şekil 4 : Yolçatı Köyünün Sayım Dönemlerine göre Nüfusu (1935-2009)	56
Şekil 5 : Yolçatı Köyü Nüfus Piramidi (2009)	56
Şekil 6 : Yolçatı Köyünde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2009)	57
Şekil 7 : Yolçatı Köyü Kat Adeti Grafiği (2009)	58
Şekil 8 : Yaylacık Köyünün Sayım Dönemlerine göre Nüfusu (1935-2009).....	65
Şekil 9 : Yaylacık Köyü Nüfus Piramidi (2009)	65
Şekil 10 : Yaylacık Köyünde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2009).....	66
Şekil 11 : Yaylacık Köyü Yapı Cinsi ve Kat Adeti Grafikleri (2009).....	67
Şekil 12 : Nilüfer Köyünün Sayım Dönemlerine göre Nüfusu (1935-2009).....	74
Şekil 13 : Nilüfer Köyü Nüfus Piramidi (2009)	75
Şekil 14 : Nilüfer Köyünde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2009)	76
Şekil 15 : Nilüfer Köyü Yapı Cinsi ve Kat Adeti Grafikleri (2009).....	78

FOTOĞRAF LİSTESİ

Foto 1 : Yolçatı Köyünde İnşaat Halindeki Konutlar.....	58
Foto 2 : Yolçatı Köyü Meydanından Görünüm.....	59
Foto 3 : Yolçatı Köyü İlköğretim Okulu	60
Foto 4 : Yolçatı Köyü Sağlık Evi	61
Foto 5 : Yaylacık Köyü Merkezinden Görünüm.....	68
Foto 6 : Yaylacık Köyünde Faaliyet Gösteren Konfeksiyon Atölyesinden ve Sucuk İmalathanesinden Görünüm.....	69
Foto 7 : Yaylacık Köyü İlköğretim Okulundan ve Okulunun Düzenlediği Resim Sergisinden Bir Görünüm.....	70
Foto 8 : Yaylacık Köyünde Faaliyet Gösteren Tavuk Çiftliği	71
Foto 9 : Nilüfer Köy Villâ Tipi Konutlar	78
Foto 10 : Nilüfer Köyü Merkezinden Görünüm.....	79
Foto 11 : Nilüfer Köy Sınırları İçerisinde Yer Alan Sanayi Tesisleri.....	80
Foto 12 : Nilüfer Köyü İlköğretim Okulu ve Anasınıfı.....	80
Foto 13 : Nilüfer Köyü Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi.....	81
Foto 14 : Nilüfer Köyü Sağlık Ocağı	82

Tezin Başlığı : Bursa Metropol İlçelerindeki Köy Yerleşmelerinin Kasabalaşma Süreci	
Tezin Yazarı : Sevinç PEKEL	Danışman : Yrd.Doç.Dr.Zerrin KARAKUZLU
Kabul Tarihi : 16. 09. 2010	Sayfa Sayısı : xii (önkısım)+ 91 (tez)
Anabilimdalı : Coğrafya	Bilimdalı : Beşeri Coğrafya
<p>Bursa Metropol İlçelerindeki Köy Yerleşmelerinin Kasabalaşma Süreci” adını taşıyan tezde, Bursa ili Metropol semt ilçelerini oluşturan Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım ilçelerine bağlı köy yerleşmelerinin il merkezine olan uzaklıklarına göre gelişmişlik düzeyleri incelenmektedir. Diğer bir ifade ile “il merkezine yakınlık köylerin gelişme düzeyini etkiler” tezinden hareketle durumun gerçekte böyle olup olmadığı sorgulanmaya çalışılmıştır.</p> <p>Yapmış olduğumuz çalışmaya ön bilgi oluşturması açısından ilin idari coğrafya analizi yapılmış ve sonrasında metropol semt ilçeler (Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım) ve bu ilçelere bağlı köyler hakkında bilgiler verilerek, gerekli konularda tablolar hazırlanmıştır. Yapılan arazi çalışmaları sonrasında diğer köylere göre daha gelişmiş oldukları görülen Nilüfer, Yolçatı, Yaylacık köyleri hakkında ayrıntılı bilgi verilerek, kasabalaşma süreçleri ve etkili olan faktörler irdelenmeye çalışılmıştır.</p> <p>Yapılan araştırma sonucunda merkez ilçeye bağlı olan kasabalaşma özelliği gösteren Yolçatı, Yaylacık, Nilüfer köylerine göre il merkezine daha yakın olan diğer merkez ilçe köylerinin daha gelişmiş olmamaları, uzaklık faktörünün bir yerleşmenin gelişmesinde etkili fakat tek başına yeterli bir etken olmadığını göstermiştir.</p> <p>Bahsi geçen üç köyün il merkezine olan uzaklığının yanısıra Yolçatı Köyü'nün Uludağ üniversitesi kampüsü ile sınır komşu olması, İzmir yoluna yakın (1 km) olması, Bursa sebze haline yakınlığı (1 km), Organize Sanayi Bölgesine yakınlığı ve burada çalışanların konut ihtiyacını daha ucuz köyden karşılayabilme imkânı köy nüfusunu artırmış, köyün ekonomik açıdan güçlenmesinde ve çevre köylere göre daha gelişmiş olmasında etkili olmuştur.</p> <p>Yaylacık Köyü için ise sanayi tesisleri için kolay ruhsat alabilme ve uygun arazi fiyatları, köy sınırları içerisinde sanayi tesislerinin tutunmasında etkili olmuş ve bu sanayilerde çalışmak üzere ucuz iş gücünün köy ve yakın çevre köylerden temininin kolaylığı, sanayi yatırımlarının buraya yapılmasına neden olmuştur. Bu yatırımlar ise köyden şehre olan iş gücünü kendi bünyesinde barındırarak göçü engellemiştir, şehre bağımlı olmayan köyde, çeşitli meslek grupları ve hizmet alanları oluşmuş, böylece insanların şehre olan bağımlılığı azalmış, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen, komşu köylerden farklı bir yerleşim alanı haline gelmiştir. Ayrıca Çalı sanayi bölgesine yakınlığı köyde oturup çalışmak üzere gidiş gelişleri kolaylaştırmıştır. Ekonomik açıdan köyü olumlu yönde etkilemiştir.</p> <p>Nilüfer Köyü için ise, köy halkının bir kısmı köy sınırları içerisindeki sanayi tesislerine, bir kısmı ise Organize Sanayi Bölgesine (9 km.) ve Nilüfer Organize Sanayi bölgesine yakın olması nedeniyle, sanayide çalışan işçiler, köyden arsa alıp kendileri için konut yapabilmekte ve çalışmak üzere köyden gününbirlik gidiş gelişler yapabilmektedirler. Bu durum da köyün nüfusunun artmasında etken teşkil etmiştir. Köyün İzmir-İstanbul-Ankara çevre yoluna yakınlığı (5 km), Ayrıca, İstanbul'a giden Mudanya, Güzelyalı feribot kalkış noktasına(10 km) yakınlığı, köyde ikamet edip, İstanbul'a gidiş gelişini kolaylaştırmakta, köyde oturup çalışmak üzere gidiş dönüş yapanlar olmaktadır.</p>	
Anahtar kelimeler: Bursa ili, Köy yerleşmesi, Merkez İlçe, Lokasyon, Mesafe	

Title of the Thesis: Process Of Being Town-Dweller In Bursa Metropolis Districts' Village Settlements	
Author: Sevinç PEKEL	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Zerrin KARAKUZULU
Date: 16. 09. 2010	Nu. of pages: xii (pre text) + 91 (main body)
Department: Geography	Subfield: Human Geography
<p>In the thesis called “Process of being town-dweller in Bursa Metropolis Districts” village settlements, according to the village settlements' distances that bound with Nilüfer, Osmangazi and Yıldırım districts that forming Bursa Metropolis part districts, it is tried to be interrogated that the level of development is really like that with the point of positive impression thesis.</p> <p>To be the most basic principle for this study, the administrative geographical analysis of the city was made and then the necessary tables were prepared by giving some information about district parts (Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım) and bounded villages with these districts. After the studies of these land, it was tried to be examined that the process of being town-dweller and the effective factors by giving detailed information about Nilüfer, Yolçatı and Yaylacık villages been observed to be more advanced than other villages.</p> <p>In the result of our study, other center district villages nearer to the city center not being more developed than Yolçatı, Yaylacık and Nilüfer villages which show town-dwelling feature bounded with center district has shown that distance is an important factor for development but it is not only enough.</p> <p>Besides the distance of these three villages to city center , being Yolçatı Village a boundary neighbor with Uludağ University Campus , being near (1 km) to İzmir road , being near (1 km) to Bursa vegetable bazaar , being near to the region of Organza Industry and the possibility of providing the workers' residence need here have raised the population of village and have been effective in making village stronger in aspect of economy and it's being more advanced than other villages.</p> <p>Taking easy authorization and suitable land prices for Yaylacık Village and industry facilities, have been effective in getting firmly established in industry facilities of city borders, and the convenience of assuring cheaper work force from village and neighbor villages in these industries has caused lots of investments here. These investments have prevented the immigration from village to cities by keeping these labor. Different profession groups and service areas have been formen in the village not dependent to the city and in this way dependence of people's to the city has been lessened and they have become a settlement that different from the villages which provide their own necessities from other cities. Also closeness of Çalı industry area has facilitated the transportation of workers dwelling in the village. It has affected the economy positively.</p> <p>As for Nilüfer Village owing to some part of villagers are nearer to industry facilities in the village borders and some part of villagers are nearer to organza industry region (9 km) and Nilüfer industry region , the workers in the industry can build their own residances by buying land and they can make comings and goings easily from their villages. So this condition has caused to increase the village population. The closeness of village to İzmir-İstanbul-Ankara beltway (5 km), closeness to Mudanya , Güzelyalı car-ferry departure point that goes to İstanbul have facilitated comings and goings to İstanbul and there have been comings and goings while dwelling in the village for working there.</p>	
Keywords: Bursa City, Village Settlement, District Center, Location, Distance	

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Bursa ili merkez ilçesini oluşturan Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım metropol semt ilçelerine bağlı 50 köy yerleşmesinin, il merkezine olan uzaklıklarına göre gelişmişlik düzeyi incelenmektedir. İl merkezine olan uzaklık baz alınarak, köy vasfını yitiren ve kasabalaşma sürecine giren Nilüfer merkez ilçesine bağlı Yaylacık, Yolçatı, Osmangazi merkez ilçesine bağlı Nilüfer, köylerinin diğer merkez ilçe köylerinden farklı, gelişim süreci içerisinde girmiş olduğu ortaya konmaktadır.

Hipotez

“İl merkezine yakınlık, köylerin gelişme düzeylerini olumlu etkiler” tezinden hareketle durumun gerçekten böyle olup olmadığı sorgulanmaya çalışılmıştır.

Çalışma Sahasının Sınırı

Çalışma konumunu oluşturan Bursa ili merkez ilçesine bağlı köyler, konum itibarı ile Bursa Ovası ve yakın çevresinde yer almaktadır. Saha, Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü sınırları içerisinde yer almaktadır. İdari açıdan sınırlandırırsak, metropol semt ilçelerden meydana gelen merkez ilçeyi (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) kuzeyde Mudanya, Gemlik, doğuda Gürsu ve Kestel, güneyde Keles ve Orhaneli, batıda M. Kemalpaşa, Karacabey ilçeleri çevrelemektedir.

Araştırmanın Önemi

“Şehir merkezinde yer alan merkezi iş alanları, sanayileşmenin etkisi ile merkezdeki yoğunluğun artması ve merkezdeki ulaşım imkânlarının güçleşmesine bağlı olarak şehrin etrafına doğru kaymaya başlamıştır. Bu durum kenar bölgelerdeki gelişimi daha da kolaylaştırmış ve şehrin etrafında yeni yerleşim bölgeleri oluşmuştur. Büyük şehirlerde gelişim trendi iş alanlarını, sanayiye, konutu birbirinden ayrı fakat kendi içerisinde bir arada, aynı merkezde toplamaktadır”(Hayır, 2009:1).

Bursa'da da gelişim süreci bu şekilde olmuştur. “1960 yılından başlayarak sanayide hem ölçek büyümesi hem de yeni sanayi alanlarının kurulması biçiminde ortaya çıkan

canlılık, ticaret ve hizmet sektörlerini de etkileyerek yoğun bir işgücü talebi yaratmıştır. Bunun sonucunda kentsel alanda en yüksek nüfus artış hızı ilin sanayileşme sürecine girdiği 1960'ların başı ile ekonomik yapıda sanayinin ağırlık kazandığı ve kentin önemli bir sanayi merkezine dönüştüğü 1970'lerin sonunda gerçekleşmiştir”(Gözükara Durmaz, 2001: 31).

Hızla artan nüfus, şehirde çevresine doğru genişleme zorunluluğu doğurmuştur. Bu durumda önceleri kır yerleşmesi şeklinde varlığını sürdüren köy yerleşmelerinden bazıları önce kasabalaşma süreci yaşamış daha sonra şehrin mahallesi haline gelmiştir. (Görükle, Gölyazı, Hasanağa, Akçalar, Çalı, Kayapa, Ovaakça, Demirtaş, Kirazlı, Emek)

Bu çalışmamızda ele almış olduğumuz köy yerleşmelerinin de ileriki dönemlerde kasaba yerleşmesi haline gelmesi ve bir süre sonra da Büyükşehirin mahallesi olması olasıdır. Çalışma sahamızdaki köylerden bazıları bu süreci yaşayabilir. Dolayısıyla hangi köylerin bu süreci yaşayabileceğini belirlemek ve bu doğrultuda ileriye yönelik bir takım önerilerde bulunabilmek adına böyle bir çalışmanın yapılması önem arz etmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Bursa ili merkez ilçesini oluşturan Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım metropol semt ilçelerine bağlı olan ve merkeze olan uzaklıklarına göre gelişmişlik düzeyleri incelenen köy yerleşmelerinden, kasabalaşma özelliği gösteren üç yerleşme çalışmaya konu olarak seçilmiştir. Saha ile ilgili literatürün taranması ve toplanması, amaca uygun haritaların hazırlanması, araştırmanın ilk aşamasını oluşturmuştur. Takiben 2009 ve 2010 yıllarında merkez ilçeye bağlı tüm köy yerleşmelerinde saha çalışmaları yapılmıştır. Merkez ilçeye bağlı kasaba karakteri taşıyan yerleşmeler tespit edilmiş, çalışmaya konu olan Osmangazi metropol semt ilçesine bağlı Nilüfer köy, Nilüfer metropol semt ilçesine bağlı Yaylacık ve Yolçatı köy yerleşmelerinin gelişim süreçleri diğer köy yerleşmelerine nazaran daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Bahsi geçen köy yerleşmelerinde saha araştırmaları, gözlem ve mülakat yapılmış, fotoğraf çekimleri ile dokümanter veriler elde edilmiştir. Sahayla ilgili elde edilen

veriler, coğrafya biliminin temel ilkelerine bağlı kalınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada altlık olarak kullanılan haritalar Büyükşehir belediyesi ve diğer belediyelerden temin edilmiş ve çeşitli programlar kullanılarak amaca uygun olarak düzenlenmiştir.

Bu çalışmada dört ana bölüm bulunmaktadır. Bursa ili genel coğrafi özelliklerinin ele alındığı birinci bölüm, ilin idari coğrafya analizinin yapıldığı ikinci bölüm, üç metropol semt ilçe ve bunlara bağlı köy yerleşmelerinin genel olarak ele alındığı üçüncü bölüm ve son olarak, Osmangazi ilçesine bağlı Nilüfer köy, Nilüfer ilçesine bağlı Yaylacık ve Yolçatı köylerinin ele alındığı dördüncü bölümden oluşmaktadır.

BÖLÜM 1: ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

1.1. Çalışma Alanının Lokasyonu

Marmara Bölgesinin Güney Marmara Bölümü ile Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu Bölümünde yer alan Bursa ili, Kuzeyden Marmara Denizi, kuzey ve kuzeydoğusunda Samanlı Dağları, yine kuzeydoğudan Naldöken Dağı, kuzeybatıda Karadağ, doğuda belirgin bir sınır olmamakla birlikte Kuzey Anadolu Dağlarının yükseltisini kaybetmiş batı uzantıları yer alır, güneydoğuda Domaniç–Yirce Dağları, güneyde Okluk Dağı, güneybatıda Umurlar Dağı, batıda Manyas Gölü sınır olarak belirlenebilir.

Bursa, Marmara Bölgesinin Güney Marmara Bölümünde yer alan bir il idari ünitesidir. Bursa, idari ünite olarak: kuzeyden Yalova ilinin Armutlu, Termal, Çiftlikköy ilçeleri; Kocaeli ilinin, Karamürsel ilçesi; doğudan Sakarya ilinin Pamukova ilçesi; Bilecik ilinin Osmaneli, Pazaryeri, Bozüyük ilçeleri; güneydoğuda, Kütahya ilinin, Domaniç, Tavşanlı, ilçeleri; Güneybatıda Balıkesir ilinin Dursunbey ilçesi; batıdan, Balıkesir ilinin Susurluk, Manyas, Bandırma ilçeleri ile çevrelenmektedir (Harita 1).

1.2 Fiziki Coğrafya Özellikler

İlin doğu ve güney kesimleri diğer alanlara göre daha yüksek ve engebelidir. Uludağ ilin en yüksek kütesidir, Uludağ'ın kuzeyinde Bursa Ovası yer almaktadır. Yüzölçümü 10.422 km² olan il topraklarının (TÜİK, 2009) yaklaşık olarak %35'i dağlar, %48'i platolar, %17'si ovalardan oluşmaktadır.

Bursa ili topraklarının %17'sini ovalar oluşturmaktadır. Başlıca ovalar; Bursa(365 km²), Mustafakemalpaşa (193 km²), Karacabey (537 km²), İnegöl (150km²), İznik (76km²), Orhangazi (97 km²) ve Yenişehir (152 km²)'dir.

Araştırma sahamızdaki köy yerleşmelerinin hemen tamamı Bursa Ovası ve yakın çevresinde olduğundan, ova ve yakın çevresinin coğrafi özelliklerine değinmenin faydalı olacağı kanısındayız.

Bursa ovası, Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölümü sınırları içerisinde yer almaktadır. Ovayı, güneyde Marmara Bölgesinin en yüksek dağı olan Uludağ (2.453m), kuzeyde Mudanya tepeleri ve Katırlı dağı sınırlandırırken, doğuda Yenişehir Ovası'ndan Turan Köyü eşiği, İnegöl Havzası'ndan Aksu-Kazancı Bayırı Eşiği sınırlar, batıda ise Uluabat Gölü ve Karacabey Ovası'ndan bir eşik sahası ile sınırlandırılır (Harita 2).

“Bursa Ovası, Uludağ kütesi ile Marmara Denizinin güneyini sınırlandıran kıyı dağlarının arasında kalan bir çöküntü alanının, eski ve yeni alüvyonlarla dolmasıyla oluşmuştur. Ovanın kuzeybatısında genellikle killi-marnlı Neojen fomasyonlarından oluşan alçak tepeler, kuzeydoğusunda ise Paleozoik'in Perm ve Permo-Karbonifer arazileri ile bu arazilerin ortasında yer alan Mesozoik oluşuklardan oluşan Katırlı dağları yer alır”(Arınç, 2003: 85).

İnceleme sahamız içerisinde yer alan Uludağ, (2.543m) Bursa ilinin en yüksek kütesini oluşturmaktadır (Harita 2). “Uludağ, yüksek kesimlerinde asit intrüsiflerden granit, granodiyorit ve kuvarslı diyoritlerden oluşurken, daha alçak kesimlerinden eteklerine kadar uzanan kesimler gnays, mikaşist, mermer, kuvarsit ve kristalize kalkerden müteşekkil, Paleozoik metamorfiteilerinden oluşur”(Arınç, 2006: 349).

Uludağ'ın Hersiniyen Orojenezi sırasında gelişen bir plütonizmaya bağlı olarak oluştuğu düşünülmektedir. "Pre-Neojen'de meydana gelen şiddetli dikey dislokasyonlar, Uludağ'ı yükseltirken buna paralel olarak Bursa Ovası çökmüştür" (Ardel, 1944: 78).

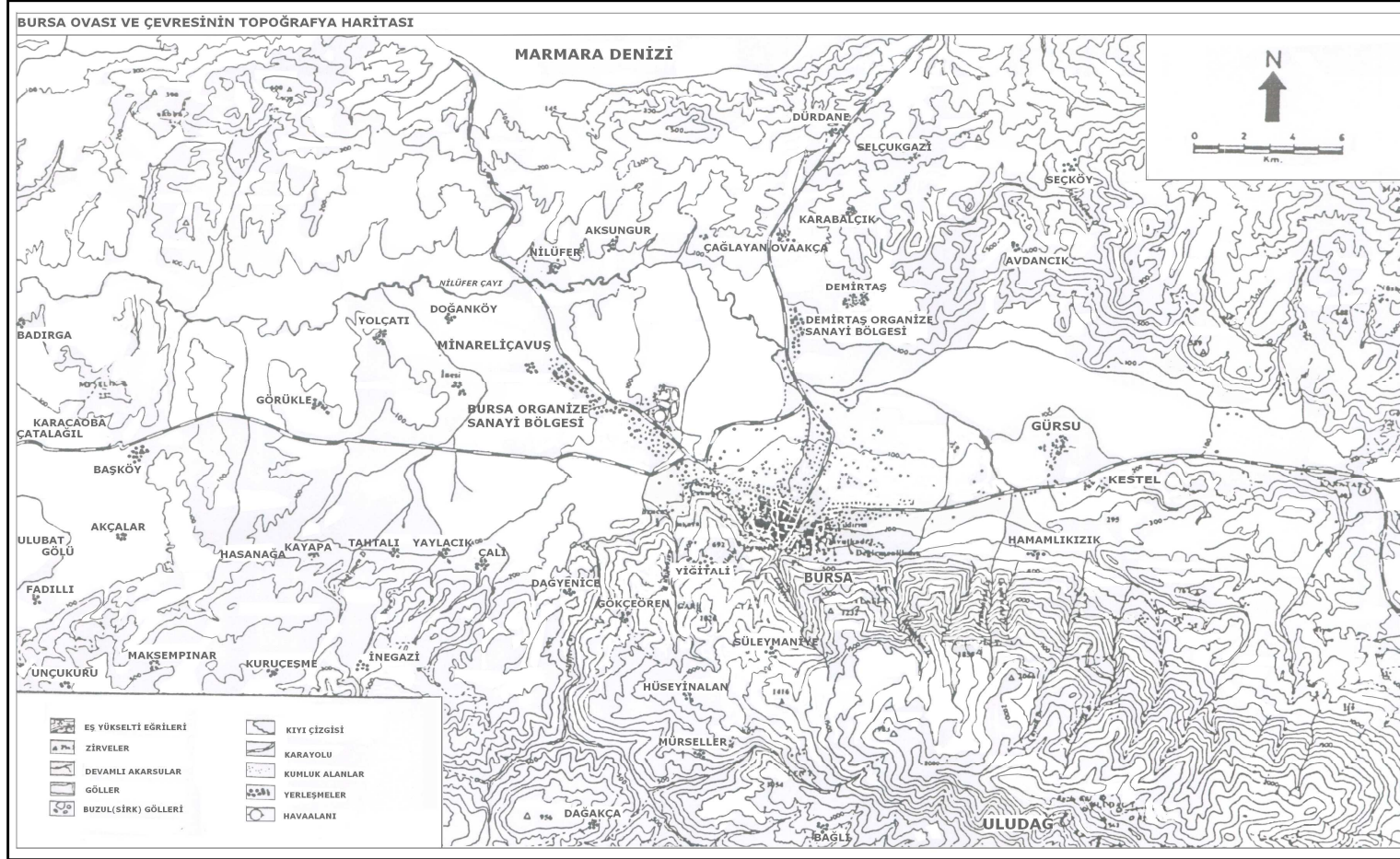
Tektonik çöküntü ovası olan Bursa Ovasının tabanı alüvyonlardan oluşmuştur. Genel eğimi doğudan batıya doğru olan ovayı Nilüfer Çayı drene etmektedir (Harita 2). Bursa ovasının kuzey ve güney kenarı, doğu batı doğrultulu faylarla sınırlandırılmıştır. Bazı araştırmalarda Bursa Ovası'nın doğu kesiminde ve kuzeydeki temel arazinin güney sınırında, alüvyal malzemenin altında kalmış örtülü bir fayın varlığından söz edilmektedir (Ardos, 1984).

Marmara Bölgesi ile Ege Bölgesi arasında geçiş alanında yer alan Bursa ili, karmaşık bir iklim yapısına sahiptir. İlin kuzey kesiminde Akdeniz ikliminin Marmara kıyılarına özgü tipi etkili olurken güney ve iç kesimlerinde İç Batı Anadolu'nun karasal iklimi tipi hakimdir. Marmara Denizi kıyılarında Akdeniz iklimine daha yakın şartlar oluşurken, ilin güneyindeki Orhaneli, Keles platosunda karasal iklime daha yakın iklim koşulları oluşur.

Bursa meteoroloji istasyonununun 1929-2001 dönemini kapsayan 73 yıllık gözlemlerine göre; yıllık ortalama sıcaklık 14.4 °C'dir. Aylık ortalama sıcaklıklar yılın hiçbir döneminde 5 °C'nin altına inmemektedir. Buna karşılık, ortalama sıcaklıklar en sıcak ay olan Temmuz ayında bile 24.2 °C civarında kalmaktadır. 73 yıllık sürede -5 °C'den daha soğuk geçen günlerin ortalaması 4.1 gündür.

Bursa Ovası'nda yıllık toplam yağış tutarı, 682.5 mm'yi bulmaktadır. Yıllık toplam yağışın büyük kısmı (%37.8) kış mevsiminde kaydedilir. Kış mevsimini (%26) ilkbahar ve (%25.6) sonbahar mevsimleri izler. En az yağış yaz mevsiminde düşmekle birlikte (%10.6), yaz kuraklığı, Akdeniz iklim özelliğinde olduğu gibi şiddetli değildir (DMİGM verileri). Her tarafta aynı olmamakla birlikte, yıllık indis değerleri yarı nemli sınırlar içinde kalır. Koçman da Bursa'yı yarı nemli Marmara iklimi içerisinde ele almıştır (Koçman, 1993).

Harita 2. Bursa Ovası ve Çevresinin Topografya Haritası

Kaynak: ARINÇ, (2003: 86) alınarak düzenlenmiştir.

“Bursa ilinde ortalama rüzgâr hızı 2.7 m/s’dir. Genellikle doğu sektörlü rüzgârların görüldüğü bölgede, ikinci derecede batı yönlü rüzgârlar görülmektedir. Kış aylarında kuzeydoğu, güney ve batı sektörlü, ilkbaharda batı ve güneybatı sektörlü, yaz ve sonbaharda ise tümüyle kuzeydoğu sektörlü rüzgârlar egemendir”(Akkılıç, 2002: 288).

Bursa ve çevresi, kış aylarında Doğu Anadolu Bölgesi’nde yerleşen antisiklon alanından güneydeki siklon alanına doğru olan hava hareketlerinin etkisi altında kalmaktadır. Bu nedenle, kışın Poyraz rüzgârı fazla eser. İlkbaharda yine Poyraz egemen olmakla birlikte, mart ayından nisan ayına geçerken Lodos, mayıs ayında da batı rüzgârları hakim olur.

Çalışma sahamız içerisinde yer alan Nilüfer çayı, Bursa il sınırları içerisinde yer alan en önemli akarsudur. Uludağ’ın güney yamaçlarında Keles civarında doğan çay, kuzeybatı yönünde akarken topladığı yan dereler ile taşıdığı su potansiyelini artırarak Doğançı Köyü mevkiine ulaşır. Burada soldan katılan Sultaniye kolunu da alır kuzeye yönelir. Bursa şehrinin batısından, Bursa Ovası’na girer. Ovayı ıslah edilmiş bir yatakla güneyden kuzeye geçer, Panayır mahallesi yakınlarında Deliçay’ı alır. Buradan batıya yönelir, Nilüfer Köyü güneyi, Yolçatı Köyü kuzeyinden, Çekrice, Çayönü güneyi, İnkaya doğrultusunda Mudanya ile Nilüfer ilçeleri arasında sınır oluşturur ve Susurluk çayına birleşir (DSİ verileri).

Nilüfer çayı, sanayileşme ve kentsel gelişim sürecinden büyük zarar görmüştür. “Bursa ovasının önemli su kaynaklarından biri olan Nilüfer çayının kentsel ve sanayi kökenli atıklarla ciddi boyutlarda kirlendiği bilinmektedir (Mor, 2002: 48).

1.3. Beşeri Coğrafya Özellikleri

1.3.1. Bursa’da Yerleşme ve Nüfusun Tarihi Gelişimi

“Bursa Ovası ve civarında M.Ö. 4000’li yıllardan itibaren çeşitli yerleşimlerin olduğu saptanmıştır. Fakat kesin bilgiler M.Ö.700’lere dayanmaktadır. Homeros bölgeden Mysia olarak söz etmektedir. Günümüzde Bursa yöresinde Mysia yerleşmelerini anımsatan iki köy bulunmaktadır: Misi (Gümüstepe) ve Misebolu.

Tarihte, bölgeye Phrygia da denilmektedir. M.Ö. 700'lerde Skyth'lerden kaçan Kimmer'lerin Phrygia devletini yıktıkları bilinmektedir. Bursa adını, bu şehri kuran Bithynia Kralı Prusias'dan almıştır. M.Ö. 185'te Kartaca'nın yetiştirdiği büyük generallerden Hannibal'in Kral I. Prusias'a Prusias ve Olympus kentinin kurulmasını örgütlediği bilinmektedir. Prusias adı zamanla Prusa, sonra da Bursa'ya dönüşmüştür. M.Ö. 74'te Roma İmparatorluğunun egemenliğine geçen Bithynia, Roma'dan gönderilen Proconsul (Eyalet Valisi)'lerce yönetilen bir Asya Eyaleti haline gelmiştir. Bursa M.S. 385-1326 yılları arasında ise Bizans dönemini yaşamıştır. M.S. 555'lerde bölgede ipek üretimine başlanmış ve doğal sıcak sulu kaplıcaların varlığı ile küçük bir kaplıca kenti kurulmuştur (Uludağ Üniversitesi).

Prusa (Bursa) 1204-1261 yılları arasında Nikaia (iznik)'a bağlıdır, bu dönemde kale içinde kalmış, fazla büyümemiştir. Selçuklu İmparatorluğu'nun zayıflayıp dağılmaya başlamasıyla kurulan Anadolu Beylikleri içinde zamanla gelişen Osmanlı Beyliği, çevresindeki Tekfur'ların arazilerini de alarak güçlenmiştir. Bursa 1307 yılında Osman Bey tarafından kuşatılmış, uzun süren kuşatmadan sonra 6 Nisan 1326'da Osman Bey'in oğlu Orhan Bey kenti zaptetmiştir.

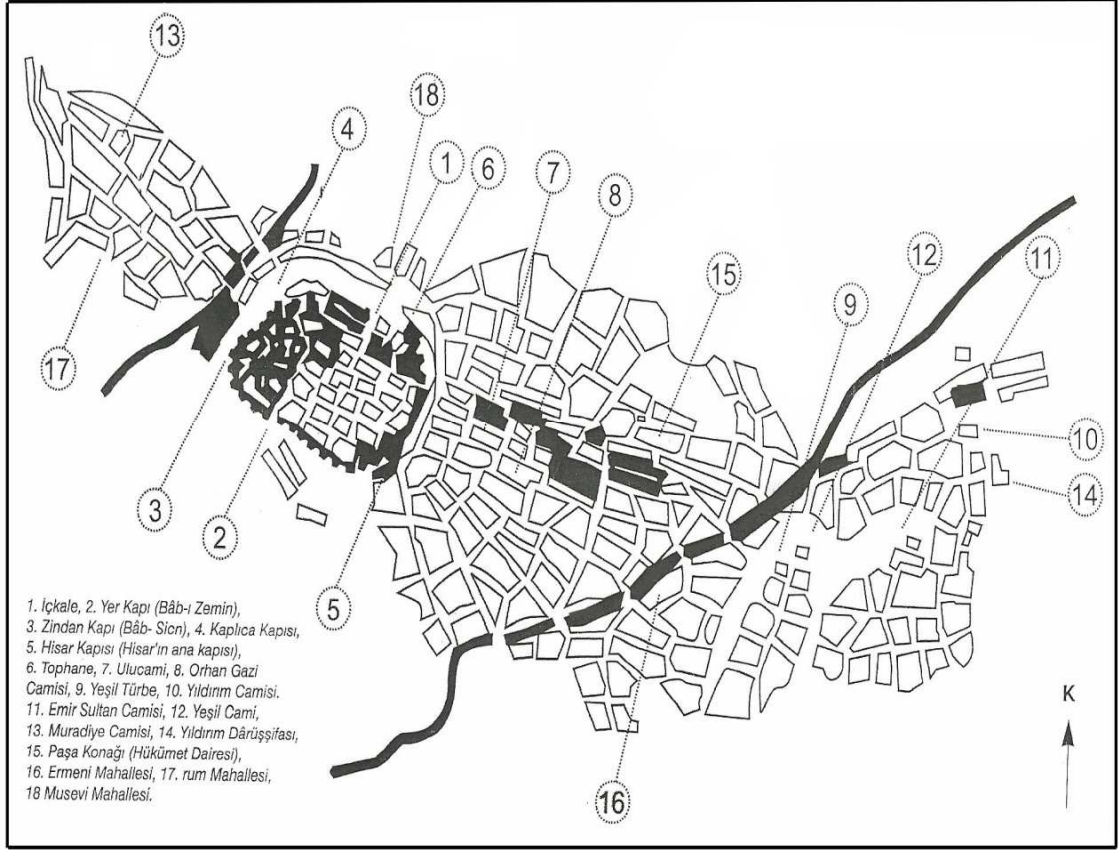
“1326 yılında, Bursa'nın Osmanlı Türklerinin eline geçmesi tarihi geleceğinde bir dönüm noktası olarak kabul edilebilir”(Oğuzoğlu, 1996: 36). 1335 yılında başkent Bursa'ya taşınmış ve kentte büyük imar hareketleri yaşanmıştır.

Osmanlılar Bursa'yı aldıklarında kent sadece hisar içinden ibaretken Orhan Gazi şehri hisarın dışına çıkararak Orhan Gazi Külliyesini kurdurtmuştur. Surlar dışında mevcut yerleşmeye yakın, hakim noktalarda cami, hamam, imarethane, darüşşifa, medrese gibi kamu yapıları inşa edilerek, bu külliyelerin çevrelerinde konut alanları yaratılmış ve böylece bir yerleşme geleneği başlamıştır (Harita 3.). I. Murad Hüdâvendigâr zamanında (1363) başkent Edirne'ye taşınmıştır. II. Mehmed'in İstanbul'u fethetmesinden sonra ise Bursa'nın faal rolü son bulmuş ve yönetim merkezi niteliğini kaybetmiştir. (Uludağ Üniversitesi)

1856-1857'de Hüdâvendigâr Eyaleti, Bursa, Koca-ili, Kütahya, Karahisar, Erdek, Biga, Karesi ve Ayvalık livâlarından müteşekkildi. Bu sırada Bursa livâsına bağlı yirmi dört kaza bulunmaktaydı (Hızlı,1993: 234). Milli mücadele dönemlerinde çeşitli

ayaklanmaların yaşandığı Bursa, 8 Temmuz 1920'de Yunanlılarca işgal edilmiş; 30 Ağustos savaşından sonra Türk birliklerince geri alınmıştır.

Harita 3. Carsten Niebuhr'un Çizdiği Bilinen En Eski Bursa Haritası

Kaynak: (Akkılıç, 2002: 371)

Bursa ili, nüfusunun tarih içerisindeki gelişimini sağlıklı olarak izleyebilmek olanaklıdır. Osmanlı devletinde çağdaş anlamda ilk nüfus sayımı 1903 yılında yapılmıştır. Bundan önceki dönemlerin nüfus bilgileri, ancak çeşitli zamanlarda düzenlenen tahrir defterlerinden yaklaşık bilgiler şeklinde elde edilmektedir.

“Bursa ve çevresinin nüfus durumu ile ilgili en eski kaynak, Bursa muhtesibi (belediye başkanı) Hafız Ağa ile ortağı Hüseyin Bey tarafından yaptırılan ve yalnızca vergi yükümlüsü erkek kişilerin sayıldığı 1831 tarihli tahrirdir. Bu sayıma göre Bursa ili sınırları içinde yaşayan vergi yükümlüsü erkek sayısı 37.701’i İslam, 5.315’ Rum, 627’si Yahudi, 2.800’ü Ermeni olmak üzere toplam 46.443’tür”(Akkılıç, 2002: 291).

1870'te çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilâyet Nizamnâmesi ile yalnızca vergi yükümlüsü erkek kişilerin sayıldığı sayım sonuçları 1287 H. (1870) ve 1292 H. (1875) Salnâmelerinde yer almaktadır. 1875 sayım sonucu, 1870 sayım sonucuna göre daha düşük çıkmıştır, nüfusun azalma nedeni kesin olarak bilinmemekle birlikte, bu sayım dönemlerinde uygulanan metod farklılığı ve elverişli sayım koşullarının sağlanamamasından kaynaklanmıştır.

“1892 sayımında, ilk olarak sancak merkezi olan Bursa merkez ilçesi kent ve kır nüfusu şeklinde sayılmıştır. Bu sayımda kent nüfusu 65.665, kır nüfusu ise 65.014 olup, kent ve kır nüfuslarının birbiriyle dengeli olduğu görünmektedir”(Akkılıç, 2002: 292). Fakat sanayileşme ile birlikte değişim yaşanmıştır.

“Osmanlı döneminde son nüfus sayımı 1914'te yapılmıştır. Bu sayıma göre Bursa ve Bilecik sancaklarından oluşmakta olan Hüdâvendigâr Vilâyetinde yaklaşık olarak 475.000 Müslüman, 75.000 Rum, 59.000 Ermeni, 5.000'de Yahudi yaşamaktaydı”(Akkılıç, 2002: 292).

Diğer taraftan, Osmanlı devletinin gerileme ve çöküş döneminde, Bursa göç alan merkez özelliği göstermektedir. Osmanlı Devleti'nin Avrupa ve Kafkasya'daki topraklarını her kaybedişinde bu topraklarda yaşayan Türk ve farklı kökenli olmakla birlikte Müslüman yurttaşlardan büyük bir kısım Bursa'ya göçe devlet tarafından özendirilmiştir.

“Bursa sancağı özellikle 93 Harbinden sonra (1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı) sonra Balkanlardan ve Kafkaslardan yoğun bir göç akınına maruz kalmıştır. Söz konusu harpten sonra hazırlanmış 1303 (1887) tarihli Salnâmeden, Bursa'ya yaklaşık 64.000 kişinin geldiğini öğreniyoruz. Bunların çoğu Rumeli'den Batum'dan vb. yerlerden gelmişlerdir. Bunlar için yeni yerleşim birimleri; köyler ve mahalleler kurulmuştur. 1903-1904 yılı içinde Kırım, Kafkasya ve Balkanlar'dan gelen göçmenlerin önemli bir kısmı Hüdâvendigâr Vilâyeti sınırları içinde teşkil edilen köylere yerleşmişlerdir”(Şeker,1999).

Bursa, nüfus varlığı bakımından Türkiye'nin önde gelen illeri arasında yer almaktadır. Toplam il nüfusu, 1927 yılı içinde yapılan ilk nüfus sayımında Türkiye nüfusunun %

2.9'unu oluştururken; bu oran 1950'de % 2.6'ya, 1960'da % 2.5'e gerilemiştir. 1980 nüfus sayımına kadar Bursa'nın Türkiye nüfusu içindeki payında düşüş göstermişse de bu yıl %2.6'ya yükselmiştir. 1990'da % 2.8'e, 2000 yılında % 3.1'e, ADNKS sonucuna göre 2007 yılında % 3.4'e, 2008 % 3.5'e yükselirken, 2009'da % 3.5 ile bir önceki yıla göre değişiklik göstermemiştir (Tablo 1).

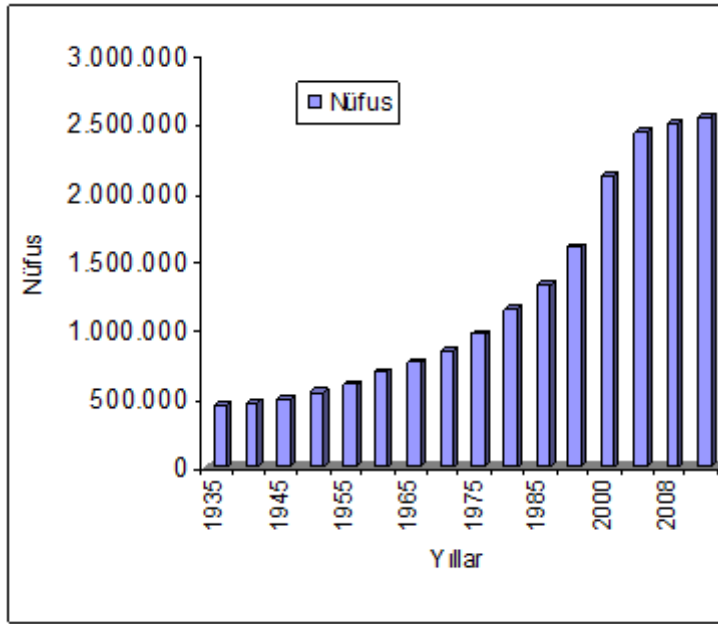
Bursa ilinde 2009 yılı adrese dayalı genel nüfus sayımına göre 2.550.645 kişi yaşamaktadır. Bu sayının 2.307.821'i belediye hizmet alanı içerisinde bulunan kentsel idari alanlarda yaşamaktadır. Kentsel idari alanlarda yaşayan nüfusun 2.249.974'ü şehirlerde, 57.847'si kasaba yerleşmelerinde ikamet emektedir. Bursa ilinde 242.824 kişi de köylerde yaşamaktadır. Böylece ilin toplam nüfusu 2.550.645'e ulaşmaktadır. Bursa ili, 3 metropol semt ilçesi, 14 taşra ilçesi, 20 belde yerleşmesi ve 661 köy idari alanından oluşur.

Tablo 1. Türkiye ve Bursa İli Nüfusları, İl Nüfusunun Türkiye Nüfusu İçindeki Payı

Yıllar	Bursa İli Nüfusu (Kişi)	Türkiye Nüfusu (Kişi)	Bursa İl Nüfusunun Türkiye Nüfusu İçindeki Payı (%)
1935	442.760	16.158.018	2.7
1940	461.648	17.820.950	2.6
1945	491.899	18.790.174	2.6
1950	545.919	20.947.188	2.6
1955	598.898	24.064.763	2.5
1960	693.894	27.757.820	2.5
1965	755.504	31.391.421	2.4
1970	847.884	35.605.176	2.4
1975	961.639	40.347.719	2.4
1980	1.148.492	44.736.957	2.6
1985	1.324.015	50.664.458	2.6
1990	1.603.137	56.473.035	2.8
2000	2.125.140	67.803.927	3.1
2007	2.439.876	70.586.256	3.4
2008	2.507.963	71.517.100	3.5
2009	2.550.645	72.561.312	3.5

Kaynak: DİE ve TÜİK

Şekil 1. Bursa ili Nüfusunun Sayım Yıllarına göre Gelişimi (1935-2009)

Kaynak: DİE, TÜİK

İlçeleri yüzölçümleri bakımından değerlendirdiğimizde, en büyük ilçenin 1.670 km² ile Mustafakemalpaşa'nın, en küçük ilçenin ise 64 km² ile Yıldırım ilçesi olduğu görülmektedir.

2009 nüfus verilerine göre, Bursa ilinin ortalama aritmetik nüfus yoğunluğu km²'ye 245 kişidir. Nüfus yoğunluğu en fazla olan ilçeleri, metropol semt ilçeleri Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer oluşturmaktadır (Tablo 2). Nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu ilçe Yıldırım metropol semt ilçesidir. Bu durum ilçenin nüfusuna göre yüzölçümünün küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Bursa ili taşra ilçelerinden Gürsu ve Gemlik, il ortalamasının (245 kişi) üzerinde bir nüfus yoğunluğuna sahiptir. Gürsu ilçesinin il ortalamasının iki katı bir yoğunluğu bulunmaktadır. Bu durum yüzölçümünün diğer taşra ilçelere göre daha küçük olmasından kaynaklanmaktadır. İl ortalamasının üzerinde yoğunluğa sahip olan diğer ilçe ise 264 kişi ile Gemlik ilçesidir (Tablo 2).

Tablo 2. Bursa İlçelerinin Nüfusları, Yüzölçümleri ve Nüfus Yoğunlukları (2009)

İLÇELER	İLÇE MERKEZİ NÜFUSU (Kişi)	İLÇE TOPLAM NÜFUS (Kişi)	YÜZÖLÇÜMÜ (Km ²)	NÜFUS YOĞUNLUĞU (Km ² /Kişi)
Osmangazi*	752.155	765.728	592	1.293
Yıldırım*	602.505	603.100	64	9.423
Nilüfer*	269.371	282.991	482	587
Gemlik	90.834	99.284	376	264
Mudanya	49.805	68.954	334	206
İznik	22.574	44.756	594	75
İnegöl	161.541	215.375	1.031	208
Orhangazi	54.319	75.127	322	233
Karacabey	51.907	78.824	1.247	63
M.Kemalpaşa	57.097	101.800	1.670	60
Orhaneli	7.934	23.992	798	30
Keles	3.681	15.242	657	23
Büyükorhan	3.285	13.244	520	25
Yenişehir	29.275	51.420	786	65
Gürsu	52.333	55.155	110	501
Kestel	37.282	47.709	429	111
Harmancık	4.076	7.994	410	19
Toplam	2.249.974	2.550.645	10.422	245

Kaynak: TÜİK

*Merkez İlçeyi Oluşturan Metropol Semt İlçeleri

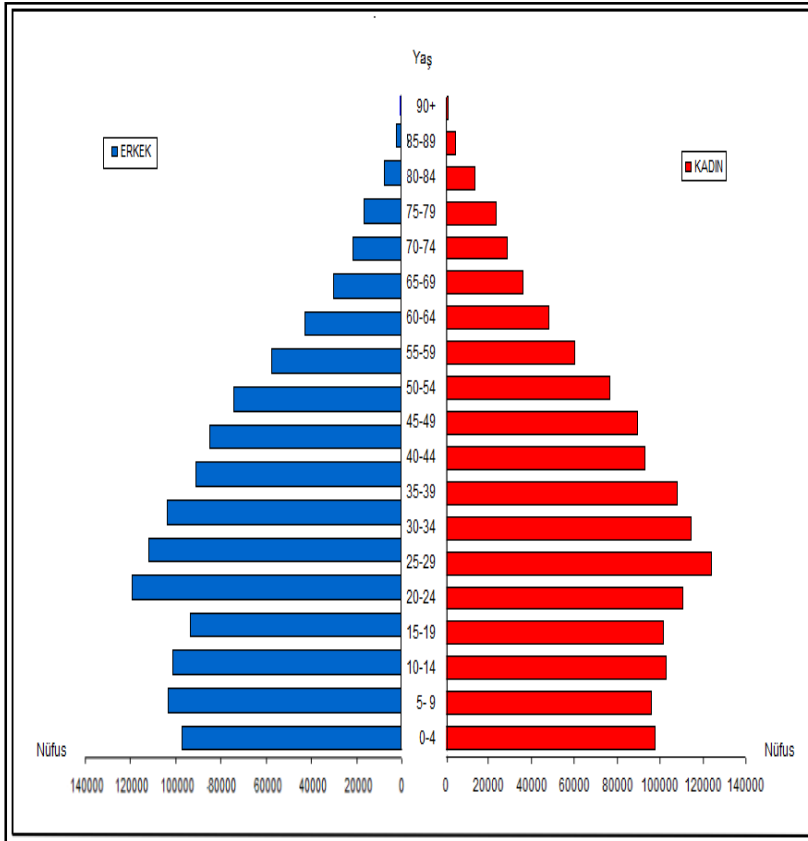
Bursa ilinin yüzölçümü 10.422 km² olup, toplam 17 ilçeye bölüldüğünde ilçelerin ortalama büyüklüğü 613 km²'dir. 6 ilçenin büyüklüğü ortalama büyüklüğün üzerinde yer alırken, 11 ilçe de bu büyüklüğün altında bir değere sahiptir (Tablo 2).

Bursa ili nüfus özelliklerini değerlendirecek olursak, en az nüfusa sahip yaş grubu 80-84, 85-89, 90+ yaş grubudur. Seksen yaş ve üzerinde olan kişi sayısı 30.322 olup, toplam nüfus içindeki payı % 1,2'dir. 50-54 yaş grubundan itibaren nüfusta sürekli bir azalma görülmektedir. Cinsiyete göre yaş grupları incelendiğinde ise genç nüfus içinde sadece 20-24 yaş grubunda kadın nüfus erkek nüfusundan fazladır (11.383 kişi).

Nüfusu, yaş gruplarına göre daha geniş aralıklarla ele alacak olursak, Bursa ili nüfusunun yaklaşık % 23'ünü (586.157 kişi) 0-14 yaş grubundaki çocuk nüfusu, % 70'ini (1.779.465 kişi) genç ve yetişkinlerden oluşan, 15-64 yaş grubu arasındaki faal

nüfusu, % 7'sini (185.024 kişi) ise 65 yaş üzerindeki yaşlı nüfusun oluşturduğu görülür. İl genelinde 15-64 yaş grubundaki faal nüfusun oranının yüksek olması, tamamen sanayinin yarattığı iş imkânları ile ilgilidir (Şekil 2). Bursa ilinde, faal nüfus 1.779.465 kişi, bağımlı nüfus ise 771.181 kişi olup, bağımlılık oranı % 43.3'tür.

Şekil 2. Bursa İli Nüfus Piramidi (2009)

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

Bursa'da 2009 yılı itibariyle nüfusun % 4.6'sı okuma yazma bilmemektedir. % 17.6'sı okuma yazma bilmekte, fakat herhangi bir okuldan mezun olmamıştır, % 31.6'sı ilkokul, % 10.9'u ilköğretim mezunu, % 5.8'i ortaokul % 17.4'ü lise, % 6.8'i yüksekokul veya fakülte mezunu, % 0.3'ü yüksek lisans mezunu, % 0.1'i doktora mezunu iken, geriye kalan % 4.5'lik grubun eğitim durumu ise bilinmemektedir.

BÖLÜM 2: BURSA İLİNİN İDARİ COĞRAFYA ANALİZİ

Bursa ilini idari açıdan incelemeye başlamadan önce idari coğrafya ile ilgili tanımlar yapıp kavramlar açıklandıktan sonra Bursa ili idari bölünüş yapısı, kentsel idari alanları, köy idari alanları, idari coğrafya yönünden ele alınarak ayrıntılı şekilde incelenecektir.

“İdari coğrafya, yeryüzünde siyasi birimler meydana getiren devletleri idari bakımdan inceleyen bir bilim dalıdır. İdarî coğrafya alanında yapılan çalışmalar ülkeyi yönetenlere, maliye ve iktisatçılara, sanayi ve ticaretle uğraşanlara, tek kelime ile ülkeyi yakından tanımak isteyen herkese bilgi vermek sureti ile büyük faydalar sağlamaktadır. Çünkü ülke kalkınması için yapılacak tüm planlamalarda, mevcut idari yapının, bu yapı ile sahip olunan avantaj ve dezavantajların bilinmesi önem arz etmekte ve çalışmalara yön vermektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin mülki idari bölümlerini oluşturan illerin, kendi içlerinde incelenmesi ülkemizin idari coğrafyasının daha iyi anlaşılması bakımından önemlidir ”(Karakuzulu, 2010: 55).

“Uluslararası platformda, siyasi nitelik taşıyan devletlerin egemenlikleri altındaki ülke arazilerinin yönetimiyle ilgili esasları, coğrafi ortamla ilişkili olarak ele alan sosyo-ekonomik coğrafya dalı İdari Coğrafya'dır. İdari coğrafya, devletin yönetim yapısı gereği ülke topraklarında yapılmış veya yapılacak idarî düzenlemelerin doğal coğrafya koşullarına ve sosyo-ekonomik yapıya uygun olup olmadığını araştırıp, bu yönde yapılacak planlamalara yön vermektedir ”(Özçağlar, 2005: 3).

“Türkiye'nin mülki idare bölünüş sistematiğine göre ülkemizin en büyük idari bölümlerini iller oluşturmaktadır. İller, birden fazla ilçe alanının bir araya gelmesiyle oluşan, valilikler ile bu makama bağlı diğer kadrolar tarafından yönetilen Türkiye'nin en büyük mülki idari bölgeleridir. İlleri oluşturan ilçeleri ise, köylerle belediye örgütlü yerleşmelerin (şehirler, kasabalar, kasabalaşamamış belediye örgütlü yerleşmeler) idari alanları ile bu idari alanların içinde veya dışında yer alan hazine arazilerinden oluşmaktadır ”(Darkot, 1961: 1).

“Coğrafyanın, “salt – bilim” karakterli dalları yanında eşit şartlarda yer almasa bile, idari coğrafyanın memleketi idare edenlere, maliye ve iktisatçılara, sanayi ve ticaretle

uğraşanlara, tek kelime ile memleketi yakından tanımak isteyenlere bilgi vermek sureti ile büyük faydalar sağlayacağı tabiidir. Hatta bir bakımdan, idari coğrafyanın sağladığı bilgilerin yalnız pratik olmakla kalmayıp bilimsel özellikler de taşıdığını söylemek mümkündür”(Darkot, 1961: 1).

2.1.Bursa İlinin İdari Bölünüş Yapısı

18 Haziran 1987 gün ve 3391 sayılı kanunla, Bursa il merkezinde Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer adıyla üç kurulmuş olup, Bursa Belediyesi hakkında 3030 sayılı kanun hükümleri uygulanacağı hükme bağlanmıştır. 1989 yılında yerel seçimlere müteakip yasa gereği yetki paylaşımı yapılarak belediyeler faaliyete geçmiştir.

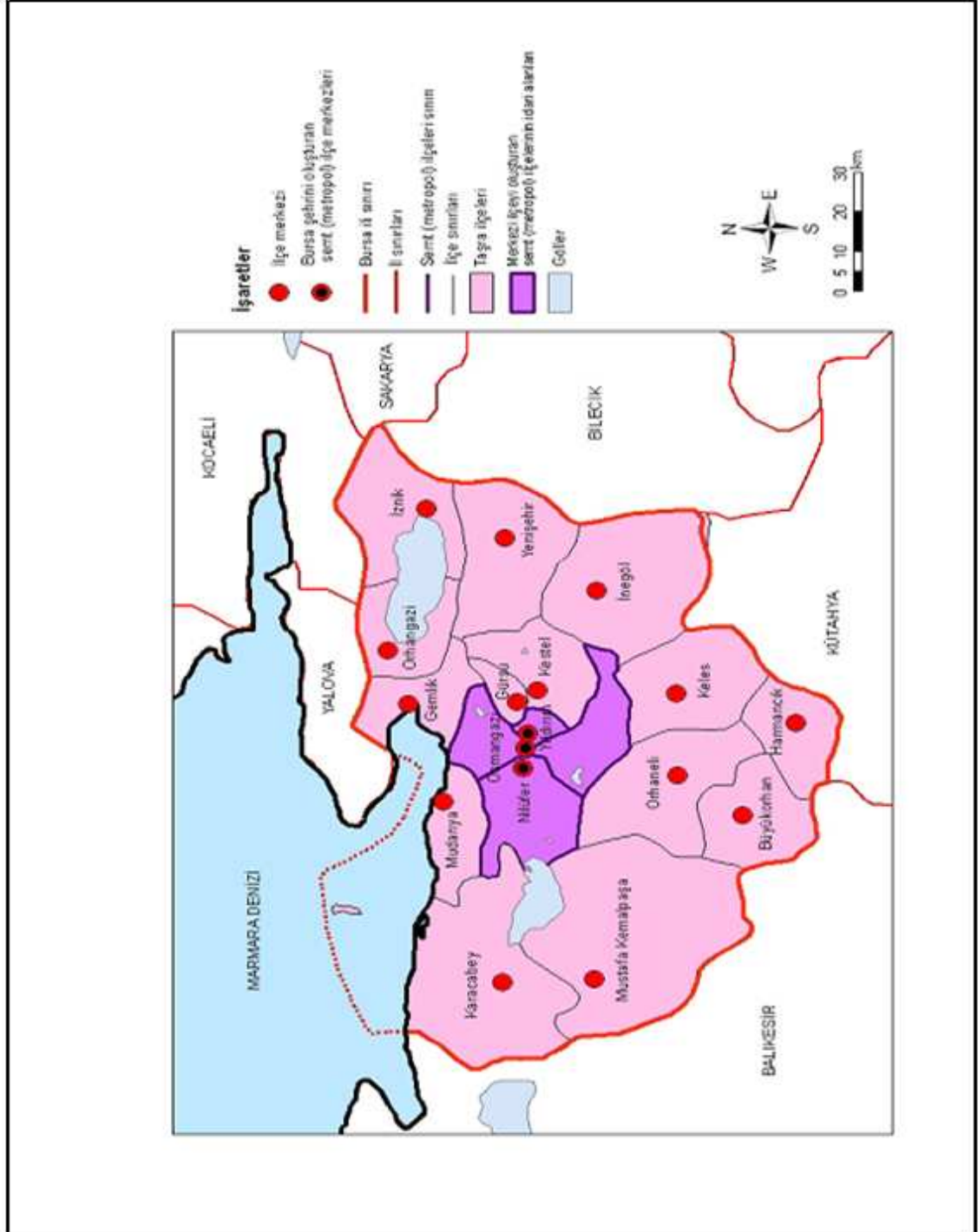
Bursa şehrini oluşturan söz konusu bu semtlerde kaymakamlık teşkilatı kurulmuş ve ilçe merkezi haline gelmişlerdir, bu semtlere komşu köy ve kasabalar, çizilen ilçe sınırına göre ilçe merkezlerine bağlanarak metropol semt ilçeleri meydana getirilmiştir. Buradaki kaymakamlıklar mülki idare yönünden belediye sınırları içinde, şehrin kendilerine ayrılan kısımlarından (semtlerden) ve alt ilçe (metropol ilçe) sınırı içinde kalan köy ve kasabalardan sorumludurlar. Nilüfer ilçesinde 6 kasaba, 22 köy; Yıldırım ilçesinde 1 Köy; Osmangazi ilçesinde 4 kasaba, 27 köy idari alanı bulunmaktaydı. Yapılan son değişiklikle, 5747 sayılı kanunla Büyükşehir ve hudutları içerisindeki alt kademe (belde) belediyelerin 2009’da yapılan ilk yerel seçimle birlikte hükmi şahsiyetleri kalkarak mahalle olmuşlardır. Yani Nilüfer ilçesinde yer alan Akçalar, Çalı, Görükle, Hasanağa, Kayapa, Gölyazı beldeleri, Osmangazi ilçesinde yer alan Emek, Kirazlı, Demirtaş, Ovaakça beldeleri mahalle olmuşlardır.

Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım ilçeleri Bursa ilinin Metropol ilçelerini oluştururken, Gemlik, İznik, Büyükorhan, Yenişehir, Harmancık, Karacabey, İnegöl, Gürsu, Ketsel, Orhangazi, Orhaneli, Mustafakemalpaşa, Keles, Mudanya taşra ilçelerini oluşturmaktadır (Harita 4).

Bursa ilinin ilçeler içerisinde nüfus bakımından en kalabalık ilçelerini doğal olarak Metropol semt ilçeleri olan Osmangazi (765.728 kişi), Yıldırım (603.100 kişi), Nilüfer (282.991 kişi) ilçeleri oluşturmaktadır. Taşra ilçelerinden en kalabalık nüfusa sahip

ilçeler ise İnegöl (215.375 kişi), Mustafakemalpaşa (101.800 kişi), Gemlik (99.234 kişi) ilçeleridir (Tablo 3).

Harita 4. Bursa İlini Oluşturan Merkez İlçe İle Taşra İlçeleri

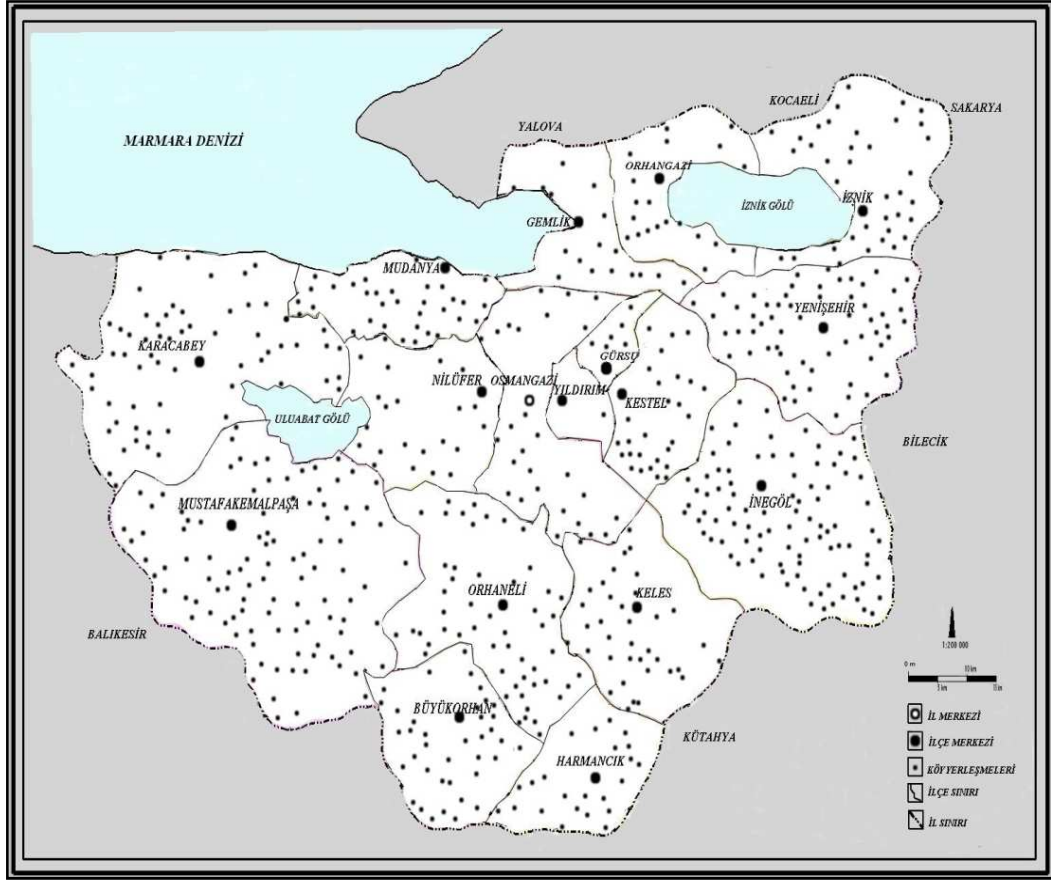
Kaynak: Özçağlar (2005: 20)

Tablo 3. 21.01.2009 Tarihinde Açıklanan Adrese Dayalı Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre Bursa İlinde, İlçelerin Belediye ve Köy Nüfusları

İLÇENİN ADI	BELEDİYE ADI	KÖY SAYISI	BELEDİYE NÜFUSU (21/01/2009)	KÖY NÜFUSU	GENEL TOPLAM (KÖY+BEL.)
Osmangazi	Osmangazi	27	752.155	13.573	765.728
Yıldırım	Yıldırım	1	602.505	595	603.100
Nilüfer	Nilüfer	22	269.371	13.620	282.991
Gemlik	Gemlik	17	90.834	8.400	99.234
Mudanya	Mudanya	33	49.805	17.230	67.035
	Zeytinbağı	---	1.919	---	1.919
İznik	İznik	37	22.574	16.856	39.430
	Boyalıca	---	2.555	---	2.555
	Elbeyli	---	2.771	---	2.771
İnegöl	İnegöl	91	161.541	33.216	194.757
	Cerrah	---	3.467	---	3.467
	Kurşunlu	---	4.014	---	4.014
	Tahtaköprü	---	1.752	---	1.752
	Yeniceköy	---	11.385	---	11.385
Orhangazi	Orhangazi	20	54.319	9.729	64.048
	Yeniköy	---	3.569	---	3.569
	Çakırlı	---	2.020	---	2.020
	Narlıca	---	1.349	---	1.349
	Sölöz	---	1.834	---	1.834
	Yenisölöz	---	2.307	---	2.307
Karacabey	Karacabey	64	51.907	26.917	78.824
M.Kemalpaşa	M.Kemalpaşa	104	57.097	31.185	88.282
	Tatkavaklı	---	2.602	---	2.602
	Çeltikçi	---	1.704	---	1.704
	Tepecik	---	1.905	---	1.905
	Yalıntaş	---	5.459	---	5.459
	Yeşilova	---	1.848	---	1.848
Orhaneli	Orhaneli	53	7.934	12.127	20.061
	Göynükbelen	---	1.775	---	1.775
	Karınçalı	---	2.156	---	2.156
Keles	Keles	36	3.681	11.561	15.242
Büyükorhan	Büyükorhan	38	3.285	8.503	11.788
	Kınık	---	1.456	---	1.456
Yenişehir	Yenişehir	61	29.275	22.145	51.420
Gürsu	Gürsu	6	52.333	2.822	55.155
Kestel	Kestel	28	37.282	10.427	47.709
Harmancık	Harmancık	23	4.076	3.918	7.994
Toplam	-	661	2.307.821	242.824	2.550.645

Kaynak: TÜİK

Harita 5. Bursa İli İdari Bölünüş Yapısı

Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesinden alınarak düzenlenmiştir.

2.1.1 Köy İdari Alanları

“Türkiye’nin idari bölünüş sistematığı içinde tabanı oluşturan muhtarlar ve ihtiyar heyetleri tarafından yönetilen köy idari alanları, belirli bir idarî sınırı bulunan ve bu sınırlar içerisinde yer alan sürekli ve dönemlik kır yerleşmeleriyle ekonomik faaliyet sahalarından oluşan, hammadde üretimi (tarım, hayvancılık, ormancılık, avcılık, toplayıcılık) ve evsel sanayi ile ilgili faaliyetlerin egemen olduğu ülkemizin kırsal kesimini oluşturan en küçük idarî sahaları durumundadırlar” (Özçağlar, 2005: 6).

Köy idari alanı, sadece yerleşmenin bulunduğu alanı değil, köy sınırları içerisinde kalan çayırı, merası, ormanı, tarım alanı gibi çeşitli ekonomik faaliyet alanlarını da içermekte olup, köy muhtarı ve ihtiyar heyeti ile yönetilen bir ilçeye bağlı en küçük idari üniteyi oluşturmaktadır.

“18.03.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu ile 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı eski Belediye Kanunu’nda nüfus miktarı için 2.000 rakamı sınır kabul edildiğinden, eskiden yapılan köy tanımlarında “nüfusu 2.000’den az olan yurtlara köy denir” şeklinde yuvarlak bir ifade kullanılmıştır. 24 Aralık 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5272 sayılı yeni Belediye Kanununun 4. maddesine göre bundan böyle nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilecektir. Bir yerleşim alanında belediye kurulması için 5.000 nüfusun üzerine çıkılması koşulu getirildiğine göre, köy tanımında kullanılan 2.000 rakamı yerine 5.000 rakamının genel anlamda ortalama sınır kabul edilmesi zorunluluğu belirmiştir. Ülkemizde nüfusu 5.000’i aştığı halde belediye teşkilatı kurulmayan çok sayıda köyün bulunduğu bilinmesi ve bu bağlamda tek başına nüfus miktarını esas alarak köy tanımı yapılmaması doğru bir öneri olacaktır”(Özçağlar, 2005: 6).

Bursa ilinde toplam 661 köy idari alanı vardır. İlçelere dağılım incelendiğinde en fazla köye sahip ilçeler; Mustafakemalpaşa (104), İnegöl (91), Karacabey (64) iken, en az köye sahip ilçeler ise Yıldırım (1), Gürsu (6) ve Gemlik (17) ilçeleridir. 2009 yılı itibariyle köy nüfusu 242.824 kişidir. En fazla köy nüfusuna sahip ilçeler ise İnegöl (33.216 kişi) ve Mustafakemalpaşa (31.185 kişi) ilçeleridir (Tablo 3, Harita 5).

2.1.2 Kentsel İdari Alan

“Belediye teşkilatına sahip olan ilçe merkezi, il merkezi durumundaki kentsel yerleşmelerle, ilçe ve il merkezliği görevi olmayan belediye örgütlü kentsel yerleşmelerin (Beldelerin) içerisinde yer aldıkları idari alanlara “Kentsel İdari Alan” demekteyiz” (Özçağlar, 2005: 9).

“22.03.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı kanunla, Büyükşehir ve hudutları içerisindeki alt kademe (belde) belediyeleri ile metropol dışında nüfusu 2.000’in altında kalan belde belediyelerinin 2009’da yapılacak ilk yerel seçimle birlikte hükmi şahsiyetlerinin sona ermesi ve 43 yeni ilçe belediyesi kurulması kararlaştırılmıştır” (Güney, 2008).

Bu yasa çıkmadan önce ülkemizde 16 Büyükşehir, 100 Büyükşehir ilçe belediyesi, 283 ilk kademe (belde) belediyesi, 65 İl belediyesi, 750 ilçe belediyesi ve 2.011’de belde

belediyesi olmak üzere toplam 3.225 belediye mevcuttu. Bu durumda bu yasa çıktıktan sonra 16 Büyükşehir Belediyesi, 143 Büyükşehir ilçe belediyesi, 65 İl belediyesi, 749 ilçe belediyesi, 1.976 belde belediyesi olmak üzere toplam 2.949 belediye kalmıştır. 283 İlk Kademe Belediyesinden; 35'i ilçe belediyesine, 8'i Büyükşehir dışına çıkarılarak belde belediyesine, 239'u bağlı oldukları ilçe belediyesine bağlanarak mahalleye, 1'i Büyükşehir dışına çıkarılarak köye dönüştürülmüş, 240 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Bursa iline gelince 1 il merkezi, 14 İlçe merkezi ve 20 belde olmak üzere 35 kentsel idari alan yer almaktadır. 1 Büyükşehir, 17 ilçe ve 20 belde belediyesi olmak üzere toplam belediye sayısı 38'dir (Tablo 4).

Tablo 4. Bursa İlinde Belediye Türleri ve Belediye Nüfusları (2009)

İLÇE	BELEDİYE ADI	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ	BELDE BELEDİYESİ	21/01/2009 TARİHLİ NÜFUS
Osmangazi	Büyükşehir	×			1.854.285
Osmangazi	Osmangazi*		×		752.155
Yıldırım	Yıldırım*		×		602.505
Nilüfer	Nilüfer*		×		269.371
Gemlik	Gemlik		×		90.834
Mudanya	Mudanya		×		49.805
Mudanya	Zeytinbağı			×	1.919
İzmit	İzmit		×		22.574
İzmit	Boyalıca			×	2.555
İzmit	Elbeyli			×	2.771
İnegöl	İnegöl		×		161.541
İnegöl	Cerrah			×	3.467
İnegöl	Kurşunlu			×	4.014
İnegöl	Tahtaköprü			×	1.752
İnegöl	Yeniceköy			×	11.385
Orhangazi	Orhangazi		×		54.319
Orhangazi	Çakırlı			×	2.020
Orhangazi	Yeniköy			×	3.569
Orhangazi	Sölöz			×	1.834
Orhangazi	Yenisölöz			×	2.307
Orhangazi	Narlıca			×	1.349
Karacabey	Karacabey		×		51.907
Mustafakemalpaşa	Mustafakemalpaşa		×		57.097
Mustafakemalpaşa	Tatkavaklı			×	2.602
Mustafakemalpaşa	Çeltikçi			×	1.704
Mustafakemalpaşa	Tepecik			×	1.905
Mustafakemalpaşa	Yalıntaş			×	5.459
Mustafakemalpaşa	Yeşilova			×	1.848
Orhaneli	Orhaneli		×		7.934
Orhaneli	Göynükbelen			×	1.775
Orhaneli	Karıncah			×	2.156
Keles	Keles		×		3.681
Büyükorhan	Büyükorhan		×		3.285
Büyükorhan	Kınık			×	1.456
Yenişehir	Yenişehir		×		29.275
Görsu	Görsu		×		52.333
Kestel	Kestel		×		37.282
Harmancık	Harmancık		×		4.076
Toplam	-	1	17	20	2.307.821

*Metropol Semt İlçeleri

Kaynak: TÜİK

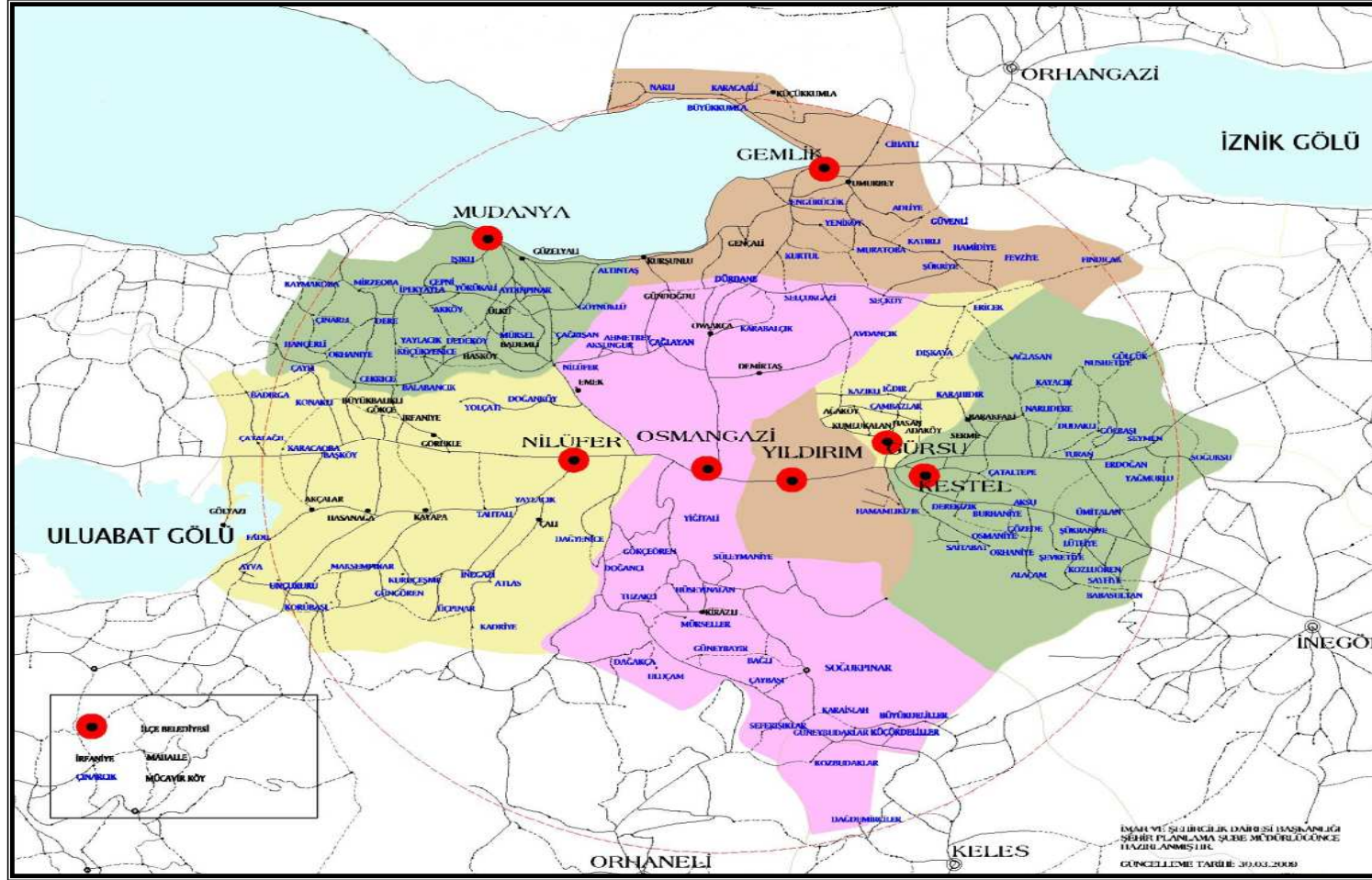
2.1.3 Bursa İl Merkezinin Kentsel İdari Alanı

“10.7.2004 tarih ve 5216 sayılı yeni Büyükşehir Belediyesi Kanununun 4. maddesine göre,"(Mevcut) Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre (10 km) uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il (merkezi) belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla Büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir." hükmü getirilmiştir” (Özçağlar, 2005: 11).

“Kanunun geçici 2. maddesinde ise Büyükşehir belediye sınırları; İstanbul ve Kocaeli ilinde, il mülkî sınıridir. Diğer Büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülkî sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu 1.000.000'a kadar olan Büyükşehirlerde (Adapazarı, Erzurum, Samsun, Eskişehir, Kayseri, Mersin, Diyarbakır, Antalya, Konya, Gaziantep) yarıçapı 20 km, nüfusu 1.000.000-2.000.000'a kadar olan Büyükşehirlerde (Adana, Bursa), yarıçapı 30 km, nüfusu 2.000.000'dan fazla olan Büyükşehirlerde (İzmir ve Ankara) yarıçapı 50 km olan dairenin sınırı Büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturur. Bu sınırlar içinde kalan ilçeler Büyükşehir ilçe belediyeleri, beldeler Büyükşehir ilk kademe belediyeleri, köyler ise mahalle haline gelmiştir”(Özçağlar, 2005: 11).

Bursa ilinde Büyükşehir sınırları içerisinde kalması nedeniyle kapatılan belde (alt kademe) belediyeleri; Nilüfer ilçesi; Çalı, Kayapa, Hasanağa, Akçalar, Gölyazı ve Görükle, Osmangazi ilçesi; Demirtaş, Ovaakça, Emek ve Kirazlı. Mudanya ilçesi; Güzelyalı, Gemlik ilçesi; Kurşunlu, Küçükkuşlu ve Umurbey, Kestel ilçesi Barakfakih ayrıca daha önce Büyükşehir sınırları içerisinde olan Mudanya'ya bağlı Zeytinbağı (Trilye) beldesi büyükşehir sınırları dışına çıkarılmış olup nüfusu 2000'den fazla olduğu için belediye statüsü devam edecektir. Bugüne kadar Büyükşehir sınırları içerisinde yer alan yukarıda saydığımız 15 belde belediyesi kapatılmıştır.

Harita 6. Bursa Büyükşehir Belediyesine Bağlı İlçe Belediyeleri ve Mücavir Alan Sınırları

Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesi

Danıştay 8. Dairesi 19.12.2008 günlü, E: 2008 /4826, K: 2008/8384 sayılı kararıyla, 5747 sayılı Yasa'ya ekli (44) sayılı listede adları yazılı olan ve bu Yasa'nın Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fırcasında ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere tüzel kişilikleri kaldırılarak köye dönüştürülmeleri öngörülen belediyelerin Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararının resmi gazete'de yayımlanma tarihinden (6.12.2008) itibaren 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasası'nda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde açacakları davaların da süresinde açılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır (T.C.İç Anadolu Belediyeler Birliği, 2008).

Bu durumda nüfusu 2000'in altında olan ve 44 sayılı listede yer alan dava açmayan belediyeler için yeni bir fırsat doğmuştur. Bu belediyelerin tüzel kişiliklerini devam ettirebilmeleri için;

1) Belediyelerine ilişkin olarak gerçekleştirilen adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarının iptali istemiyle en geç 4 Şubat 2009 tarihine kadar Türkiye İstatistik Kurumuna karşı, yetkili Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığı nezdinde iptal davası açmaları,

2) 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak mahalli idareler seçimine ilişkin seçim takvimi 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Hakkında Yasa'nın 8. maddesi uyarınca 1 Ocak 2009 tarihinde başlayacağından, adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarının iptali istemini içerecek idari davayı 31.12.2008 tarihine kadar açmaları, gerekmektedir (T.C.İç Anadolu Belediyeler Birliği, 2008).

TÜİK adrese dayalı sayım sonuçlarına göre nüfusu 2.000'in altında kaldığı tespit edilen ve ilgili mahkemeler nezdinde dava açmayan ve açtığı davadan olumsuz sonuç alan, büyükşehir sınırları dışında kalan 2 belde belediyesi Mustafakemalpaşa'nın Ovaazatlı, İnegöl'ün Alanyurt belde belediyeleri kapatılmıştır. Büyükorhan'ın Kınık, Orhangazi'nin Narlıca, Sölöz ve Yenisölöz açtıkları davadan olumlu sonuç alarak 29.03.2009 yerel seçimlere girmeye hak kazanmışlardır.

Bursa Büyükşehir belediyesinin hizmet alanı içinde 7 adet ilçe yer almaktadır. Bunlar; Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, Mudanya, Kestel, Gürsu, Gemlik ilçeleridir. Bursa Büyükşehir belediyesinin hizmet alanı içinde kalan ilçelerin bu ilçelerin toplam nüfusları 1.922.871 kişidir (Harita 6, Tablo 5).

Tablo 5. Bursa Büyükşehir Belediyesinin Hizmet Alanı İçinde Kalan İlçelerin Nüfusları (2009)

İLÇE ADI	NÜFUS (Kişi)
Osmangazi	765.728
Yıldırım	603.100
Nilüfer	282.991
Mudanya	68.954
Kestel	47.709
Gürsu	55.155
Gemlik	99.234
Toplam	1.922.871

Kaynak: TÜİK

2.1.4 İlçe Merkezlerinin Kentsel İdari Alanları

“İlçe merkezleri, ilin alt bölümü olan ilçelerin idarî alanlarına yönetim merkezliği yapan kentsel yerleşmelerdir. Başka bir ifadeyle, bir ilçenin idari alanının bütününe merkezlik yapan, içerisinde kaymakamlık teşkilatının ve ilgili diğer resmi kuruluşların yer aldığı belediye örgütlü kentsel yerleşmelere ilçe merkezi denilmektedir” (Özçağlar, 2005: 13).

Bursa ilinin 14 taşra ilçe, 3 metropol semt ilçe olmak üzere toplam 17 kaymakamlık teşkilatı bulunmaktadır. İlçe merkezlerinde kurulan belediyeler ilçe belediyesi, belediyenin hizmet götürmekte yükümlü olduğu alanlar da ilçe merkezlerinin kentsel idari alanı olarak adlandırılmaktadır (Harita 7).

2.1.5 Beldelerin Kentsel İdari Alanları

“18.03.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu ile 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı eski belediye kanununda nüfus miktarı için 2000 rakamı sınır kabul edilmiştir. 09.07.2004 tarih ve 5215 sayılı kanunun 4. Maddesi, nüfusu 5.000 ve üzeri olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabileceği 11. madde ve geçici 5. madde ise 2000 yılı genel nüfus sayımına göre nüfusu 2000’in altına düşen belediyelerin Danıştay görüşü alınarak iç işleri bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile tüzel kişiliklerinin kaldırılarak köye dönüştürüleceği hükmü getirilmiştir. Ancak 24.12.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5272 sayılı yeni belediye kanununun 4. maddesine göre bundan böyle 5.000 ve üzeri nüfusa sahip yerleşmelerde belediye teşkilatı kurulabilecektir. 2.000 nüfusa sahip yerleşmelerde zaten belediye kurulduğu için bundan sonra belediye

kurmak isteyen yerleşmelerin 5.000 nüfusa ulaşmayı bekleyeceklerinden yakın gelecekte ülkemizde eskisi gibi sık sık yeni beldeler ortaya çıkmayacaktır” (Koday ve Erhan, 2009: 14).

Bursa ilinde 1 il merkezi, 14 ilçe merkezi ve 20 belde olmak üzere 38 kentsel idari alan yer almaktadır (Harita 7). 1 büyükşehir, 17 ilçe ve 20 belde belediyesi olmak üzere toplam belediye sayısı 38’dir. Bursa ilinin 14 taşra ilçe, 3 Metropol semt ilçe olmak üzere toplam 17 kaymakamlık teşkilatı bulunmaktadır.

Harita 7. Bursa İli Kentsel İdari Alanları

Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesinden alınarak düzenlenmiştir.

BÖLÜM 3: BURSA İLİ MERKEZ İLÇESİ VE BAĞLI KÖYLERİ

Çalışma sahasını oluşturan, metropol semt ilçelerden meydana gelen merkez ilçeyi (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) kuzeyde Mudanya, Gemlik, doğuda Gürsu ve Kestel, güneyde Keles ve Orhaneli, batıda Mustafakemalpaşa, Karacabey ilçeleri sınırlar (Harita 8).

18 Haziran 1987 gün ve 3391 sayılı kanunla, Bursa il merkezinde Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer adıyla üç kurulmuş olup, Bursa Belediyesi hakkında 3030 sayılı kanun hükümleri uygulanacağı hükme bağlanmıştır. 1989 yılında yerel seçimlere müteakip yasa gereği yetki paylaşımı yapılarak belediyeler faaliyete geçmiştir

Bursa şehrini oluşturan söz konusu bu semtlerde kaymakamlık teşkilatı kurulmuş ve ilçe merkezi haline gelmişlerdir, bu semtlere komşu köy ve kasabalar, çizilen ilçe sınırına göre ilçe merkezlerine bağlanarak metropol semt ilçeleri meydana getirilmiştir. Buradaki kaymakamlıklar mülki idare yönünden belediye sınırları içinde, şehrin kendilerine ayrılan kısımlarından (semtlerden) ve alt ilçe (metropol ilçe) sınırı içinde kalan köy ve kasabalardan sorumludurlar.

3.1 Nilüfer İlçesi

Bursa metropol semt ilçesini oluşturan Nilüfer ilçesinin tarihi M.Ö. 10.000'lere kadar uzanmaktadır. Örneğin Akçalar'daki Aktopraklık Höyüğü M.Ö. 7.000'lere tarihlenir. Tepecik Höyüğü gibi ve birçok höyük, Nilüfer ilçesinin tarihini M.Ö.10.000'lere taşır

İlçe, doğusunda Osmangazi, güneyinde Orhaneli, güneybatısında Mustafakemalpaşa, batısında Uluabat Gölü, kuzeydoğusunda Karacabey, kuzeyinde Mudanya ilçeleri ile çevrilidir (Harita 9). 50.756 hektarlık alana sahiptir (Nilüfer Belediyesi). 18 Haziran 1987 gün ve 3391 sayılı yasa ile ilçe statüsü kazanan Nilüfer ilçesinin, bu tarihten önceki nüfus hareketleri Bursa merkez ilçesi ile birlikte değerlendirilmiştir.

Nilüfer ilçesi nüfusunu değerlendirecek olursak, 1990 yılında 65.799 kişi olan nüfusun % 43.9'unu köy nüfusu oluştururken, % 56.1'ini şehir nüfusu oluşturmaktadır. 2000 yılına gelindiğinde köy nüfusunun toplam nüfus içerisindeki payı azalarak % 23.7 olurken, şehir nüfusunun payı % 76.3'e yükselmiştir. 2009 yılında ise toplam nüfus

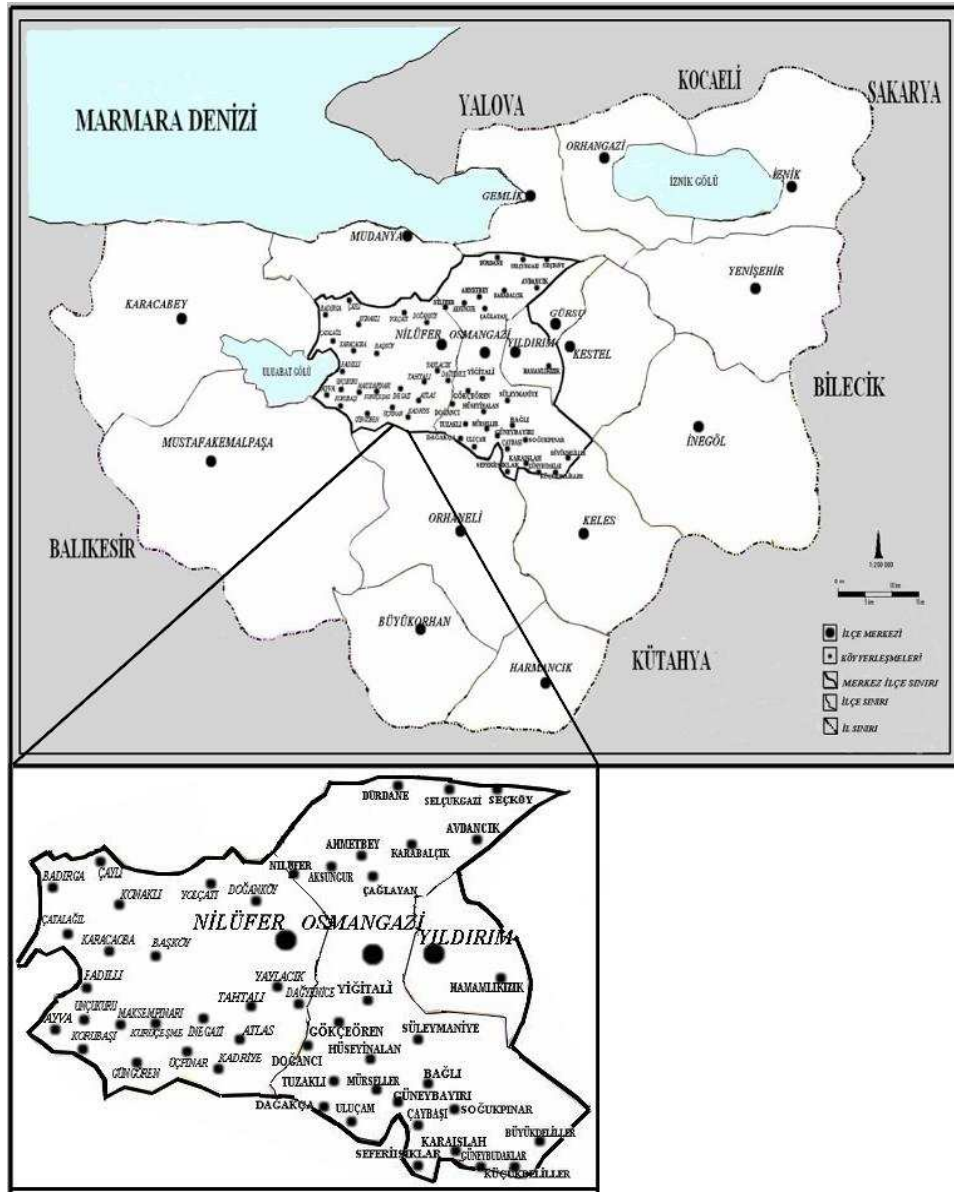
içerisinde şehir nüfusunun payı % 95.2' ye yükselmiş, köy nüfusunun payı ise % 4.8'e kadar düşmüştür (Tablo 6).

Tablo 6. Nilüfer İlçesinde Nüfusun Belirli Yıllara göre Durumu

YILLAR	ŞEHİR	KÖY	TOPLAM
1990	36.897	28.902	65.799
2000	136.311	42.371	178.682
2007	199.270	52.074	251.344
2008	257.248	13.254	270.502
2009	269.371	13.620	282.991

Kaynak:TÜİK

Harita 8. Bursa Merkez İlçeye Bağlı Köyler

Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesinden alınarak düzenlenmiştir.

Harita 9. Nilüfer İlçesi İdari Bölünüş Haritası

Kaynak: Nilüfer Belediyesi

3.2 Osmangazi İlçesi

Bursa metropol semt ilçelerden bir diğeri olan Osmangazi ilçesi, kuzeyde Gemlik ilçesi, doğuda Yıldırım ve Gürsu, güneydoğusunda Kestel ve Keles, güneyinde Orhaneli, batısında Nilüfer ve kuzeybatısında Mudanya ilçesi ile çevrelenmektedir.

Osmangazi, Uludağ'ın eteklerinde, doğuda Gökdere vadisiyle başlar; batıda Nilüfer Deresi, kuzeyde Katırlı Dağları, Nilüfer Çayı ve Bursa Ovası'nı içine alan topraklara sınır oluşturan bölgeyi kapsar (Osmangazi Kaymakamlığı, 2008).

1990 yılında Osmangazi ilçesinde toplam nüfus içerisinde köy nüfusunun payı % 7.3 iken, 2000 yılında % 9.8'e yükselmiş, 2009 yılında ise köy nüfusunun payı % 1.7'ye kadar gerilemiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Osmangazi İlçesinde Nüfusun Belirli Yıllara göre Durumu

YILLAR	ŞEHİR	KÖY	TOPLAM
1990	473.302	37.600	510.902
2000	579.127	63.210	642.337
2007	657.599	78.435	736.034
2008	739.909	13.308	753.217
2009	752.155	13.573	765.728

Kaynak: TÜİK

3.3 Yıldırım İlçesi

Yıldırım ilçesi, batıda Gökdere, doğuda Deliçay, kuzeyde Bursa Ovası ve güneyde Uludağ ile sınırlıdır. İdari sınırı; Batıda Osmangazi, doğusunda Kestel ve Kuzeydoğusunda Gürsu ilçeleri yer almaktadır.

Yeryüzü şekilleri bakımından genel olarak Gökdere, Deliçay ve Kaplıkaya derelerinin meydana getirdiği koniler üzerinde yer almaktadır. Büyük bir kısmı Uludağ eteklerinin oluşturduğu meyilli araziye kurulan ilçenin önemli akarsuları Gökdere ve Deliçaydır (T.C. Yıldırım Kaymakamlığı, 2010).

Yıldırım ilçesinin kuruluşu ise şöyledir; Osmanlı, Bursa'ya şehrin doğusunda bulunan Balabanbey Kalesi'nden girmiştir. Bursa ilk olarak buradan abluka altına alınmıştır. (6 Nisan 1326) Yıldırım Bayezid, şehir merkezinin doğuya devamı için 1390'da Yıldırım Külliyesini kurmaya başlamıştır. Osmanlı'nın büyüyen başkenti Bursa'nın bilim, kültür ve inanç merkezlerinden birini, Gökdere'nin doğusunda inşa etmiştir. Oğlu Çelebi Mehmet'in de yeşil külliyesini bu bölgeye yaptırmasıyla Gökdere'nin doğusunda yerleşime başlanmıştır. Böylelikle günümüzün Yıldırım ilçesinin temelleri atılmıştır (Yıldırım Belediyesi, 2009).

Yıldırım ilçesi idari olarak 27.07.1987 tarih ve 19500 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3391 sayılı Kanunla 2 kasaba (Gürsu, Kestel), 66 Mahalle ve 41 köyden oluşturularak kurulmuş, 01.08.1988 tarihinde faaliyete geçmiştir. 20.05.1990 gün ve 20523 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3644 Sayılı Kanunla Gürsu ve Kestel kasabalarının ilçe haline gelmesiyle Yıldırım ilçesi 66 mahalle ve 1 köyden ibaret kalmıştır (T.C. Yıldırım Kaymakamlığı, 2010).

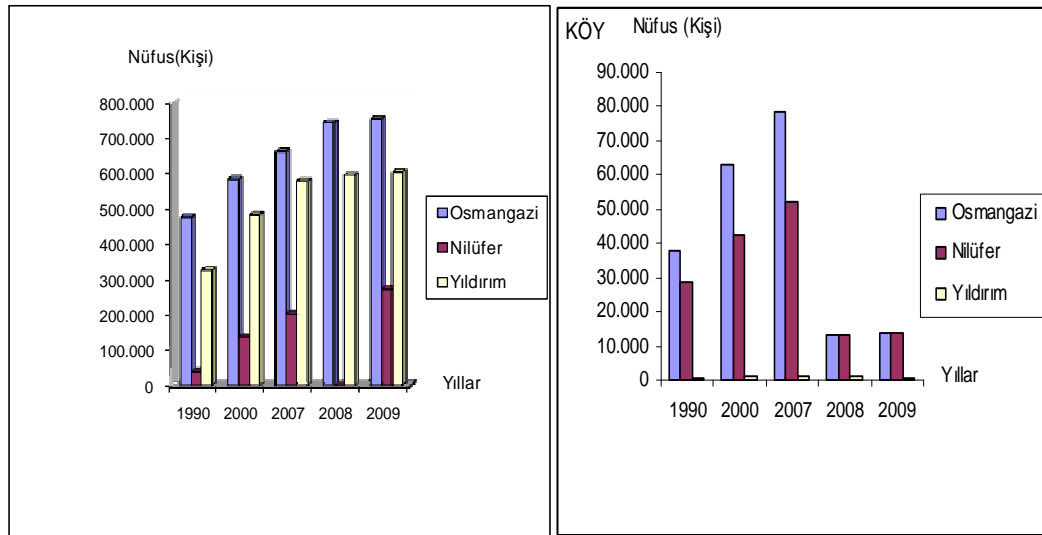
Yıldırım ilçesine bağlı yalnızca bir köy bulunmaktadır. Bu nedenle köy nüfusunun toplam nüfus içerisindeki payı oldukça azdır. 2009 yılında 603.100 kişi olan toplam nüfus içerisinde köy nüfusu yalnızca 595 kişidir (Tablo 8).

Tablo 8. Yıldırım İlçesinde Nüfusun Belirli Yıllara göre Durumu

YILLAR	ŞEHİR	KÖY	TOPLAM
1990	324.377	782	325.159
2000	480.266	1.017	481.283
2007	574.303	1.147	575.450
2008	592.373	1.395	593.768
2009	602.505	595	603.100

Kaynak: TÜİK

Şekil 3. Osmangazi, Nilüfer ve Yıldırım ilçelerinde Şehir ve Köy Nüfusunun Belirli Yıllara göre Durumu (1990-2009)

Kaynak: TÜİK

“Bursa’nın merkeze ve ilçelere bağlı çok sayıda köyü bulunmaktadır. Bursa’nın 1573 yılında 106 merkez köyü vardı. 1870 yılında bu sayı 134’e, 1888 yılında ise 169’a çıkmıştır. Bu artış, Bursa’da 93 Göçmenleri tarafından yeni köyler kurulmasından kaynaklanır. 1908 yılında ise Bursa’daki köy sayısı 158’e düşmüştür. 1927 yılındaki köy sayısı, savaş öncesi 158 sayısını korumuştur. 1934 yılında Bursa merkez ilçeye bağlı 134 köy varken, 1996 yılında Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım ilçelerinde toplam 64 köy kalmıştır. Köy sayısının azalmasının nedeni, bir kısım köylerin Belediye sınırları içinde kalıp mahalle olması, diğer bir kısmı ise Keles, Kestel ve Gürsu ilçelerine

bağlanmış olmasıdır”(Kaplıanoğlu, 1996: 41).Günümüzde ise merkez ilçeye bağlı 50 köy vardır.

3.4 Merkez İlçe Köyleri

Çalışma sahası içerisinde yer alan merkez ilçe köylerinden; Nilüfer ilçesine bağlı 22 köy bulunmaktadır, bunlar; Atlas, Ayvaköy, Badırđa, Başköy, Çatalağıl, Çaylı, Dağyenice, Doğanköy, Fadıllı, Güngören, İnegazi, Kadriye, Karacaoba, Konaklı, Korubaşı, Kuruçeşme, Maksempınarı, Tahtalı, Unçukuru, Üçpınar, Yaylacık, Yolçatı köyleridir. Osmangazi ilçesine ise Ahmetbey, Aksungur, Avdancık, Çağlayan, Dağakçaköy, Doğancı, Dürdane, Gökçeören, Hüseyinalan, Karabalçık, Mürseller, Nilüfer, Seçköy, Selçukgazi, Süleymaniye, Tuzaklı, Uluçam, Yiğitali, Soğukpınar, Bağlı, Büyükdelliler, Çaybaşı, Güneybayırı, Güneybudaklar, Karaislah, Küükdelliler, ve Seferişıklar köyü olmak üzere 27 köy bağlı bulunmaktadır. Yıldırım ilçesine ise yalnızca Hamamlıkızık köyü bağlıdır (Tablo 9). Bu köyler hakkında genel anlamda bilgi verildikten sonra Yolçatı, Yaylacık, Nilüfer köyleri ayrıntılı şekilde ele alınacaktır.

Tablo 9. Bursa İlinin Merkez İlçesini Oluşturan Metropol İlçeleri ve Köy İdari Alanları (2010)

Bursa şehrini Oluşturan Metropol İlçeler	Merkez İlçe İçinde Yer Alan Köy İdari Alanları
	Nilüfer İlçesinin Köy İdari Alanları
Nilüfer	Atlas, Dağyenice, Güngören, İnegazi, Kadriye, Korubaşı, Kuruçeşme, Tahtalı, Maskempınarı, Üçpınar, Unçukuru, Badırđa, Başköy, Yolçatı, Çatalağıl, Çaylı, Fadıllı, Doğanköy, Ayvaköy, Karacaoba, Konaklı, Yaylacık
	Osmangazi ilçesinin Köy İdari Alanları
Osmangazi	Ahmetbey, Aksungur, Çağlayan, Bağlı, Seçköy, Dağakçaköy, Doğancı, Nilüfer, Tuzaklı, Gökçeören, Yiğitali, Avdancık Hüseyinalanı, Süleymaniye, Çaybaşı Mürseller, Soğukpınar, Selçukgazi Güneybayırı, Karaislah, Karabalçık, Küükdelliler, Seferişıklar, Dürdane, Güneybudaklar, Büyükdelliler, Uluçam
Yıldırım	Yıldırım ilçesinin köy idari alanları
	Hamamlıkızık

Kaynak: TÜİK

Köy muhtarlarından alınan bilgilere göre; Nilüfer ilçesi köylerinden Dağyenice, Atlas, Fadıllı köylerinin 700 yıllık bir geçmişe sahip Orta Asya kökenli Yörük köyleri oldukları tahmin edilmektedir, yine Çaylı, Kuruçeşme, Korubaşı, İnegazi köyleri de

Orta Asya kökenli Yörük köyleridir. Konaklı köyü 480, Badırğa köyü 400 yıllık kuruluş tarihine sahiptir. Güngören, Unçukuru, Üçpınar, Maksempınarı bu köylerde 1878 yılında, (93 Harbi) ülkemize Bulgaristan'dan gelen Türklerin oluşturmuş olduğu köylerdir. Yolçatı ve Kadriye köyleri 1893 yılında, Doğan köy ise 1938 yılında, Bulgaristan göçmenleri tarafından kurulmuştur. Başköy Çatalağıl, Karacaoba köyleri 1924 yılında Yunanistan'dan ülkemize göç eden göçmen vatandaşlarımızın oluşturduğu köylerdir. Eskiden Rum köyü olan Yaylacık köyü de yine Yunanistan'dan ülkemize gelen göçmen vatandaşlarımızdan oluşurken, Tahtalı ve Ayva köy kuruluş tarihi hakkında bilgi edinilememiştir (Saha mülakatları, 2009).

Osmangazi ilçesine bağlı Avdancık, Yiğitali, Karabalçık köyleri 800 yıllık, Güneybayırı, Selçukgazi, Tuzaklı, Küçükdeliller, Büyükdeliller, Güneybudaklar, Bağlı köyleri yaklaşık 700 yıllık geçmişe sahip olup Orta Asya'dan göç etmiş yörükler tarafından kurulmuş köylerdir. Dağakçaköy, Çağlayan, Mürseller, Gökçeören, Doğanlı, Aksungur köyleri de yine yörük köyleridir. Seçköy ve Dürdane köyleri 300 yılı aşkın kuruluş tarihine sahip manav (yerli) köyleridir. Nilüfer köyü 1893 Bulgaristan'dan (Suyundol Yöresinden) gelen göçmen vatandaşlarımız tarafından kurulmuştur. Hüseyinalan, Süleymaniye, Soğukpınar köyleri 1877-1878 Osmanlı Rus harbi esnasında Artvin'den gelerek bu köye yerleşen göçmenler tarafından kurulmuştur. Ahmetbey, 1877-1878 Osmanlı Rus savaşı sonrasında Rusçuk, Tırnova'dan göç etmiş olan 20 hane tarafından kurulmuştur, daha sonra aynı yerden gelen göçmenler de buraya yerleştirilmiştir. Çaybaşı, Sultan I. Murad Hüdâvendîğâr'ın vakıf köyü olarak kurulduğu bilinmektedir. Yıldırım ilçesine bağlı köylerden Hamamlıkızık Köyü kuruluşu da 700 yıl öncesine dayanır, Orta Asya kökenli yörüklerin yerleştiği bir köydür (Saha mülakatları, 2009).

Nilüfer ilçe sınırları içerisindeki köylerde, 2009 Adrese dayalı nüfus sayımına göre 6.781 erkek, 6.839 kadın olmak üzere toplam nüfus miktarı 13.620'dir. Söz konusu ilçe köyleri içerisinde en fazla nüfusa sahip olan köy 2.958 kişi ile Yolçatı Köyü'dür, köy diğer köylere göre daha gelişmiştir ve kasabalaşma özelliği göstermektedir. Ayrıca yine aynı ilçeye bağlı olan Yaylacık köyü (2.066 kişi) nüfus bakımından Yolçatı köyünden sonra ikinci sırada yer alır ve bu köy de diğerlerinden gelişmişlik düzeyi bakımından

farklılık göstermektedir. İlerleyen bölümde bu köylerle ilgili ayrıntılı şekilde bilgi verilecektir. İlçenin en az nüfusa sahip olan köy ise Üçpınar köyüdür (75 kişi).

Osmangazi ilçesi sınırları içerisindeki köylerde 2009 yılı sayım sonucu verilerine göre 6.769 erkek, 6.804 kadın olmak üzere toplam köy nüfusu 13.573 kişidir. Osmangazi İlçe sınırları içerisinde en fazla nüfusa sahip olan köy 1.838 kişi nüfusuyla Nilüfer köydür (Tablo 10). Bu köyde merkez ilçe sınırları içerisinde Nilüfer metropol semt ilçesine bağlı Yolçatı ve Yaylacık köyleri gibi gelişmiş ve kasabalaşma özelliği gösteren Osmangazi ilçesine bağlı tek köydür. Yıldırım ilçesine bağlı tek köy yerleşmesi olan Hamamlıkızık köyü ise nüfusu ve yaşam koşulları ile tipik bir köy yerleşmesi özelliği gösterir.

Tablo 10. Bursa İli Metropol Semt İlçe Köyleri ve Köy Nüfusları (2009)

İLÇE	KÖYLER	NÜFUS (Kişi)	İLÇE	KÖYLER	NÜFUS (Kişi)
	Ahmetbey	449		Atlas	263
	Aksungur	386		Ayvaköy	147
	Avdancık	382		Badırga	401
	Çağlayan	1.147		Başköy	299
	Dağakçaköy	565		Çatalağıl	273
	Doğancı	399		Çaylı	335
	Dürdane	1.027		Dağyenice	284
	Gökçeören	199		Doğanköy	1.855
	Hüseyinalanı	120		Fadıllı	484
	Karabalçık	705		Güngören	518
	Mürsellers	306		İnegazi	126
	Nilüfer	1.838		Kadriye	122
	Seçköy	659		Karacaoba	278
	Selçukgazi	756		Konaklı	1.067
OSMANGAZİ	Süleymanie	195	NİLÜFER	Korubaşı	286
	Tuzaklı	183		Kuruçeşme	87
	Uluçam	158		Maksempına	239
	Yığıtali	576		Tahtalı	1.215
	Bağlı	513		Unçukuru	242
	Büyükdeliller	486		Üçpınar	75
	Çaybaşı	533		Yaylacık	2.066
	Güneybayırı	307		Yolçatı	2.958
	Güneybudaklar	454			
	Karaislah	171			
	Küçükdeliller	491			
	Seferişıklar	199			
	Soğukpınar	369			
YILDIRIM	Hamamlıkızık	595			

Kaynak: TÜİK

Köylerden 14 tanesi dağ köyüdür. Bunlar; Atlas, Doğanköy, Güngören, Kadriye, Korubaşı, Büyükdelliler, Dağakçaköy, Güneybayırı, Güneybudaklar, Küçükdeliller, Mürseller, Soğukpınar, Tuzaklı köyleri, 14 tanesi yamaç köyü bunlar ise; Ayvaköy, Dağyenice, Kuruçeşme, Maksempınarı, Tahtalı, Unçukuru, Çağlayan, Dürdane, Gökçeören, Hüseyinalan, Seferiışıklar, Süleymaniye, Uluçam, Hamamlıkızık köyleridir, 4 tanesi sırt köyü; Uçpınar, Yolçatı, Seçköy, Selçukgazi köyleri, 10 tanesi ova köyü; Badırğa, Başköy, Çatalağıl, Çaylı, Fadıllı, Karacaoba, Konaklı, Yaylacık, Aksungur, Nilüfer köyleridir, geriye kalan 8 tanesi ise vadi köyüdür. Bunlar; İnegazi, Ahmetbey, Avdancık, Bağlı, Çaybaşı, Doğancı, Karabalçık, Karaislah köyleridir (Tablo 11).

Söz konusu köyleri almış oldukları şekillere göre Yolboyu köyler, dairevi şekle sahip olan köyler ışınsal şekle sahip olan köyler, küme şeklinde köyler olmak üzere 4'e ayırabiliriz. Yaptığımız araştırma sonucu köylerin büyük bir kısmının dairevi şekle sahip olduğunu görmekteyiz. Köylerden dört tanesi (Dağyenice, Korubaşı, Maksempınarı ve Gökçeören) köyleri küme şeklindeki köylere örnek teşkil ederken, Tahtalı Köyü ışınsal şekle sahip diğer köyler ise yolboyu gelişme göstermiş olan köylerdir (Tablo12).

Bursa merkez ilçeye bağlı köylerin büyük bir çoğunluğu toplu dokulu köy yerleşmesi şeklindedir. Köylerden 6 tanesi gevşek dokulu (Atlas, Başköy, Kadriye, Karacaoba, Yolçatı, Soğukpınar), köylerden yalnızca bir tanesi olan Dağyenice dağınık dokulu yerleşme yapısına sahiptir (Tablo 13).

Merkez ilçe köylerinde yer alan ticarethaneleri tür ve sayılarına göre değerlendirirsek, en çok sayıda ticarethaneyi bünyesinde bulunduran köy Yolçatı köyüdür. En fazla çeşitte ticarethaneye sahip köyler ise sırasıyla, Yaylacık, Yolçatı ve Nilüfer köyüdür (Tablo 14).

Tablo 11. Bursa Merkez İlçesine Bağlı Köylerin Konumlarına göre Sınıflandırılması

KÖYLER	DAĞ KÖYÜ	YAMAÇ KÖYÜ	SIRT KÖYÜ	OVA KÖYÜ	VADİ KÖYÜ
Atlas	x				
Ayvaköy		x			
Badırga				x	
Başköy				x	
Çatalağıl				x	
Çaylı				x	
Dağyenice		x			
Doğanköy	x				
Fadilli				x	
Güngören	x				
İnegazi					x
Kadriye	x				
Karacaoba				x	
Konaklı				x	
Korubaşı	x				
Kuruçeşme		x			
Maksempınarı		x			
Tahtalı		x			
Unçukuru		x			
Üçpınar			x		
Yaylacık				x	
Yolçatı			x		
Ahmetbey					x
Aksungur				x	
Avdancık					x
Bağlı					x
Büyükdelliler	x				
Çağlayan		x			
Çaybaşı					x
Dağakçaköy	x				
Doğancı					x
Dürdane		x			
Gökçeören		x			
Güneybayırı	x				
Güneybudaklar	x				
Hüseyinalan		x			
Karabalçık					x
Karaislah					x
Küçükdeliller	x				
Mürseler	x				
Nilüfer				x	
Seçköy			x		
Seferişıklar		x			
Selçukgazi			x		
Süleymaniye		x			
Soğukpınar	x				
Tuzaklı	x				
Uluçam		x			
Yığıtali	x				
Hamamlıkızık		x			

Kaynak: Sahada yapılan gözlemlere dayanarak oluşturulmuştur.

Tablo 12. Bursa İli Merkez İlçe Köylerinin Şekillerine göre Sınıflandırılması

KÖYLER	YOLBOYU	DAİREVİ	İŞİNSAL	KÜME
Atlas		x		
Ayvaköy		x		
Badırğa		x		
Başköy	x			
Çatalağıl	x			
Çaylı		x		
Dağyenice				x
Doğanköy	x			
Fadılh		x		
Güngören		x		
İne gazi		x		
Kadriye		x		
Karacaoba	x			
Konaklı		x		
Korubaşı				x
Kuruçeşme		x		
Maksempınarı				x
Tahtalı			x	
Unçukuru		x		
Uçpınar		x		
Yaylacık		x		
Yolçatı		x		
Ahmetbey		x		
Aksungur		x		
Avdancık		x		
Bağlı	x			
Büyükdeliller		x		
Çağlayan		x		
Çaybaşı	x			
Dağakçaköy		x		
Doğancı	x			
Dürdane		x		
Gökçeören				x
Güneybayırı		x		
Güneybudaklar		x		
Hüseyinalan		x		
Karabalçık	x			
Karaislah		x		
Küçükdeliller		x		
Mürseller		x		
Nilüfer		x		
Seçköy		x		
Seferişıklar		x		
Selçukgazi		x		
Süleymaniye		x		
Soğukpınar		x		
Tuzaklı		x		
Uluçam		x		
Yığıtali		x		
Hamamlıkızık		x		

Kaynak: Sahada yapılan gözlemlere dayanarak oluşturulmuştur.

Tablo 13. Bursa İli Merkez İlçe Köylerinin Dokularına göre Sınıflandırılması

KÖYLER	TOPLU DOKULU	GEVŞEK DOKULU	DAĞINIK DOKULU
Atlas		x	
Ayvaköy	x		
Badırga	x		
Başköy		x	
Çatalağıl	x		
Çaylı	x		
Dağyenice			x
Doğanköy	x		
Fadıllı	x		
Güngören	x		
İnegazi	x		
Kadriye		x	
Karacaoba		x	
Konaklı	x		
Korubaşı	x		
Kuruçeşme	x		
Maksempınarı	x		
Tahtalı	x		
Unçukuru	x		
Üçpınar	x		
Yaylacık	x		
Yolçatı		x	
Ahmetbey	x		
Aksungur	x		
Avdancık	x		
Bağlı	x		
Büyükdeliller	x		
Çağlayan	x		
Çaybaşı	x		
Dağakçaköy	x		
Doğancı	x		
Dürdane	x		
Gökçeören	x		
Güneybayırı	x		
Güneybudaklar	x		
Hüseyinalan	x		
Karabalçık	x		
Karaislah	x		
Küçükdeliller	x		
Mürseler	x		
Nilüfer	x		
Seçköy	x		
Seferişıklar	x		
Selçukgazi	x		
Soğukpınar		x	
Süleymaniye	x		
Tuzaklı	x		
Uluçam	x		
Yığıtali	x		
Hamamlıkızık	x		

Kaynak: Sahada yapılan gözlemlere dayanarak oluşturulmuştur

Tablo 14. Tür ve Sayılarına göre Merkez İlçe Köylerinde Bulunan Ticarethaneler (2010)

KÖYLER	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K	L	M	N	O	Ö	P	R	S	Ş	T	U	Ü	V
Atlas		1																							
Ayvaköy		1																							
Badırğa	3	2																							
Başköy	2	1						1																	
Çatalağıl	1	1																3							
Çaylı	1	2																				2	1		
Dağyenice		1																							
Doğanköy	9	3		2				1		1															5
Fadıllı	3	2								1								4					1		
Güngören	3	3					1																		
İnegazi	1	1												1											
Kadriye	1	1																							
Karacaoba	1	1		1						1															
Konaklı	5	6				1							1		1		1						1		1
Korubaşı	1	1																							
Kuruçeşme																									
Maksempınar	1	2																							
Tahtalı	2	3	1				1						1											1	
Unçukuru																									
Üçpınar		1																							
Yaylacık	2	4	1			1	2	1		1	1	2	1		1	1	1	1	4						
Yolçatı	10	8	1	1	1	1	1	4	1	2	1												2		2
Ahmetbey	1	1																							
Aksungur	2	1						1																	
Avdancık	1	2																							
Bağlı	1	1																							
Büyükdeliller	2	2																						1	
Çağlayan	1	4										1												1	
Çaybaşı	2	2																							
Dağakçaköy	3	3																							
Doğancı	1	1																						1	
Dürdane	2	2																					1		
Gökçeören		1																							
Güneybayırı		1																							
Güneybudaklı	2	2																							
Hüseyinalan	1	1																							
Karabalçık	2	3																							
Karaislah	1	1																							
Küçükdeliller	2	3																						1	
Mürseller	1	1																							
Nilüfer	2	4	1	1		1		3		1									1	1					
Seçköy	3	4																							
Seferişıklar																								1	
Selçukgazi	4	2																							
Süleymaniye		1																							
Soğukpınar		1	1																						1
Tuzaklı																									
Uluçam	1	1																							
Yığıtali	1	1		6																					
Hamamlıkzık	1	1																							1

A: Bakkal, B: Kahvehane, C: Fırın, D: Lokanta, E: Pastane, F: Pide Salonu, G: Kasap, H: Emlak, I: CD DVD Shop, İ: Berber
J: Tuhafiye, K: Market, L: İnternet Cafe, M: Yem Dükkanı, N: Konfeksiyon, O: Kestane Şekeri İmalathanesi, Ö: Dondurmacı, P:
Sucuk İmalathanesi, R: Tavuk Çiftliği, S: Boya Hırdavat Dükkanı, Ş: Cantıkçı, T: Oto Elektrik, U:Demirci, Ü: Bıçkı, V:Süthane,

Kaynak: Sahada yapılan araştırma ve gözlemlere dayanarak oluşturulmuştur

İl merkezine en yakın köy Osmangazi ilçesine bağlı Yiğitali (8 km) köyüdür. 12 km ile Ahmetbey köyü ikinci sırada yer alırken, 15'er km ile Nilüfer, Çağlayan, Gökçeören köyleri üçüncü sırada yer alır (Tablo 15).

İl merkezine en uzak olan köyler ise, 50 km uzaklıkla Büyükdelliler, 45 km uzaklıkla Fadıllı ve Küçükdeliller köyleridir. Nilüfer ilçesine bağlı köylerden ilçe merkezine en yakın köy 6 km ile Doğan köy'dür. Yaylacık (8km), Dağyenice (8km), Yolçatı (14km), Tahtalı (14 km) köyleri de diğer yakın köylerdir (Tablo 15).

Tablo 15. Bursa İl ve İlçe Merkezine Uzaklıklarına göre Köyler

KÖYLER	İL MERKEZİNE UZAKLIK (KM)	OSMANGAZI İLÇE MERKEZİNE UZAKLIK(KM)	KÖYLER	İL MERKEZİNE UZAKLIK (KM)	NİLÜFER İLÇE MERKEZİNE UZAKLIK(KM)
Aksungur	18	18	Ayvaköy	40	30
Avdancık	17	17	Badırğa	35	30
Bağlı	28	28	Başköy	18	18
Büyükdellile	50	50	Çatalağıl	22	22
Çağlayan	15	15	Çaylı	35	25
Çaybaşı	30	30	Dağyenice	16	8
Dağakçaköy	32	32	Doğan köy	15	6
Doğancı	17	17	Fadıllı	45	35
Dürdane	16	16	Güngören	32	25
Gökçeören	15	15	İnegazi	20	15
Güneybayırı	30	30	Kadriye	28	20
Güneybudak	43	43	Karacaoba	29	27
Hüseyinalan	17	17	Konaklı	29	21
Karabalçık	17	17	Korubaşı	36	31
Karaislah	42	42	Kuruçeşme	25	20
Küçükdelille	45	45	Maksampın	34	25
Mürsellers	25	25	Tahtalı	20	14
Nilüfer	15	15	Unçukuru	40	35
Seçköy	32	32	Uçpınar	30	25
Seferişıklar	35	35	Yaylacık	17	8
Selçukgazi	21	21	Yolçatı	20	14
Soğukpınar	30	30			
Süleymaniye	24	24	KÖYLER	İL MERKEZİNE UZAKLIK (KM)	MERKEZİNE UZAKLIK (KM)
Tuzaklı	18	18			
Uluçam	30	30			
Yiğitali	8	8	Hamamlıkızı	13	10

Kaynak: Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım ilçeleri il özel idaresi Müdürlükleri

Merkez ilçe köylerini, il merkezine uzaklıklarına göre değerlendirdiğimizde 5 ila 15 km mesafeler arasında 7 köy, 16 ila 25 km mesafeler arasında 19 köy, 26 ila 35 km

mesafeler arasında 16 köy, 36 ila 45 km mesafeler arasında 7 köy, 46 ila 55 km mesafeler arasında bir köy yer almaktadır (Tablo 16).

Tablo 16. İl Merkezine Olan Uzaklığa göre Köy Sayısı

İL MERKEZİNE UZAKLIK (KM)	KÖYSAYISI
5-15	7
16-25	19
26-35	16
36-45	7
46-55	1

Kaynak: Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım İlçeleri İl Özel İdaresi

Nilüfer metropol semt ilçesine bağlı köylerden, Badırğa, Çaylı, Korubaşı, Unçukuru, köyleri günlük ihtiyaçlarını il merkezinden temin ederken, Doğan köy, Karacaoba, Yaylacık köyleri bağlı buldukları Nilüfer ilçe merkezinden temin etmektedir. Tahtalı köyü ise il ve ilçe merkezlerinin ikisinden de günlük ihtiyacını karşılamaktadır (Tablo17).

Nilüfer ilçesine bağlı olan köylerden sadece Ayva köy günlük ihtiyaçlarını yakın köyden (Fadıllı Köyü) temin etmektedir. Nadiren de ilçenin Akçalar mahallesinden ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Başköy, Akçalar mahallesinden ihtiyaçlarını karşılarken, Atlas Köyü, Dağyenice, İnegazi, Kadriye, Kuruçeşme, Maskempınarı, Üçpınar köyleri Çalı mahallesinden günlük ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Köyler içerisinde dışarıya ihtiyaç duymaksızın köy bakkallarından ve köye gelen satıcılardan ihtiyacını temin eden köyler Çatalağıl, Fadıllı, Konaklı köyleridir. Güngören köyü ise köy içersinden ve il merkezine giderek günlük ihtiyacını karşılamaktadır. Nilüfer ilçesine bağlı olan köylerden hiçbirisi yakın ilçelere günlük ihtiyacını karşılamak üzere gitmemekte, ilçe merkezi veya il merkezinden günlük ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Tablo 17).

Osmangazi ilçe merkezi aynı zamanda il merkezini oluşturmaktadır. Osmangazi ilçesi köylerinden günlük ihtiyaçlarını yalnızca il merkezinden karşılayan köyler; Aksungur, Çaybaşı, Doğançı, Güneybayırı, Karabalçık, Mürseller, Seferişıklar, Soğukpınar, Yiğitali köyleridir. Osmangazi köyleri içerisinde, günlük ihtiyacını il, ilçe merkezi ve kendi köylerinden (köylerindeki bakkal ve köye gelen satıcılardan) karşılayan köylerin

sayısı çoğunluktadır. Bunlar Ahmetbey, Bağlı, Çağlayan, Dağakçaköy, Dürdane, Gökçeören, Karaislah, Nilüfer, Seçköy, Selçukgazi, Tuzaklı, Uluçam köyleridir.

Tablo 17. Köy Halkının Günlük İhtiyaçlarını Karşıladedığı Sahaya göre Köyler (2010)

KÖYLER	İL MERKEZİ	BAĞLI OLDUĞU İLÇEMERKEZİ	YAKIN KÖY	YAKIN MAHALLE (Eski Beldeler)	KÖYDEN	DİĞER İLÇELER
Atlas				x		
Ayvaköy			x			
Badırga	x					
Başköy				x		
Çatalağıl					x	
Çaylı	x					
Dağyenice				x		
Doğanköy		x				
Fadıllı					x	
Güngören	x				x	
İnegazi				x		
Kadriye				x		
Karacaoba		x				
Konaklı					x	
Korubaşı	x					
Kuruçeşme				x		
Maksempınarı				x		
Tahtalı	x	x				
Unçukuru	x					
Üçpınar				x		
Yaylacık		x			x	
Yolçatı	x				x	
Ahmetbey	x	x			x	
Aksungur	x	x				
Avdancık	x	x		x	x	
Bağlı	x	x			x	
Büyükdeliller					x	x
Çağlayan	x	x			x	
Çaybaşı	x	x				
Dağakçaköy	x	x			x	
Doğancı	x	x				
Dürdane	x	x			x	
Gökçeören	x	x			x	
Güneybayırı	x	x				
Güneybudaklar						x
Hüseyinalan					x	
Karabalçık	x	x				
Karaislah	x	x			x	
Küçükdeliller					x	x
Mürseller	x	x				
Nilüfer	x	x			x	
Seçköy	x	x			x	
Seferışıklar	x	x				
Selçukgazi	x	x			x	
Soğukpınar	x	x				
Süleymaniye					x	
Tuzaklı	x	x			x	
Uluçam	x	x			x	
Yiğitalı	x	x				
Hamamlıkızık	x	x				x

Kaynak: Sahada yapılan araştırma ve gözlemlere dayanarak oluşturulmuştur.

Köyler içerisinde il, ilçe merkezi ve ilçeye bağlı mahalleden ihtiyacını karşılamak üzere faydalanan tek köy Avdancık köyüdür. Büyükdelliler, Güneybudaklar, Küçükdeliller köylerinde yaşayan halk günlük ihtiyaçlarını kendi köylerinden ve yakın ilçe olan Keles'ten karşılamaktadır (Tablo 17).

Yıldırım ilçesine bağlı Hamamlıkızık köyü sakinleri ise ihtiyaçlarını, Yıldırım ilçe merkezi ve il merkezinin yanı sıra Kestel ve Gürsu ilçelerinden karşılamaktadır.

Köy halkının merkezden olan günlük ihtiyaçlarını karşılamasında önemli bir unsur olan ulaşım imkânları incelenirse; Nilüfer ilçesi köylerini değerlendirdiğimizde, 20 dakikada bir halk otobüslerinin çalıştığı Yolçatı köyü ve Doğan köy ilçe merkezine ulaşımın en kolay olduğu köylerdir. Diğerleri, yarım saatte bir halk otobüsü ve saatte bir kalkan sahse ait minibüs seferine sahip Tahtalı, Yaylacık köyleri ile yarım saatte bir kalkan minibüs seferine sahip olan Başköy, ulaşımın oldukça iyi olduğu köylerdir.

Konaklı ve Çaylı köyelerine günde 6, Çatalağıl ve Karacaoba köyelerine 5, Dağyenice köyüne 3, Fadıllı köyüne 2, Güngören, Korubaşı, Unçukuru köyelerine günde bir minibüs seferi düzenlenirken, Ayvaköy, Badırğa, İnegazi, Kadriye, Kuruçeşme, Maksempınarı, Üçpınar köylerinde toplu ulaşım aracı bulunmamaktadır. Badırğa köyüne ulaşım imkânlarının gelişmemesinde, Badırğa Köyüne devlet tarafından kurulan deri sanayi için, fazlasıyla istimlak bedeli ödenmiş, toprakları istimlak edilmiş köylünün ekonomik durumu düzelmiş, bu nedenle toplu taşımaya ihtiyaç duymaksızın özel araçları ile il merkezine ulaşımını sağlamaktadırlar (Tablo 18).

Osmangazi ilçesi köyelerinin, ilçe merkezi yani il merkezi ile olan bağlantısını ulaşım imkânları bakımından inceleyecek olursak, Nilüfer Köy, merkeze ulaşımın en kolay olduğu köydür. Köyden merkeze ulaşımı sağlayan, belediye adına çalışan, fakat şahsa ait, gün boyu yarım saatte bir ve saat başı sefer yapan belediye otobüsleri, köy ile merkez arası bağlantıyı sağlamaktadır. Yiğitali, Çağlayan, Selçukgazi, Dürdane köyleri yarım saatte bir minibüs seferine sahip iken, Ahmetbey, Aksungur, Doğan köyleri saatte bir çalışan halk otobüsü, Karabalçık köyü ise saatte bir çalışan minibüs seferine sahiptir. Avdancık ve Seçköy'e günde 4, Gökçeören köyüne 3 minibüs seferi düzenlenirken, Dağakçaköy, Mürseller, Tuzaklı, Soğukpınar, Bağlı, Büyükdelliler, Çaybaşı, Güneybayırı, Güneybudaklar, Küçükdeliller, Seferişıklar köyelerine günde bir minibüs

seferi vardır. Hüseyinalan ve Süleymaniye köylerinde yaşayan köy halkı, köyelerine yaz aylarında gelmektedir. Diğer zamanlarda köyde yalnızca imam ve köy korucusu kalmaktadır. Bu nedenle toplu ulaşım aracına ihtiyaç duyulmamıştır. Karaislah ve Tuzaklı köyelerinde ulaşım aracı bulunmamakta, ulaşımını Keles'in Epçeler Köyü'nden Bursa il merkezine gelen minibüsler ile sağlamaktadır (Tablo 18).

Yıldırım ilçesine bağlı Hamamlıkızık Köyü sakinlerinin ilçe merkezine olan ulaşımını ise her 45 dakikada bir kalkan belediye otobüsü sağlamaktadır.

Köy halkının, çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak üzere ilçe merkezleri ile olan ilişkisi ulaşım imkânları ile doğrudan ilişkilidir. Ulaşım imkânları ise köylerin ilçe merkezine olan mesafeleri ile alakalıdır. Merkeze yakın olan köylerin ulaşım imkânları daha gelişmiş iken merkeze uzak olan köylerde ulaşım imkânı zayıflamakta hatta ortadan kalkmaktadır (Tablo 18).

Tablo 18. Bursa Merkez İlçe Köyleri ve Köylere Olan Otobüs Seferleri (2010)

● 1	●● 2	●●● 3	●●●● 4	●●●●● 5
Ayvaköy	Güngören	Atlas	Başköy	Tahtalı
Badırğa	Korubaşı	Çatalağıl	Doğancı	Yaylacık
İnegazi	Unçukuru	Çaylı	Karabalçık	Yolçatı
Kadriye	Dağakçaköy	Fadıllı	Hamamlıkızık	Dürdane
Kuruçeşme	Mürseler	Karacaoba		Nilüfer
Maksempınarı	Tuzaklı	Konaklı		Selçukgazi
Üçpınar	Soğukpınar	Ahmetbey		Yiğitalı
Hüseyinalanı	Bağlı	Avdancık		Doğanköy
Süleymaniye	Büyükdelliler	Gökçeören		
Ulucam	Çaybaşı	Seçköy		
Karaislah	Güneybayırı	Dağyenice		
	Güneybudaklar	Çağlayan		
	Küçükdelliler	Aksungur		
	Seferişiklar			

- o 1 : Ulaşımın olmadığı köyler
oo 2 : Tek otobüs seferi bulunan köyler
ooo 3 : 2-15 Otobüs seferi bulunan köyler
oooo 4 : 16-30 Otobüs seferi bulunan köyler
ooooo 5 : 31 ve üzeri otobüs seferi bulunan köyler

Kaynak: Sahada yapılan araştırma ve gözlemlere dayanarak oluşturulmuştur.

“Coğrafyacılar uzun süre gerek mekân, gerekse mesafeyi mutlak anlamda almışlar, dolayısıyla araştırmalarını da buna göre sürdürmüşlerdi. Ancak mekânın yalnızca mutlak anlamda alınamayacağı, algılanan mekânın da çok önemli olduğu anlaşılmış ve bu da “algılanan mekân” ve “kavramsal bölgeler” gibi terimlerle coğrafi araştırmaya

katılmıştır. Aynı şekilde, mesafe de mekânın biçimlenmesi, mekânsal karşılıklı etkinin oluşmasında ve mekânsal sistemin işleminde yalnızca mutlak mesafenin değil, izafi mesafenin de büyük rolü olduğu artık kabul edilmiştir”(Tümertekin ve Özgüç,2002: 77)

“Mekânsal oluşumlarda mesafenin etkisi dört şekilde olabilir: 1) Yerler arasında herhangi bir mal, insan, hizmet ya da bilgi hareketinin bir maliyeti vardır. (Otobüs Ücreti) 2) Söz konusu hareket zaman alacaktır; bu da maddenin değeri ve niteliğine göre gideceği mesafeyi sınırlayacaktır. Böylece ücret dolayısıyla maliyet ve zaman mesafelerin karşılıklı etkisi harekete engeller çıkarabilecektir. 3) Mesafe insanların elde edebilecekleri olanakları kısıtlayabilmektedir; örneğin küçük kasabalardaki dükkânlar yerel olarak daha sınırlı ölçüde mal satmak zorundadır. 4) Kazanılan bilgiler mesafeden etkilenmektedir. Genellikle yaşadığı alan hakkında uzak yerlerdekinden daha çok şey bilen kimse, uzak temaslardan çok yerel temaslar kurma eğilimine girmektedir” (Tümertekin ve Özgüç, 2002: 77).

“Zaman ve maliyet mesafeleri son derece önemliyse de, yolculuk için verilecek kararlar da insanların, gidilecek yerlerin uzaklığı hakkındaki kişisel düşüncelerinin, orası hakkındaki algılamaların daha çok önemi vardır. İnsanlar fiziki mesafe bakımından daha uzak yerleri kendilerine daha yakın olarak algılayabilirler. Algılanan mesafe denilen bu mesafenin insan algılamasında o yerin uzaklık ya da yakınlığına gidilecek yerin çekiciliği de katkıda bulunur” (Tümertekin ve Özgüç, 2002: 77).

Merkez ilçe köyleri için yaptığımız araştırmada, merkez ilçe köylerinin il merkezine olan zaman mesafeleri ve bu köylerde yaşayan köy halkının algıladığı mesafeyi göstermektedir. Örneğin; Karacaoba ve Konaklı köyleri il merkezine aynı uzaklıkta (29 km) olmalarına rağmen, bu köylerde yaşayan kişiler köylerinin merkeze uzaklıklarını zaman mesafe olarak farklı algılamaktadırlar. İl merkezine 45 km uzaklıktaki Fadıllı Köyü halkı, il merkezinden köyelerine 25 dk. ulaştıklarını belirtirken, aynı mesafedeki Küçükdeliller köyü sakinleri köyelerine 60dk.’da ulaştıklarını belirtmektedir (Tablo 19). İl merkezine aynı uzaklıkta olmasına rağmen algılanan mesafe her iki köy için farklıdır. Bu farklılıkta, kişisel düşüncelerin ve algılamaların yanısıra, yol güzergâhının ulaşım için elverişli olup olmaması da etkili olmaktadır.

Tablo 19. Bursa Merkez İlçe Köylerinin Merkeze Uzaklıkları, Zaman Mesafe ve Yol Ücretleri

KÖYLER	İL MERKEZİNE UZAKLIK (KM)	ZAMAN MESAFE (SAAT)	YOL ÜCRETİ (TL)
Atlas	23	30	1.25
Ayvaköy*	40	-	-
Badırğa*	35	-	-
Başköy	18	25	2.00
Çatalağıl	22	20	2.50
Çaylı	35	25	2.50
Dağyenice	16	20	1.00
Doğanköy	15	30	1.25
Fadıllı	45	25	3.00
Güngören	32	30	3.00
İnegazi*	20	-	-
Kadriye*	28	-	-
Karacaoba	29	30	2.50
Konaklı	29	20	2.00
Korubaşı*	36	30	3.00
Kuruçeşme*	25	-	-
Maksempınarı	34	-	-
Tahtalı	20	20	1.25
Unçukuru	40	30	4.00
Üçpınar*	30	-	-
Yaylacık	17	20	1.60
Yolçatı	20	30	1.40
Ahmetbey	12	25	1.50
Aksungur	18	30	1.75
Avdancık	17	35	2.50
Bağlı	28	60	8.00
Büyükdeliller	50	60	5.00
Çağlayan	15	25	1.50
Çaybaşı	30	45	5.00
Dağakçaköy	32	40	4.00
Doğancı	17	20	1.60
Dürdane	16	20	1.85
Gökçeören	15	30	1.60
Güneybayırı	30	45	5.00
Güneybudaklar	43	60	5.00
Hüseyinalan*	17	-	-
Karabalçık	17	20	1.85
Karaislah*	42	-	-
Küçükdeliller	45	60	6.00
Mürseller	25	60	5.00
Nilüfer	15	40	1.60
Secköy	32	35	2.75
Seferiışıklar	35	50	5.00
Selçukgazi	21	35	2.25
Süleymaniye*	30	-	-
Soğukpınar	24	50	5.00
Tuzaklı	18	35	4.00
Uluçam	30	-	-
Yiğitalı	8	25	1.50
Hamamlıkızık	13	25	1.50

* İl Merkezine Otobüs Seferi Bulunmayan Köyler

Kaynak: Köy Muhtarlıkları ve Sahada yapılan araştırma dayanarak oluşturulmuştur.

Köylerin, Bursa merkeze olan ulaşımlarında belediye otobüsleri ve şahsa ait minibüslerin belirlemiş olduğu yol ücretleri tablolandırılmıştır. Tablo incelendiğinde, Bursa merkeze, 29 km uzaklıkta olan Karacaoba (2.50 TL) aynı uzaklıkta olan Konaklı (2.00 TL) köylerinin yol ücretleri arasında farklılık görülmektedir. Bu farklılıkta ulaşım seferlerini düzenleyen minibüs sahiplerinin verdiği kararlar etkilidir. Merkeze yakın köyler ile merkezden uzak olan köylerin yol ücretleri arasındaki fark fazladır (Tablo 19). Merkez ilçe köylerinin, merkeze olan uzaklıkları arttıkça, yol ücretleri ve günlük köy-Bursa minibüs sefer sayılarında azalış görülmektedir.

“Bursa Ovası’nda başlıca iki tip ziraat vardır: 1) Bahçe Ziraatı (meyve ve sebzeçilik), 2) Kuru Ziraat. Bu iki tipin ova dahilindeki dağılışında doğal şartların ve sulamanın etkisi görülür. Ziraat için elverişli sudan mahrum olan ve sulamaya müsait olmayan kenar sahalarda hububat, bostan (kavun, karpuz) ziraatı hakimdir. Su bakımından zengin olan orta kısımda ise tamamen bahçe ziraatı mevcuttur”(Tolun Denker,1964: 101).

Ekonomik faaliyetler bakımında değerlendirildiğinde; Nilüfer ilçesi köylerinde, tarım ve hayvancılık faaliyeti eskiye oranla giderek azalsa da halen önemini korumaktadır. İlçeye bağlı köy arazilerinin toplam tarım arazisi 50.210 da. olup, bu arazinin 37.325 da.’sında kuru tarım, diğer 12.885 da.’sında sulu tarım yapılmaktadır. Tarım alanlarının büyük kısmı tahıl tarımına ayrılmıştır, bunu yem bitkileri, endüstri bitkileri ve baklagiller takip etmektedir (Bursa il tarım müdürlüğü köy envanteri 2007).

Üçpınar, Kuruçeşme, Maksempınarı, Unçukuru, Kadriye, Çatalağıl, Ayvaköy ve Atlas köylerinde geçim amaçlı üretim yapılmaktadır. Başköy ve Karacaoba köylerinde buğday, ayçiçeği, zeytin ticari amaçlı üretilirken, Güngören Köyü’nde çilek ticari amaçla üretilmektedir. Fadıllı Köyü’nde üretilen şeftali ve armut, Bursa il merkezine, incir yurtdışına pazarlanmaktadır. Konaklı Köyü’nde üretilen kavun ve karpuz Bursa il merkezine pazarlanırken, şeftali İstanbul’a pazarlanmaktadır. Ayrıca zeytin üretimi de ticari amaçlı yapılır.

İlçe köylerinde genellikle küçükbaş hayvan varlığı büyükbaş hayvan varlığına göre fazla iken, Ayvaköy, Fadıllı, Konaklı, Tahtalı, Üçpınar köylerinde büyükbaş hayvan sayısı, küçükbaş hayvan sayısından fazladır. Tahtalı (25.000), Fadıllı (50.000), Çatalağıl

(55.000), Yaylacık (500.000) tavuk varlığına sahiptir (Bursa il tarım müdürlüğü köy envanteri 2007).

Nilüfer ilçesi köylerinde olduğu gibi, Osmangazi ilçesi köylerinde de, tarım ve hayvancılık faaliyeti eskiye oranla azalsa da halen önemini korumaktadır. Toplam tarla arazisi içerisinde, kuru tarım alanı sulamalı tarım alanına göre daha fazladır. Hububat, yem bitkileri, baklagil üretimi yapılır.

Köylerde tarımsal üretimde meyve üretimi de büyük paya sahiptir, çilek, incir, ahududu, şeftali, zeytin, kiraz, vişne, ceviz, kavun, karpuz üretimi ticari amaçla yapılmaktadır. Üretilen ürünler genellikle köye gelen tüccarlar tarafından satın alınmakta, bir kısmını da üretici Bursa il merkezinde kendisi pazarlamaktadır. Köyler bazı ürünlerini il dışına (İstanbul, İzmir, Ankara, Kayseri) pazarlamaktadır. Çağlayan, Karabalçık ve Seçköy'de üretilen incir Avrupa ve Ortadoğu ülkelerine pazarlanmaktadır. Seçköy'de sebze (fasulye, biber, banya, domates) üretimi de pazara yöneliktir. Köylerde genellikle sebze üretimi geçim amaçlı yapılmakta eğer ihtiyaç fazlası olur ise satışa sunulmaktadır. Hayvancılık az olmakla birlikte, küçükbaş hayvan sayısı büyükbaş hayvan sayısına göre daha fazladır.

Yıldırım ilçesine bağlı Hamamlıkızık Köyü'nde, üretilen elma, armut, kiraz, şeftali Bursa il merkezinde ve İstanbul'da pazarlanmaktadır. Köyde üretilen sebzeler ise yalnızca köylünün kendi ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Köyde, yalnızca dört hane büyükbaş hayvancılık yaparken, bir hane de küçükbaş hayvancılık yapmaktadır.

Çalışma alanımız olan, Bursa merkez ilçesine bağlı çoğu köyün sınırları içerisinde sanayi tesisi yer almaktadır. Bunlar, Badırğa (1), Başköy (7), Doğan köy (4), Güngören (5), İnegazi (1), Karacaoba (1), Konaklı (6), Korubaşı (1), Kuruçeşme (4), Maksempınarı (4), Tahtalı (13), Unçukuru (1), Yaylacık (26), Yolçatı (4), Ahmetbey (1), Avdancık (1), Dağakçaköy (2), Nilüfer (10), Çaybaşı (4), Hamamlıkızık (2) (BTSSO 2009 verileri). Merkez ilçe köyleri içerisinde, en fazla sanayi tesisine sahip olan köy Yaylacık Köyü'dür, ardından Tahtalı ve Nilüfer köyleri gelmektedir. Genellikle köylerde şu sanayi türleri bulunmaktadır; deri sanayi, inşaat sanayi, maden sanayi, boya kimya, otomotiv yan sanayi, gıda sanayi, tekstil sanayi, mermer işletmeleri, meşrubat ve gıda maddeleri sanayi, memba suları sanayi vardır.

BÖLÜM 4: KASABALAŞMA ÖZELLİĞİ GÖSTEREN KÖYLER

Ülkemizde kentsel yerleşmeler, sahip oldukları potansiyel ve işlevlerine göre temelde kasaba ve şehir olarak iki grupta toplanmaktadır.

Kasabalar, şehirlerin alt basamağını oluşturan, köy ile şehir arasında köprü durumundadır. Kasabalar, fonksiyonları bakımından köy yerleşmelerine göre oldukça gelişmişlerdir. “Ancak kasaba kent değildir. Çünkü ekonomik fonksiyonlar arasında en önemlisi, tarımsal fonksiyondur. Oysa kent teriminin tanımlarından biri de, ekonomik faaliyetlerin, büyük ölçüde tarım dışı fonksiyonlara dayandığı yerleşmelerdir şeklinde yapılan tanımdır.”(Doğanay, 1992: 267)

“18.03.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu ile 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı eski Belediye Kanunu’nda nüfus miktarı için 2.000 rakamı sınır kabul edildiğinden, eskiden yapılan köy tanımlarında nüfusu 2.000’den az olan yerleşmelere köy denir. 24 Aralık 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5272 sayılı yeni Belediye Kanununun 4. maddesine göre bundan böyle nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilecektir. Bir yerleşim alanında belediye kurulması için 5.000 nüfusun üzerine çıkılması koşulu getirildiğine göre, köy tanımında kullanılan 2.000 rakamı yerine 5.000 rakamının genel anlamda ortalama sınır kabul edilmelidir”(Özçağlar, 2005:6). “İmar Kanunu da 5.000 nüfusun üzerindeki belediyelerin imar planı yaptırmalarını zorunlu kılar” (T.C. Devlet planlama teşkilatı).

24 Aralık 2004 tarih ve 5272 sayılı yeni Belediye Kanununun 4. Maddesi yürürlüğe girmeden önce nüfusu 2.000 üzerinde olan yerleşmelerde belediye kuruluyordu. Dolayısıyla 2.000 kriteri baz alınarak incelendiğinde, Yolçatı köyü 2.317 kişi nüfusuyla 2007 yılında itibaren kasabalaşma sürecine girerken, Yaylacık Köyü 2.066 kişi nüfusuyla 2009 yılından itibaren kasabalaşma sürecine girmiştir. Nilüfer Köy ise nüfus itibarı ile henüz 2.000 nüfus kriterine ulaşamamıştır.

“Yerleşmelerin sınıflandırılmasında coğrafyacılara esas olarak, nüfus kriterinin yanı sıra, yerleşmenin sahip olduğu fonksiyonel özellikleri dikkate almaktadırlar. Yerleşmelerin sahip olduğu fonksiyonlar, günümüzde kırsal ve şehir ayrımında üzerinde en fazla durulan kriter olmuştur” (Bulut, 2003: 121).

“Bir yerleşim yerinin kentsel özellik kazanabilmesi, o yerleşim yerinin ekonomik yapısında tarımsal olmayan üretim biçimlerinin ağırlık kazanması ile mümkündür” (Ertürk, 1994: 15).

Üç köyü, aktif nüfusun sektörel dağılımı bakımından incelediğimizde; Yolçatı Köyünde 2000 yılında faal nüfusun % 39'unu sanayi, % 60'ını tarım, % 1'nin Hizmet sektöründe çalıştığını, 2009 yılına gelindiğinde ise sanayide çalışan nüfusun % 70'e yükseldiği, tarım sektöründe çalışan nüfusun % 27'ye düştüğü, hizmet sektöründe çalışan nüfusun % 3'e yükseldiği görülmektedir (Tablo 20). Bu on yıllık süreç içerisinde köyde sanayi tesisi sayısındaki artışa bağlı olarak, çalışan nüfus sanayi sektöründe yoğunlaşmış ve tarıma olan bağımlılık azalmıştır. Köy sınırları içerisinde bulunan sanayi tesislerindeki artışa bağlı olarak, köyde bu sanayilerde çalışan nüfusun artmış olması, halkın ekonomik açıdan güçlenmesine, bu durum da köyün gelişmesine neden olmuştur. Yine Yolçatı köyünde ikamet edipte Bursa Organize Sanayi Bölgesinde çalışanların sayısındaki artış da halkın ekonomik açıdan güçlenmesine ve köyün gelişmesine neden olmuştur.

Yolçatı köyünü, ticari işyeri türü ve sayısı bakımından incelediğimizde, 2000 yılında köyde 3 bakkal, 3 kahvehane, 1 emlak, 1 berber, 1 nalbur, 1 süthane, 1 demir doğrama toplam 11 ticari iş yeri varken, 2010 yılına gelindiğinde bu sayı 44'ya yükselmiş bunun yansısı ticari işyerlerinde çeşitlilik artmıştır. Köyde, halkının ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabileceği ortam gelişmiştir.

Yaylacık Köyünde, 2000 yılında faal nüfusun % 15'i sanayi, % 80'i tarım % 5'i hizmet sektöründe çalışmaktadır. 2009 yılına gelindiğinde sanayide çalışan nüfusun % 30 artarak % 45'e yükseldiği, hizmet sektöründe çalışan nüfusun % 5 artarak % 10'a yükseldiği, tarım sektöründe çalışan nüfusun ise % 35 azalarak % 45'e düştüğü fakat yine de faal nüfus içerisinde, tarım sektöründe çalışanların payının yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 20). Yaylacık köyünde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde geçmiş yıllara göre azalma olsa da önemini korumaktadır. Yaylacık köyü günümüzde, tarım ve sanayi kasabası olma yolunda gelişme göstermektedir.

Tablo 20. Yolçatı, Yaylacık, Nilüfer Köylerinde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2000, 2009)

SEKTÖREL DAĞILIM	YOLÇATI		YAYLACIK		NİLÜFER	
	2000	2009	2000	2009	2000	2009
Sanayi (%)	39	70	15	45	45	78
Tarım (%)	60	27	80	45	52	18
Hizmet (%)	1	3	5	10	3	4

Kaynak: Köy Muhtarlıkları

Yaylacık köyünü ticari işyeri türü ve sayısı bakımından incelediğimizde, 2000 yılında köyde 2 kahvehane, 1 Market, 2 Bakkal, 2 kasap, 1 berber, 1 emlak, 1 yem dükkânı, 4 tavuk çiftliği olmak üzere toplam 14 ticari işyeri bulunmaktaydı, 2010 yılına gelindiğinde ticari işyeri sayısı 25'e yükselmiş ve işyeri çeşitliliği artmıştır. Köy halkı için ihtiyaçlarını karşılayabileceği ticari işyeri alt yapısı oluşmuştur.

Nilüfer köyünde 2000 yılında faal nüfusun % 45'i sanayi, % 52'si Tarım, % 3'ü hizmet sektöründe çalışırken, 2009 yılına gelindiğinde sanayide çalışan nüfus % 33 artarak % 78'e yükselmiş, tarım sektöründe çalışan nüfus % 34 azalarak % 18'e düşmüştür. Hizmet sektöründe çalışan nüfus % 3'ten % 4'e yükselmiştir (Tablo 20).

Nilüfer köyünü ticari işyeri türü ve sayısı bakımından incelediğimizde, 2000 yılında köyde 4 bakkal, 2 kahvehane, 1 emlak, 1 berber olmak üzere toplam 8 ticari işyeri bulunmaktaydı, 2010 yılına gelindiğinde ticari işyeri sayısı 15'e yükseltmiş, işyeri sayısı ve türü bakımında artış olmuştur. Köy, halkının dışarıya bağımlı olmaksızın, günlük ihtiyaçlarını karşılayabileceği kadar yeterliliğe sahip duruma gelmiştir.

Nilüfer köyde, 219 öğrenci ve 10 öğretmen kapasiteli ilköğretim okulu köye hizmet vermekte, aynı zamanda taşınmalı eğitim kapsamında Mudanya ilçesine bağlı Çağrısan köyü (26 öğrenci), Osmangazi ilçesine bağlı Aksungur (44 öğrenci) ve Ahmetbey (34 öğrenci) köylerinden gelen öğrencilerde köydeki eğitim hizmetinden yararlanmaktadır.

Nilüfer Köy sınırları içerisindeki özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde eğitim gören toplam 130 öğrenci bulunmaktadır. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi, hem köye hem de yakın çevredeki mahalle ve köylere (Osmangazi ilçesine bağlı Emek, Geçit mahalleleri ile Aksungur köyü, Mudanya ilçesine bağlı Bademli, Ülkü mahalleleri ile Çağrısan, Dede, Balabancık köyü) hizmet vermektedir. Yani köy çevre köylerdeki

engellilere eğitim vererek; köylere, eğitim açısından merkezlik görevi görmektedir. Eğitim bakımından çevresine merkezlik vazifesini üstlenmesi kasabalaşma sürecine de katkı sağlayan faktörlerden biridir.

Harita 10. Bursa İl Merkezine göre Yaylacık, Yolçatı ve Nilüfer Köylerinin Lokasyonları

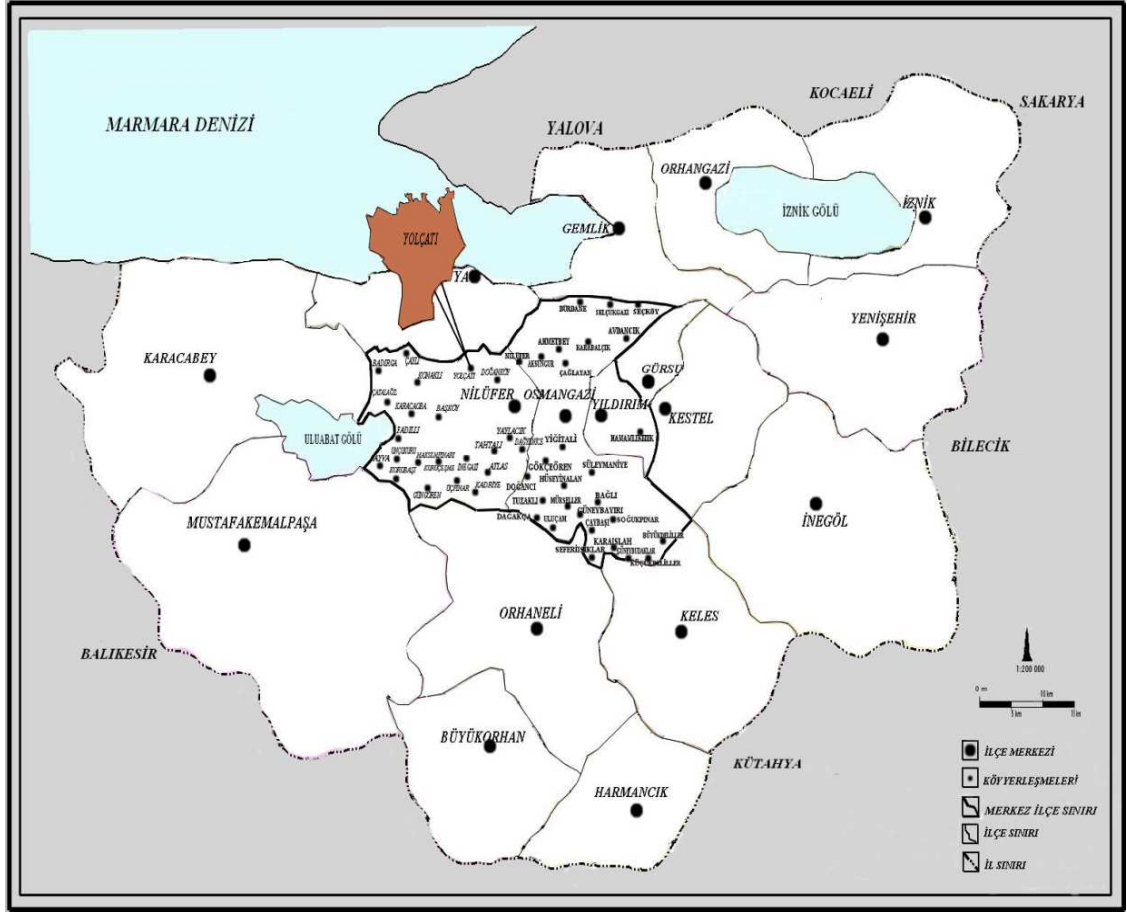
Kaynak: <http://maps.google.com>'dan faydalanılarak oluşturulmuştur. 26.09.2010

4.1 Yolçatı Köyü

4.1.1 Yolçatı Köyü Konumu

Yolçatı Köyü, Bursa ilinin Nilüfer merkez ilçesine bağlı bir köy yerleşmesidir. Köy doğusunda Doğan köy, güneydoğusunda Özlüce mahallesi, güneybatısında ve batısında Görükle Sakarya mahallesi, kuzeybatıdan Balabancık köyü (Mudanya), Kuzeyinde Hasköy(Mudanya) ile sınırlanmaktadır (Harita 11).

Harita 11. Yolçatı Köyü Lokasyon Haritası

Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesinden alınarak düzenlenmiştir.

İlçe merkezine 14 km, il merkezine 20 km uzaklıkta, ilçenin kuzeydoğusunda Mudanya ilçe sınırında yer alan köy, 9.000 dekarlık alana sahiptir (Bursa İl Tarım Müdürlüğü, Köy Envanteri, 2007).

2009 yılı itibari ile toplam 2.958 kişi nüfusu ile ilçe köyleri içerisinde en fazla nüfusa sahip köyüdür. Köy Sırt üzerine yerleşmiş ve gevşek dokulu yerleşim yapısına sahiptir.

4.1.2 Köyün Kuruluşu ve Gelişimi

Yolçatı köyü'nün eski adı Göbelye'dir. Anlamı Yunanca "güzel su geçiti" anlamına gelmektedir. "1530 tarihli tahrirat defterine göre 11 haneli bir köydür. Bu tarihte Kite/Ürünlü'ye bağlı bir Rum köyüdür."(Kaplınoğlu, 2001: 299) Osmanlı-Rus Savaşı sonrası Osmanlı'nın Balkanlar'da ve Kafkasya'da savaşı kaybetmesi ile bir göç dalgası

yaşanmıştır. Savaş sonrası Kafkasya'dan göçen 25 hane Çerkez ile 100 hane Bulgaristan muhaciri 1880'li yılların başlarında Göbelye'ye yerleşmişlerdir.

4.1.3 Nüfus Özellikleri

Yolçatı Köyü'nün 1935 yılı nüfusu 680 kişidir. Bu yılın sayım sonucu verilerinde cinsiyete göre dağılım verilmemiş olup yalnızca toplam nüfus verilmiştir. 1935'ten 1985 yılına kadar olan sayım dönemlerinde, toplam köy nüfusu miktarları arasında pek fazla fark görülmemektedir. 1990 yılına gelindiğinde 114 kişi artarak 981 kişiye, 2000 yılına gelindiğinde ise nüfus 706 kişi artarak 1.687 kişiye ulaşmıştır. 2000 yılındaki nüfus artışında sayımın on yıl ara verilerek yapılması etkenlerden birisidir. 2007 yılında nüfus 630 kişi artarak 2.665 kişiye yükselmiştir.

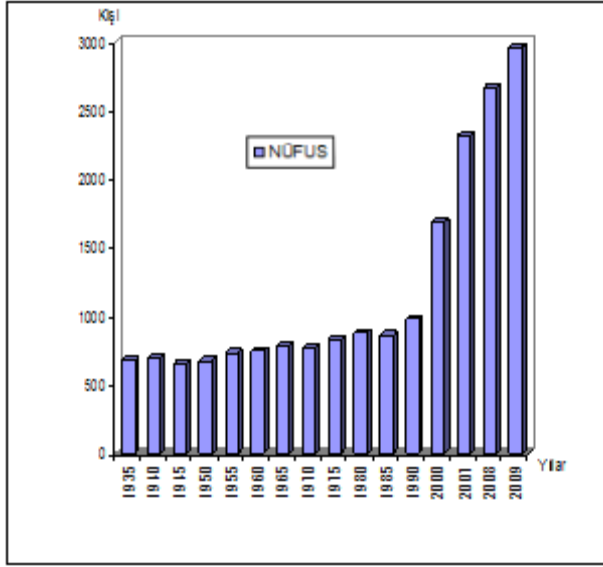
Sayım yıllarında, kadın ve erkek nüfusun arasındaki farkın en az olduğu yıl 1975 yılı iken, farkın en fazla olduğu yıl 2009 yılıdır. Bu yılda erkek nüfusu kadın nüfusundan 58 kişi daha fazladır (Tablo 21). Yolçatı Köyünü, çevresindeki köylerden ve merkez ilçe köylerinden farklı kılan şehre göç veren değil şehirden göç alan bir köy olmasıdır.

Tablo 21. Yolçatı (Göbelye) Köyü Kadın, Erkek, Toplam Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı

YILLAR	KÖY NÜFUSU	NÜFUS ARTIŞ HIZI (%)	ERKEK	KADIN
1935	680	-	--	--
1940	697	10.2	334	363
1945	651	-9.3	300	351
1950	678	9.2	--	--
1955	730	10.7	363	367
1960	750	10.2	373	377
1965	787	10.4	400	387
1970	771	-9.7	364	407
1975	829	10.7	416	413
1980	880	10.6	447	433
1985	867	-19.7	428	439
1990	981	9.8	483	498
2000	1.687	17.1	822	865
2007	2.317	13.7	1.164	1.153
2008	2.665	11.5	1.351	1.314
2009	2.958	11.0	1.508	1.450

Kaynak: TÜİK

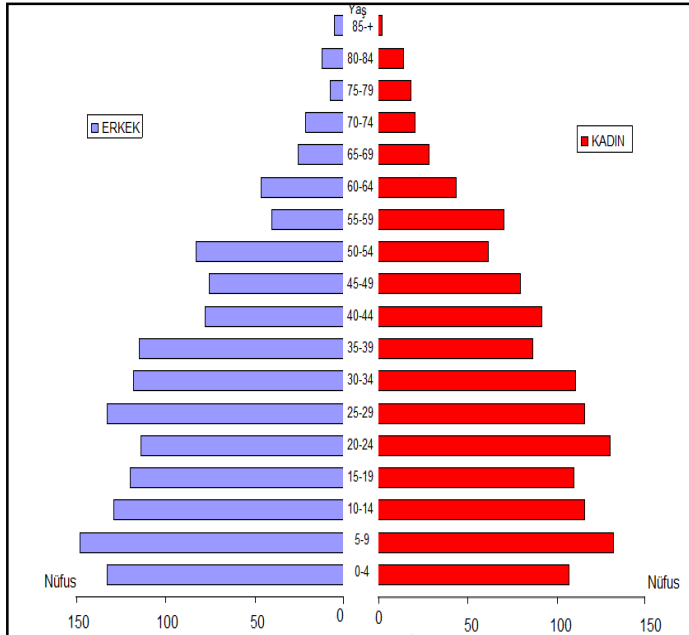
Şekil 4. Yolçatı Köyünün Sayım Dönemlerine göre Nüfusu (1935-2009)

Kaynak: TÜİK

Yolçatı Köyü nüfus piramidine bakıldığında, 65 yaş ve üzerini oluşturan bağımlı erkek ve kadın nüfusun, diğer yaş gruplarına göre en az paya sahip olduğu görülmektedir. Yaş grupları içerisinde en fazla nüfus miktarının 5-9 yaş grubunda bulunduğu görülmektedir (Şekil 5).

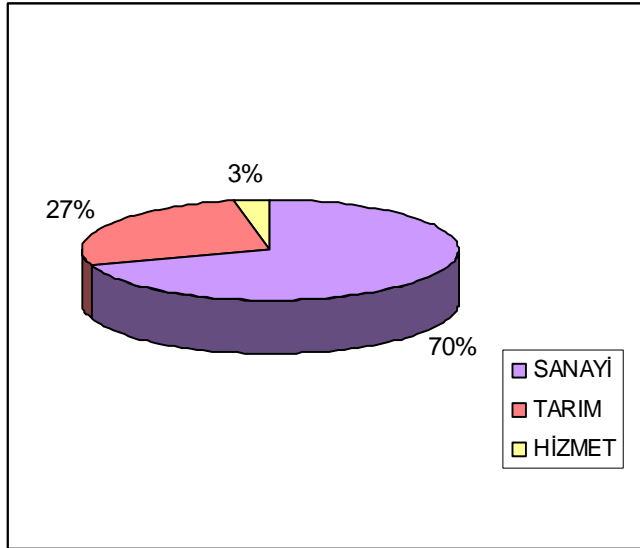
Şekil 5. Yolçatı Köyü Nüfus Piramidi (2009)

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

2009 yılı itibariyle Yolçatı Köyü'nde, toplam nüfusun, yani 2.958 kişinin % 69'unu (2.031 kişi) iktisaden faal olanlar, % 31'ini (927 kişi) iktisaden faal olmayanlar oluşturmaktadır. İktisaden faal nüfusun % 70'i (1.422 kişi) sanayi, % 27'si (548 kişi) tarım, % 3'ü (61 kişi) hizmet sektöründe çalışmaktadır (Şekil 6).

Şekil 6. Yolçatı Köyünde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2009)

Kaynak: TUIK ve Yolçatı Köyü Muhtarlığı verileri

4.1.4 Yolçatı Köyünün Fonksiyon Alanları

4.1.4.1 Konut Alanları

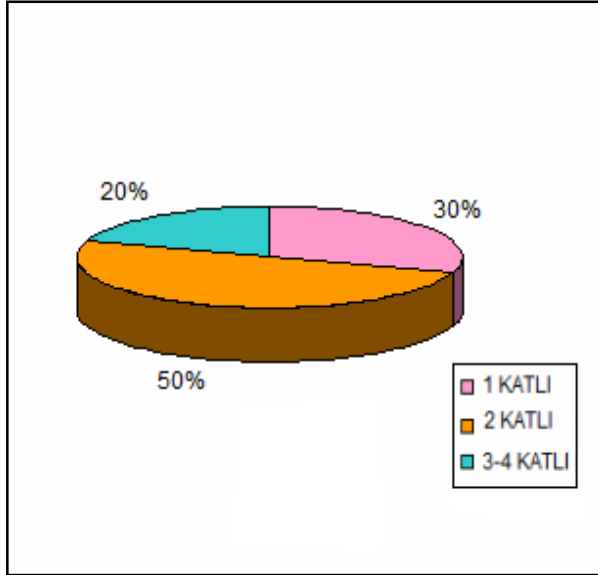
Köydeki konut alanları bir sırt üzerine dağılmıştır. Yolçatı Köyü'nde yerleşmenin geliştiği alan 517.965 m²'dir. (Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi, 2009). Konutlar arası mesafe fazladır, yerleşme gevşek dokuya sahiptir.

Köy sokaklara ayrılmış fakat henüz sokaklar isimlendirilmemiştir. Köy muhtarından elde edilen veriler göre, 800 olan hane sayısı, 10 yıl öncesine göre 450 hane artmıştır. Köyde yapılaşma hızla devam etmekte ve inşaat halinde binalar oldukça fazladır. (Foto1). Bu durum şehre göre ucuz olan arsa fiyatlarından kaynaklanmaktadır. Köyde, eski kerpiç ev yok denecek kadar azdır diğer evler betonarmedir.

Foto 1. Yolçatı Köyünde İnşaat Halindeki Konutlar

Şekil 7. Yolçatı Köyü Kat Adeti Grafiği (2009)

Kaynak: Yolçatı Köyü Muhtarlığı

Köyde konutların % 50'sini 2 katlı, % 30'unu tek katlı, %20'sini de 3-4 katlı binalar oluşturmaktadır (Şekil 7.). Konutların %50'lik kısmını oluşturan 2 katlı binaların büyük çoğunluğu kat çıkılmak üzere çatısız veya üzeri inşaat halindedir.

4.1.4.2 İş, Ticaret ve Sanayi Alanları

Yolçatı Köyü'ndeki ticari işletmeler gıda ve diğer perakende ticaret alanlarında yoğunlaşmaktadır. Ticarethaneler, merkezde yoğunlaşmak yerine köyün çeşitli kesimlerine dağılmış vaziyettedir.

Foto 2. Yolçatı Köyü Meydanından Görünüm

Tablo 22. Yolçatı Köyü'ndeki Ticari İşyerlerinin Türü ve Sayısı (2000, 2010)

Ticari İşyeri Türü	Ticari İşyeri Sayısı	
	2000	2010
Bakkal	3	10
Kahvehane	3	8
Fırın	0	1
Lokanta	0	1
Pastane	0	0
Pide Salonu	0	1
Kasap	0	1
Emlak	1	4
CD-DVD Shop	0	1
Berber	1	4
Tuhafiye	0	1
Manav	0	1
Tekel Bayi	0	2
Playstation Salonu	0	1
Fatura Ödeme	0	1
Nalbur	1	3
Süthane	1	2
Demir Doğrama	1	2
Elektrikçi	0	1
Toplam	11	44

Kaynak: Yolçatı Köyü Muhtarlığı

Yolçatı Köyünü, ticari işyeri türü ve sayısı bakımından incelediğimizde, 2000 yılında köyde 3 bakkal, 3 kahvehane, 1 emlak, 1 berber, 1 nalbur, 1 süthane, 1 demir doğrama toplam 11 ticari işyeri varken, 2010 yılına gelindiğinde bu sayı 44'ya yükselmiş bunun yansira ticari işyerlerinde çeşitlilik artmıştır (Tablo 22). Köyde, köy halkının

ihtiyaçların karşılayabileceği kadar ticari işyerleri bulunmaktadır. Salı günleri köy halkının alışveriş yapabileceği sebze ve kıyafet pazarı kurulmaktadır.

4.1.4.3 Eğitim ve Kültür Alanları

Köyde, 2005 yılına kadar yalnızca ilkokul bulunmaktaydı. 2005 yılından sonra köye, yeni İlköğretim Okulu binası inşa edilmiştir. İlköğretim Okulu halen 498 öğrencisi ve 21 öğretmeni ile eğitim faaliyetini sürdürmektedir (Foto 3). Köyde bir tane de anaokulu bulunmaktadır, anaokulu 2005 yılında eğitimine başlamıştır.

Foto 3. Yolçatı Köyü İlköğretim Okulu

Ayrıca her yıl Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından çeşitli kurslar düzenlenmektedir. Bu iki kurum dışında eğitim ve öğretim için tahsis edilmiş başka bir alan söz konusu değildir.

4.1.4.4 Park ve Bahçeler

Köyün güney batı sınırı Uludağ Üniversitesi kampüsü tarafından ağaçlandırılmış yeşil alanla kaplıdır. Köyün merkezinde eğlenme ve dinlenme alanı olarak düzenlenmiş başka alan bulunmamaktadır.

4.1.4.5 Resmi ve İdari Binalar

Köyde faaliyet gösteren resmi kurumların başında muhtarlık gelmektedir. Ayrıca sağlık evi ve ilköğretim okulu bulunmaktadır.

Sağlık evi, 2000 yılından beri 1 hemşiresi ile sadece köye hizmet vermektedir (Foto 4.). Köy halkı aile hekimliği hizmetini ise Minareliçavuş Sağlık Ocağı'ndan almaktadır.

Uludağ Üniversitesi Görükle Kampüsü, Yolçatı köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. “Üniversite Görükle Kampüsü 16.303.016 m²dir. Bu arazinin 6.228.240 m²'si hazineden 10.074.596 m²'si de özel mülkiyetten kamulaştırılmıştır”(Taş,1989: 6). Üniversite kampüsü için, Yolçatı köyünden on iki bin dönüm dolayında arazi istimlak edilmiştir.

Foto 4. Yolçatı Köyü Sağlık Evi

4.1.5 Yolçatı Köyü Fonksiyonları

4.1.5.1 İdari Fonksiyonu

Yolçatı Köyü, idari anlamda Nilüfer merkez İlçesine bağlı köydür. 1940 yılı nüfus sayımı verilerine göre Merkez Bucağına bağlı olan köyün, 1945,1950 yılı nüfus sayımı verilerine göre Çalı Bucağına, 1955, 1965, 1985 yılı nüfus sayım verilerinden hareketle bu sayım dönemlerinde Görükle Bucağına bağlı olduğu görülmektedir. Bucak merkezliği görevi üstlenen bu yerleşim birimleri, idari açıdan bu fonksiyonunu yitirmiştir. Köy bugün Osmangazi merkez ilçesine bağlıdır.

4.1.5.2 Ekonomik Fonksiyonları

Yolçatı köyü ekonomisi, sanayi, tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Köy sınırları içerisinde birçok sanayi tesisi bulunmaktadır. Bu sanayi tesislerinin varlığı burada nüfusun tutunmasında büyük bir etkidir. Tekstil sanayi, plastik sanayi ve gıda sanayi köy sınırları içerisinde yer almaktadır. Köy için büyük bir istihdam kaynağı olan sanayi tesislerinin köyü tercihinde Bursa Organize Sanayi bölgesine ve Nilüfer Organize Sanayi bölgesine yakın olması etkidir. Bu sanayi bölgelerine göre ucuz olan arazi fiyatları, sanayi tesisleri için bu köyü çekici kılmıştır. Ayrıca Organize Sanayi bölgesinde çalışanların, konut ihtiyacını daha ucuza bu köyden karşılayabilmesi, köyde nüfusun artmasında ve köy ekonomisinin hareketlenmesinde etkili olmuştur. Köyün sanayi bölgelerine yakınlığı, köy halkının sanayi sektöründe çalışmak üzere günübirlik gidiş gelişini kolaylaştırmış aktif nüfusun köy dışına göçünü engellemiştir.

Köy halkı yetiştirmiş olduğu zeytin, şeftali, bamya, gibi tarım ürünlerini köye gelen tüccarlara satarak gelir elde etmektedir. Köyde enginar, buğday, arpa, yonca, yulaf, mısır üretimi de söz konusudur. Mısır, daha çok hayvan yemi olarak, silaj yapmak için üretilmektedir.

Ayrıca köyün İzmir yoluna yakınlığı (1 km) ve Bursa sebze haline yakınlığı (1 km) köyün ekonomik açıdan güçlenmesine ve çevre köylere göre gelişmişlik örneği göstermesinde etkili olmuştur. Sebze haline yakın olduğu için, halde çalışan kişiler köyde ikamet etmekte, çalışmak üzere gidip gelmektedirler. İzmir yoluna yakınlığı ise köye ulaşım imkânı bakımında avantaj sağlamaktadır.

Şehir merkeziyle bağlantıyı saat 24:20'e kadar 20 dakika ara ile kalkan belediye otobüsleri sağlamaktadır.

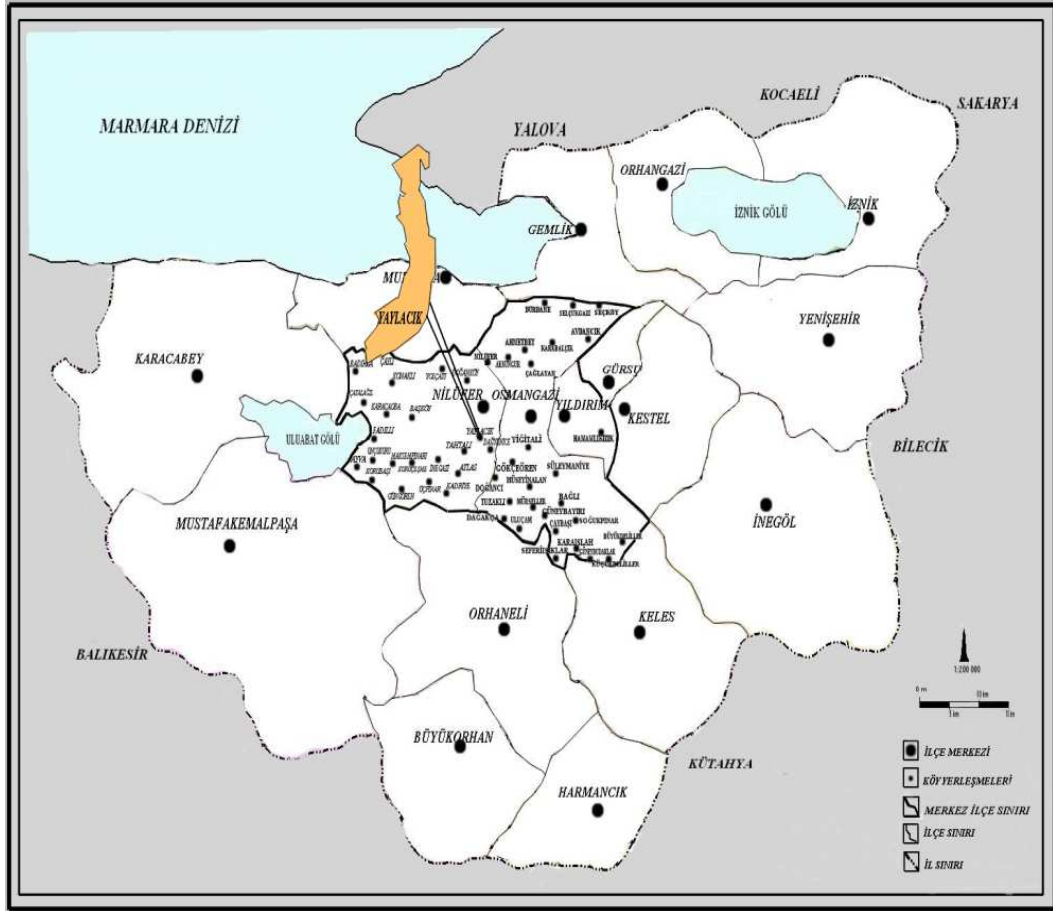
Köy, Uludağ Üniversitesi Kampüsü ile sınır komşusudur, üniversite kampüsü için, Yolçatı Köyü'nden on iki bin dönüm dolayında arazi istimlâk edilmiştir. Kampüs içerisindeki fakülteler ile köy yerleşmesi arasında yaklaşık 1,5 km'lik mesafe olmasına rağmen kestirme yol yoktur fakat az da olsa, köyden çalışmak üzere gidiş geliş yapan nüfus mevcuttur. Bu da köy ekonomisine katkıda sağlamaktadır.

4.2.Yaylacık Köyü

4.2.1 Yaylacık Köyü Konumu

Yaylacık Köyü, Bursa ilinin Nilüfer merkez ilçesine bağlı bir köy yerleşmesidir. Köy, kuzey batısında Ürünlü, batısında Tahtalı Köyü, güney ve doğusunda Çalı Mahallesi ile sınırlanmaktadır (Harita 12).

Harita 12. Yaylacık Köyü Lokasyon Haritası

Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesinden alınarak düzenlenmiştir.

Köy, Nilüfer ilçe merkezine 8 km. Bursa il merkezine 17 km. uzaklıktadır. İlçenin doğusunda yer alan köy, 3.000 dekarlık alana sahiptir (Bursa İl Tarım Müdürlüğü, Köy Envanteri, 2007). 2009 yılı toplam 2.066 kişi nüfusu ile ilçe köyleri içerisinde, Yolçatı Köyü’nden sonra en fazla nüfusa sahip olan ikinci köydür. Ova üzerine yerleşmiş köy, toplu dokulu bir yapıya sahiptir.

4.2.2 Köyün Kuruluşu ve Gelişimi

Yaylacık köyü, 1530 tarihli tahrirat defterine göre Ürünlü'ye bağlı 10 haneli bir köydü. “Tahrirat defterleri ve kadı sicillerinden, Çelebi Sultan Mehmet’in vakıf köyü olduğu anlaşılmaktadır. Köyde, eski Bağban Kâfileleri yaşamaktaymış, olasılıkla köydeki en önemli geçim kaynağı bağcılık ve şarapçılık idi. Cumhuriyet öncesi Rum ve Türklerin birlikte yaşadığı köy, işgal yılları sırasında çetelerce kısmen yakılmıştır. Köyde bugün Yörükler ile 1924 yılında Yunanistan’ın Langaza ve Drama bölgesinden gelen göçmenler yaşamaktadır (Kaplanoğlu, 2001: 288).

4.2.3 Nüfus Özellikleri

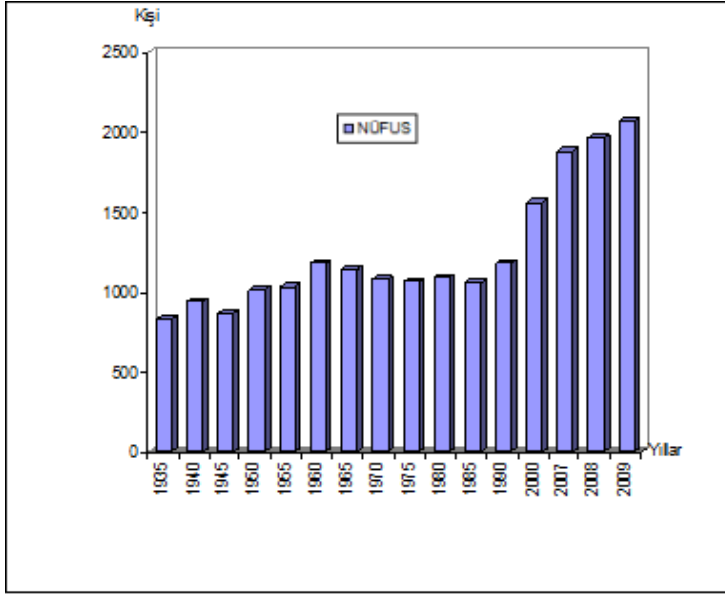
1935 yılı TÜİK nüfus verileri içerisinde; köyün, yalnızca toplam köy nüfusu verilerini mevcuttur. Köy nüfusunda, sayım yıllarına göre dalgalanmalar görülmektedir. 1950 yılı ve sonraki sayım dönemlerinde, köy nüfusu 1.000 kişinin altına düşmemiştir. 1990 yılında 1.180 kişi olan nüfus, 2000 yılında 379 kişi artışla, on yıl içerisinde 1.559 kişiye yükselmiştir. Sayım yılları içerisinde en fazla artış bu sayım yılında görülür (Tablo 23).

Tablo 23. Yaylacık Köyü Kadın, Erkek, Toplam Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı

YILLAR	KÖY NÜFUSU	NÜFUS ARTIŞ HIZI (%)	ERKEK	KADIN
1935	832	-	--	--
1940	939	11.2	475	464
1945	865	-9.2	433	432
1950	1.014	11.7	--	--
1955	1.032	10.1	502	530
1960	1.180	11.4	596	584
1965	1.140	-9.6	569	571
1970	1.080	-9.4	526	554
1975	1.063	-9.8	531	532
1980	1.089	10.2	554	535
1985	1.058	-9.7	532	526
1990	1.180	11.1	585	595
2000	1.559	13.2	754	805
2007	1.881	12.0	929	952
2008	1.965	10.5	968	997
2009	2.066	10.5	1.024	1.042

Kaynak: TÜİK

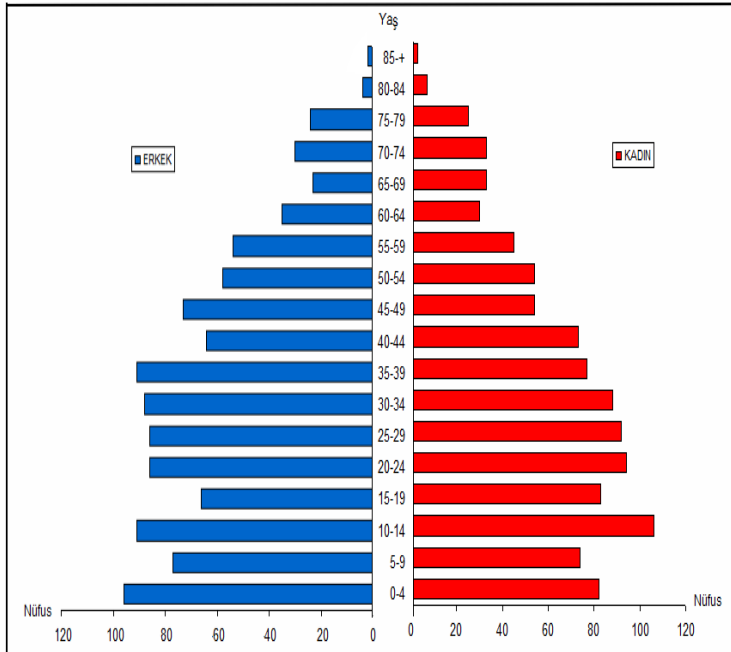
Şekil 8. Yaylacık Köyünün Sayım Dönemlerine göre Nüfusu (1935-2009)

Kaynak: TÜİK

Yaylacık Köyü'nde, kadın, erkek nüfusu arasındaki farkın en fazla olduğu yıl 2000 yılıdır, bu yılda kadın nüfusu 51 kişi fazladır. 1946 ve 1975 yılları kadın, erkek nüfusunun dengelendiği yıllardır.

Şekil 9. Yaylacık Köyü Nüfus Piramidi (2009)

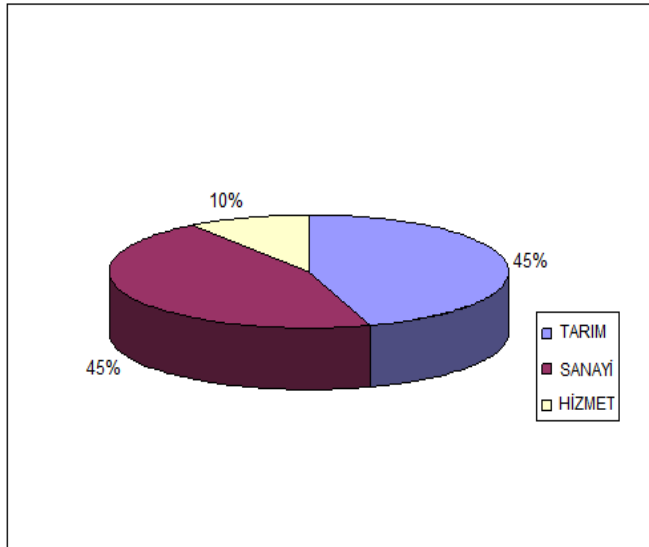

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

Yaylacık Köyü nüfus piramidini incelediğimizde, kadın ve erkek nüfusun en az 80-84 ve 85 + yaş grubunda olduğu görülmektedir. Erkek nüfusun en fazla olduğu yaş grubu 0-4 yaş grubu iken, kadın nüfusu en fazla olduğu yaş grubu 10-14 yaş grubudur (Şekil9).

Yaylacık köyünde, 2000 yılında faal nüfusun % 15'i sanayi, % 80'i tarım % 5'i hizmet sektöründe çalışmaktayken, 2009 yılında Yaylacık Köyü'nde toplam nüfusun, yani 2.066 kişinin % 66'sını (1.355 kişi) iktisaden faal olan nüfus, % 31'ini (711 kişi) iktisaden faal olmayan nüfus oluşturmaktadır. İktisaden faal nüfusun % 45'i (610 kişi) tarım, % 45'i (610 kişi) sanayi, %10'u (135 kişi) hizmet sektöründe çalışmaktadır (Şekil 10). Yaylacık Köyü'nde, tarım sektörü % 35 'lik bir düşüş gösterse de hâlâ önemini korumaktadır. Yaylacık Köyü günümüzde, tarım ve sanayi kasabası olma yolunda gelişme göstermektedir.

Şekil 10. Yaylacık Köyünde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2009)

Kaynak: TÜİK ve Yaylacık Köyü Muhtarlığı verileri

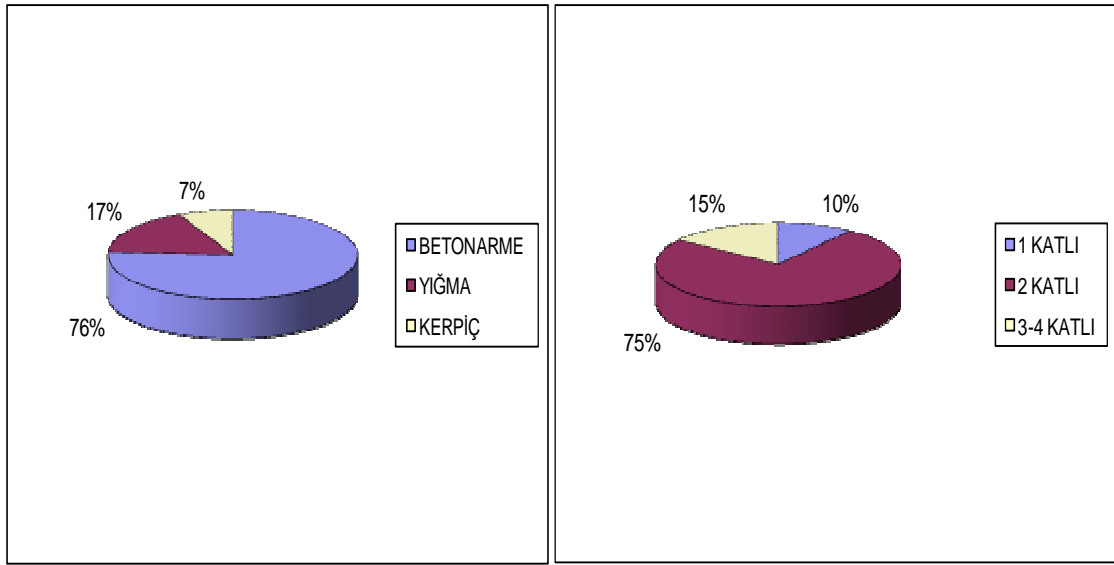
4.2.4 Yaylacık Köyü Fonksiyon Alanları

4.2.4.1.Konut Alanları

Yaylacık köyünde, yerleşmenin geliştiği alan 479.517 m²'dir. (Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi, 2009) Köy sokaklara ayrılmış, sokaklara numaralar henüz verilmemiştir. Köyün büyük bir kısmı ova üzerinde gelişmiştir.

Köyün ovada kalan kısmında, Çalı Belediyesindeki sanayi alanlarında çalışan kesimin yapmış olduğu kaçak evler bulunmaktadır. Ayrıca eski İzmir yolu kuzeyinde, Yaylacık tapulama sahası içinde kaçak gelişen küçük sanayi alanları da bulunmaktadır. Köyün dağ yamaçlarında ise II. konut yapılaşması gözlenmektedir (Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi, 2007). Köyde, konutların % 76'sı betonarme, % 17'si Yiğma, % 7'si Kerpiç malzeme ile yapılmıştır (Şekil 11).

Şekil 11. Yaylacık Köyü Yapı Cinsi ve Kat Adeti Grafikleri (2009)

Kaynak: Yaylacık Köyü Muhtarlığı

Köyde binaların % 75'i 2 katlı iken, % 15'i 3-4 katlı, %10'u ise tek katlı'dır. (Şekil 11.)

4.2.4.2 İş, Ticaret ve Sanayi Alanları

Yaylacık Köyü'nde, ticari iş yerleri genelde köy merkezinde bulunmaktadır. (market, bakkal, kasap, pide salonu, berber, emlak, yem dükkanı, fırın) Ayrıca, 1 Sucuk imalathanesi, 1 Konfeksiyon, 1 Kestane şekeri imalathanesi köy merkezine yakın iken, köyde bulunan 4 tavuk çiftliği köy yerleşmesinden uzak bir konumda yer alır.

Foto 5. Yaylacık Köyü Merkezinden Görünüm

Köy halkının günlük ihtiyacını karşılayabileceği sayı ve çeşitte ticari işyeri bulunmaktadır. Ayrıca çarşamba günleri köy içinde pazar kurulmakta ve köy halkı haftalık sebze, meyve ihtiyacını şehre ineksizin köyden karşılayabilmektedir. Köy halkı, istediğinde rahatlıkla, ilçe merkezinden alış veriş yapmaya gidebilecek kadar kolay ulaşım imkânına sahiptir.

Tablo 24. Yaylacık Köyü’ndeki Ticari İşyerlerinin Türü ve Sayısı (2000, 2010)

Ticari İşyeri Türü	Ticari İşyeri Sayısı	
	2000	2010
Kahvehane	2	4
Market	1	2
Bakkal	2	2
Kasap	2	2
Berber	1	1
Fırın	0	1
Pide salonu	0	1
Emlak	1	1
İnternet Cafe	0	1
Tuhafiye	0	1
Yem Dükkanı	1	1
Konfeksiyon	0	1
Kestane Şekeri	0	1
İmalathanesi		
Dondurmacı	0	1
Sucuk İmalathanesi	0	1
Tavuk Çiftliği	4	4
Toplam	14	25

Kaynak: Yaylacık Köyü Muhtarlığı

Yaylacık köyünü ticari işyeri türü ve sayısı bakımından incelediğimizde, 2000 yılında köyde 2 kahvehane, 1 Market, 2 Bakkal, 2 kasap, 1 berber, 1 emlak, 1 yem dükkânı, 4 tavuk çiftliği olmak üzere toplam 14 ticari işyeri bulunmaktaydı 2010 yılına

gelindiğinde ticari işyeri sayısı 25'e yükselmiş ve işyeri çeşitliliği artmıştır (Tablo 24). Köy halkı için ihtiyaçlarını karşılayabileceği ticari işyeri alt yapısı oluşmuştur.

Köyde, 2009 yılında faaliyete geçen 1 adet konfeksiyon yer almaktadır, 10 işçinin çalıştığı konfeksiyonda, Bursa'daki bazı firmaların kesilmiş olarak gönderdiği kumaşların dikim işleri yapılmaktadır (Foto. 6).

Foto 6. Yaylacık Köyünde Faaliyet Gösteren Konfeksiyon Atölyesinden ve Sucuk İmalathanesinden Görünüm

Yaylacık köyünde faaliyet gösteren bir adet sucuk imalathanesi bulunmaktadır(Foto. 6). 2003 yılından beri üretim yapan imalathanede Çalı'dan gelen et, sucuk üretiminde kullanılmaktadır. Günde 640 kangal sucuk üretimi yapılmaktadır. Üç çalışanın olduğu imalathanede, üretilen sucuklar, Bursa il merkezine pazarlanmaktadır. (İşletme sahibi ile yapılan mülakat)

Yaylacık Köyü, tarım ve sanayi faaliyetleri yönünden diğer köylerden farklılık gösterir. Konum ve arazisinin elverişliliği köy arazisi üzerinde, metal sanayi, makine sanayi, kimya sanayi, maden sanayi, tekstil sanayi, konfeksiyon sanayi, gıda sanayi, otomotiv sanayi, otomotiv yan sanayi, dekorasyon sanayi, inşaat sanayi, plastik – metal sanayi, mobilya sanayi, yedek parça sanayi metalurji ve tesisat sanayi tesislerinin kurulmasına olanak sağlamıştır. Köy sınırları içerisinde yaklaşık 26 adet sanayi tesisi bulunmaktadır.

Kasabalaşma özelliği gösteren bu köyde, sanayi tesislerinin kurulmasına elverişli arazi varlığı ve bu sanayilerde çalışmak üzere ucuz iş gücünün köy ve yakın çevre köylerden temininin kolaylığı sanayi yatırımlarının buraya yapılmasına neden olmuş, bu yatırımlar ise köyden şehre olan insan göçünü engellemiştir. Köyde, yeterli hizmet alanları ve

meslek grupları oluşmuş, böylece insanların şehre olan bağımlılığı azalmış kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen, köylerden daha gelişmiş bir yerleşim alanı haline gelmiştir.

4.2.4.3 Eğitim ve Kültür Alanları

Köyde bir adet ilköğretim okulu bulunmaktadır. İlköğretim okulu 250 öğrenci ve 10 öğretmeni ile eğitim faaliyetini sürdürmektedir. Yılın çeşitli dönemlerinde öğrencilerin yapmış olduğu resimler sergilenmektedir (Foto 7).

Foto 7. Yaylacık Köyü İlköğretim Okulundan ve Okulunun Düzenlediği Resim Sergisinden Bir Görünüm

Halk Eğitim tarafından okuma yazma ve el sanatları ile ilgili kurslar düzenlenmektedir. Yılsonunda, kurs eğitimi sona erdiğinde, yapılmış olan el sanatı ürünleri, köy meydanında bulunan çay bahçesinde sergilenmektedir. Bu iki kurum dışında eğitim ve öğretim için tahsis edilmiş başka bir alan söz konusu değildir.

4.2.4.4. Park ve Bahçeler

Köy sınırları içerisinde, kolay ulaşım imkânının sağlandığı piknik alanları mevcuttur. Köy içerisinden ve dışarıdan eğlenme ve dinlenme amaçlı ziyaret edenler olmaktadır. Köy, Bursa şehrine ve çevresindeki köy ve mahallelere eğlenceli vakit geçirebileceği rekreasyon alanı sunmaktadır.

4.2.4.5 Resmi ve İdari Binalar

Köyde, faaliyet gösteren resmi kurumların başında muhtarlık gelmektedir. Ayrıca sağlık evi, ilköğretim okulu ve halk eğitim kursu bulunmaktadır. Sağlık evinde, haftanın üç

günü doktor bulunurken, haftanın diğer günlerinde 1 hemşiresi ile köye hizmet vermektedir. Köy halkı, gerektiğinde Çalı'dan ve ilçe merkezinden sağlık hizmetlerini karşılamaktadırlar.

4.2.5 Yaylacık Köyü Fonksiyonları

4.2.5.1 İdari Fonksiyonu

Yaylacık köyü, idari anlamda Nilüfer merkez ilçesine bağlı bir köydür. 1940-1945 yılı nüfus sayımı verilerine göre Merkez Bucağına bağlı bir köydür. 1950'den 1985 yılına kadar olan nüfus sayımı verilerine göre Çalı Bucağına bağlı olan köy, bugün ise idari açıdan Nilüfer metropol semt ilçesine bağlı bir köy olarak varlığını sürdürmektedir.

4.2.5.2 Ekonomik Fonksiyonları

Yaylacık Köyü ekonomisi, tarım ve sanayiye dayanmaktadır. Tahıl tarımı ve meyvecilik ticari amaçlı yapılmaktadır, üretilen ürünler çevre köylere pazarlanmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinde kümes hayvancılığı ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Köyde bu alanda faaliyet gösteren 4 çiftlik mevcuttur. Dört aile bu işten geçimini sağlamaktadır. Üretilen ürünler Bursa il merkezine pazarlanmaktadır.

Köyde dört adet tavuk çiftliği vardır. Çiftliklerden biri, 12.000 tavuk kapasiteye sahiptir, aylık 10.500 koli yumurta üretilen bu çiftlikte üç işçi çalışmaktadır, üretilen yumurtalar, Bursa'ya büyük marketlere pazarlanmaktadır (Foto 8). (İşletme sahibi ile mülakat,2009)

Foto 8. Yaylacık Köyünde Faaliyet Gösteren Tavuk Çiftliği

Yaylacık Köyü'nün, il merkezine ve Çalı Sanayi Bölgesine yakın olması, köy halkının ve dışarıdan gelen çalışanların burada ikamet ederek, çalışmak üzere il merkezi ve Çalı

sanayi bölgesine gidiş gelişlerini kolaylaştırmıştır. Bu durum köy nüfusunun dışarıya göçünü engellemiş ve hatta köy nüfusunun artmasına neden olmuştur. Çalı sanayi bölgesine göre daha kolay ruhsat alabilme ve uygun arazi fiyatları köy sınırları içerisinde sanayi tesislerinin tutunmasında etkili olmuş ve köy halkına iş imkânı sunmuştur.

Köyün yerlileri emekli olduktan sonra köyelerine yerleşmekte, şehrin gürültü ve kargaşasından kaçarak, hayatlarına burada devam etmek istemektedirler. Aynı zamanda şehre göç etmiş fakat şehirde yaşamış oldukları geçim sıkıntısı nedeniyle, kendi tarım arazilerinde ve köydeki sanayi tesislerinde çalışmak üzere köyelerine geri göç etmiş olan nüfus çoğunluktadır.

Köyde, ihtiyaç duyulduğunda, şehir merkeziyle bağlantıyı sağlayan saat 21:30'a kadar, 30 dakika ara ile kalkan halk otobüsleri ve yine yarım saat ara ile kalkan şahsa ait minibüs seferleri bulunmaktadır. Şehre ulaşım imkânı oldukça iyidir. Köy yerleşim alanının, şehre göre ucuzluğu, şehrin trafiğinden, gürültü ve karmaşasından uzak kalmak isteyenler için, şehre ihtiyaç duymaksızın günlük ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir mekândır.

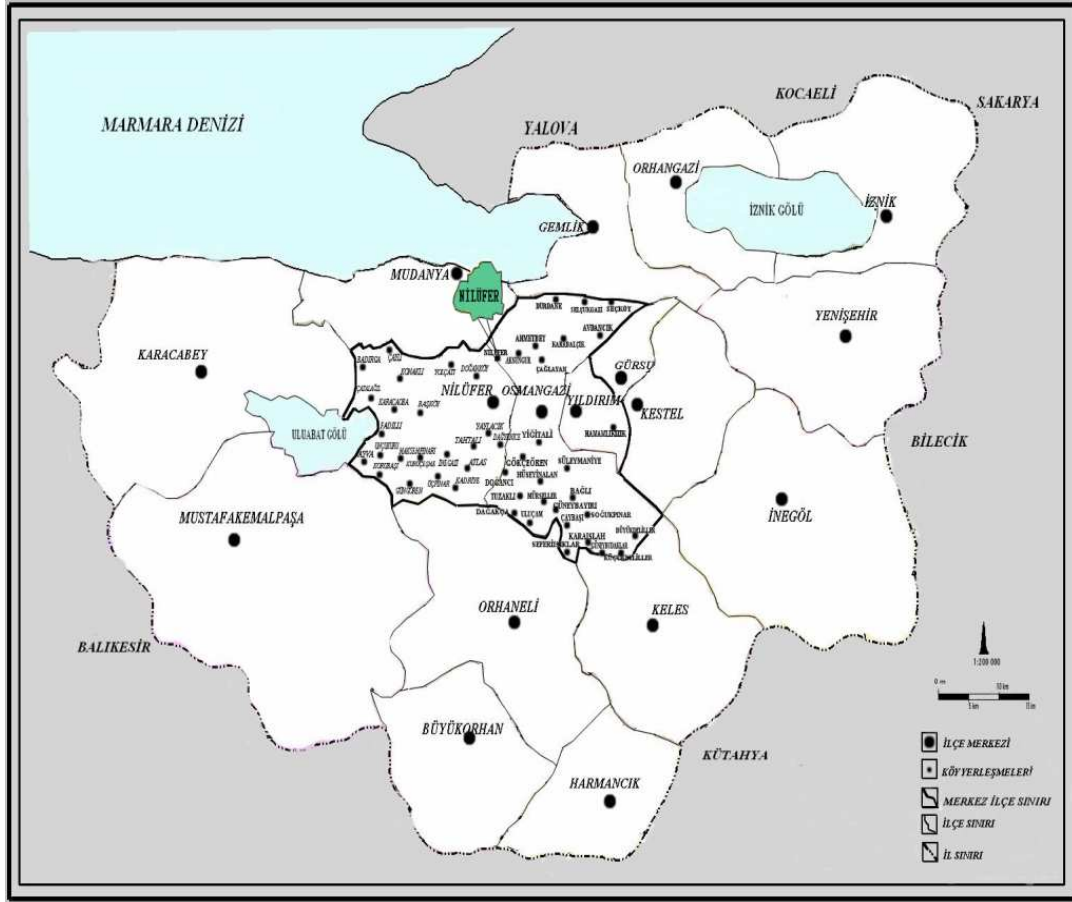
4.3 Nilüfer Köyü

4.3.1 Nilüfer Köyü Konumu

Nilüfer köyü, Osmangazi merkez ilçesine bağlıdır. Köyün kuzeyinde ve batısında Mudanya ilçesine bağlı Çağrısan Köyü, kuzeyinde ve kuzeydoğusunda Osmangazi ilçesine bağlı Aksungur Köyü, güneyinde Emek Mahallesi yer almaktadır (Harita 13).

İlçe ve il merkezine 15 km. uzaklıkta, il merkezinin kuzeybatısında Mudanya ilçe sınırında yer alan köy, 4.500 dekarlık alana sahiptir.(il Tarım müdürlüğü, köy envanteri 2007) 2009 yılında toplam 1.838 kişi nüfusu ile Osmangazi ilçe köyleri içerisinde en fazla nüfusa sahip olan köydür. Ova üzerine yerleşmiş Nilüfer köyde, yerleşim, toplu dokulu özellik gösterir.

Harita 13. Nilüfer Köy Lokasyon Haritası

Kaynak: Bursa Büyükşehir belediyesinden alınarak düzenlenmiştir.

4.3.2 Köyün Kuruluşu ve Gelişimi

“Nilüfer köy, 1881 yılında Bulgaristan’dan gelen 72 hane göçmen tarafından kurulmuştur. Nilüfer ırmağı kenarında kurulduğu için bu adı almıştır. 1934 yılına kadar Bursa merkez ilçesine bağlı köy, bu tarihte alınan bir kararla bir süre Mudanya ilçesine, 1987 yılında ise Osmangazi ilçesine bağlanmıştır”(Kaplıanoğlu, 2001: 225).

4.3.3 Nüfus Özellikleri

1935 yılı nüfus verileri içerisinde köyün yalnızca toplam köy nüfusu verileri görülmektedir. 1935 yılından 1950 yılına kadar toplam nüfus miktarı artış göstermiştir. 1950 yılında 575 kişi olan toplam köy nüfusu, 1955 yılında % -18.3 azalarak 528 kişiye düşmüştür. 1955 yılından 1975 yılına kadar devamlı artış gösteren nüfus miktarı, 1975 yılında 500 kişiye düşmüştür. 2000 yılından itibaren binin üzerine çıkan köy toplam

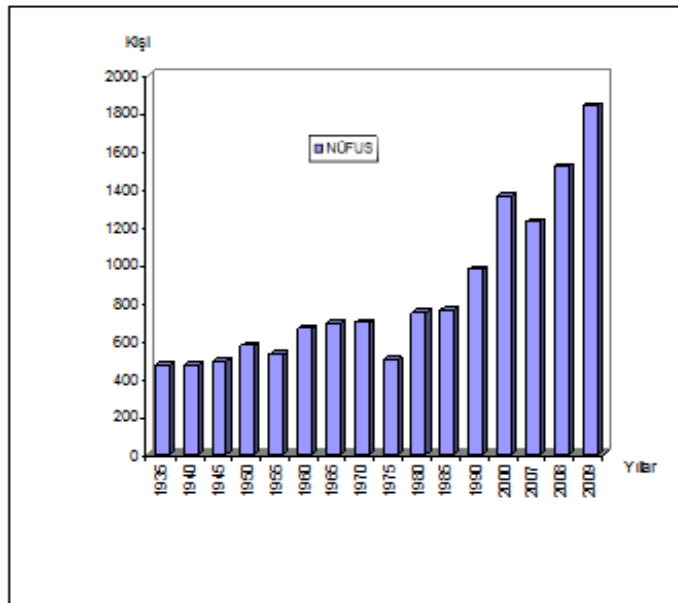
nüfus miktarı, 2008 yılında 1.515 yükselmiş, 2009 yılında ise 1.838 kişiye ulaşmıştır. 1935 yılından 2007 yılına kadar kadın nüfusu erkek nüfusundan fazla olmuştur, kadın erkek nüfusu arasındaki farkın en fazla olduğu yıl 1985 yılıdır. 2007 ve 2009 sayım yıllarında ise erkek nüfusu kadın nüfusundan fazla olmuştur (Tablo 25).

Tablo 25. Nilüfer Köyü Kadın, Erkek, Toplam Nüfusu ve Nüfus Artış Hızı

YILLAR	KÖY NÜFUSU	NÜFUS ARTIŞ HIZI (%)	ERKEK	KADIN
1935	473	-	--	--
1940	474	10.0	218	256
1945	490	10.3	232	258
1950	575	11.7	--	--
1955	528	-9.1	259	269
1960	665	12.5	330	335
1965	689	10.3	330	359
1970	694	10.0	336	358
1975	500	-7.2	249	251
1980	749	14.9	364	385
1985	759	10.1	353	406
1990	976	12.8	487	489
2000	1.362	13.9	679	683
2007	1.225	-8.9	623	602
2008	1.515	12.3	756	759
2009	1.838	12.1	927	911

Kaynak: TÜİK

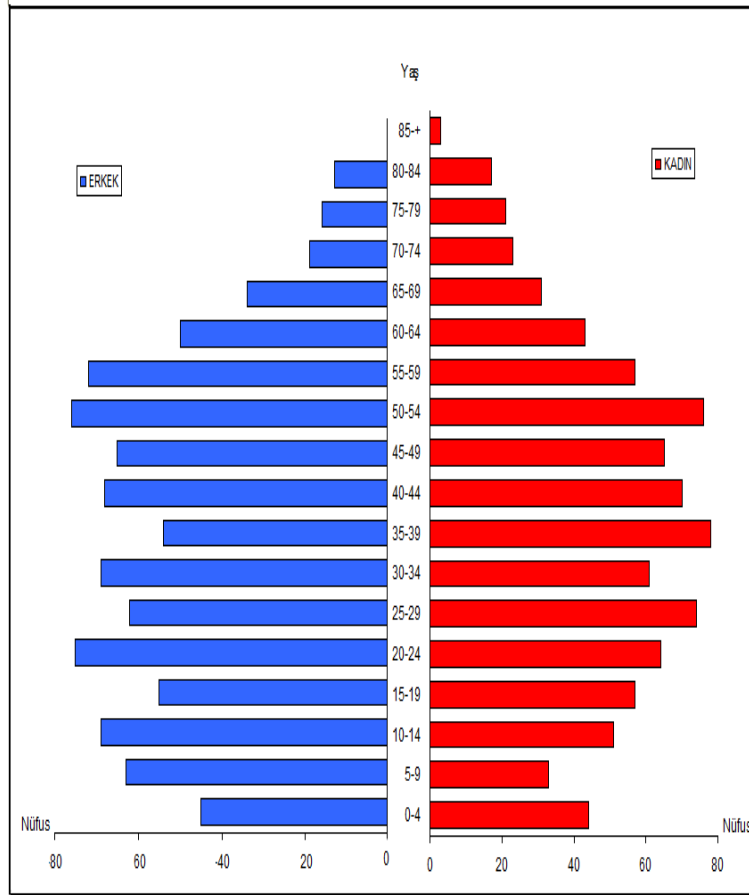
Şekil 12. Nilüfer Köyünün Sayım Dönemlerine göre Nüfusu (1935-2009)

Kaynak: TÜİK

Nilüfer köy nüfus piramidini incelediğimizde Yaylacık ve Yolçatı köylerinden daha farklı bir yapı göze çarpmaktadır. Aktif nüfus (15-65 yaş), pasif nüfustan (-15-65+) yaklaşık 2,5 kat daha fazladır. Erkek nüfusu içerisinde 85 yaş ve üzeri yaş grubunda erkek bulunmamaktadır (Şekil 13).

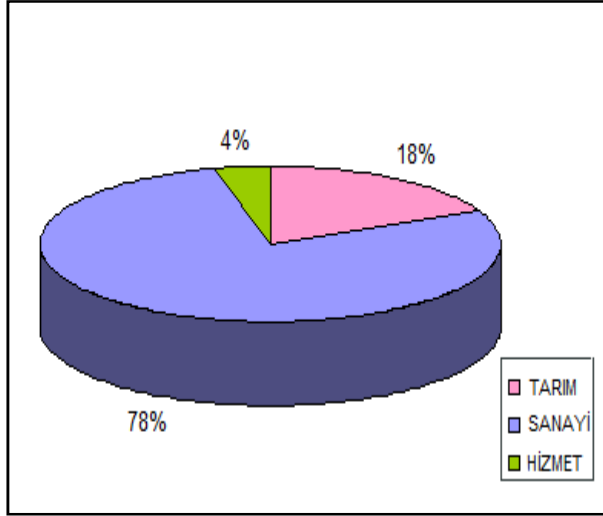
Şekil 13. Nilüfer Köyü Nüfus Piramidi (2009)

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü

2000 yılında faal nüfusun % 45'i sanayi, % 52'si tarım, % 3'ü hizmet sektöründe çalışırken, 2009 yılı itibari ile Nilüfer köy'de toplam nüfusun, (1.838 kişi) % 74'ünü (1.356 kişi) iktisaden faal olan nüfus, % 26'sını (482 kişi) iktisaden faal olmayan nüfus oluşturmaktadır. İktisaden faal olan nüfusun, % 78'i (1.058 kişi) sanayi, % 18'i (244 kişi) tarım, % 4'ü (54 kişi) hizmet sektöründe çalışmaktadır (Şekil 14).

Şekil 14. Nilüfer Köyünde İktisaden Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı (2009)

Kaynak: TÜİK ve Nilüfer Köyü Muhtarlığı verileri

4.3.4 Nilüfer Köyü Fonksiyon Alanları

4.3.4.1 Konut Alanları

Nilüfer Köy’de yerleşmenin geliştiği alan 232.236 m²’dir. (Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi, 2009) Köyde konut alanları ova üzerine dağılmış durumdadır. Meskenler arası mesafe az olup, toplu dokulu bir yerleşme özelliği gösterir.

Köy cadde ve sokaklara ayrılmıştır. Nilüfer caddesi, Nilüfer Hatun caddesi, Kolej caddesi, Özerler caddesi, Mukaddes Yazıcılar caddesi, Okul caddesi, Barbaros caddesi, Fulya caddesi olmak üzere 8 cadde ve 70 sokaktan oluşmaktadır.

Hızla gelişen Bursa şehri, artık kendi alanına sığmayıp çevresine doğru genişlemektedir. Kuzeybatı yönünde gelişen Bursa şehri Nilüfer köyü de bünyesine katmış, köy bu süreçte bir kasaba görünümü kazanmıştır. Köyün % 60’ı imara açılmış olup, köy inşa edilmiş lüks bahçeli villalarla doludur.

Foto 9. Nilüfer Köy Villâ Tipi Konutlar

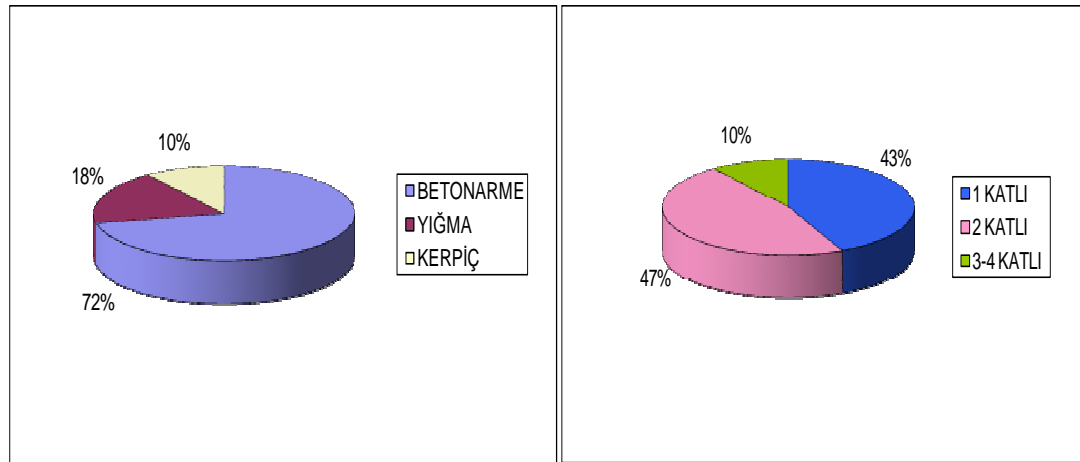

Refah seviyesi yüksek olan insanlar, şehrin gürültü ve karmaşasından uzaklaşarak doğal güzelliğe sahip bu köyü yerleşmek için tercih etmektedirler. Köye olan bu göçte, köy nüfusunu hızla artırmaktadır. Köy 2009 yılı itibariyle 650 haneden oluşmaktadır.

Köyün batı çevresi tamamıyla villâ tipi binalarla çevrilmiş (Foto.9), doğu kesiminde ise dokuma, makine ve tekstil ağırlıklı sanayinin bulunduğu bir alan oluşmuştur. Bu alan güneyde Nilüfer deresinin taşkın sınırına kadar gelişmiştir. Yerleşik alan sınırı içinde özellikle batı ve kuzey bölgelerinde villâ tipi yapılaşma oldukça fazladır. Batı kesimindeki planla yapılaşmış alanlarla köy yerleşik alanı bütünleşmiştir.

Köydeki binaların % 72'lik kısmını betonarme binalar oluştururken, % 18'ini yığma, % 10'unu kerpiç binalar oluşturmaktadır (Şekil 15).

Şekil 15. Nilüfer Köyü Yapı Cinsi ve Kat Adeti Grafikleri (2009)

Kaynak: Nilüfer Köyü Muhtarlığı

Köydeki konutların % 47'sini 2 katlı binalar oluştururken, % 43'ünü tek katlı, % 10'unu 3-4 katlı binalar oluşturmaktadır (Şekil 15).

4.3.4.2 İş, Ticaret ve Sanayi Alanları

Nilüfer Köy içerisinde, ticari işyerleri genellikle köyün merkezinde toplanmıştır. (Foto 12.). Nilüfer köyünü ticari işyeri türü ve sayısı bakımından incelediğimizde, 2000 yılında köyde 4 bakkal, 2 kahvehane, 1 emlak, 1 berber olmak üzere toplam 8 ticari işyeri bulunmaktaydı, 2010 yılına gelindiğinde, köyde, 2 Bakkal, 4 Kahvehane, 1 Fırın, 1 Boya-Hırdavat Dükkânı, 1 Cantıkçı, 1 Pide Salonu, 3 Emlak, 1 Lokanta, 2 Berber olmak üzere ticari işyeri sayısı 16'ya yükseltmiş, işyeri sayısı ve türü bakımında artış olmuştur (Tablo 26). Köy, halkı dışarıya bağımlı olmaksızın, günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecek yeterliliğe sahip duruma gelmiştir.

Tablo 26. Nilüfer Köyü'ndeki Ticari İşyerlerinin Türü ve Sayısı (2000, 2010)

Ticari İşyeri Türü	Ticari İşyeri Sayısı	
	2000	2010
Bakkal	4	2
Kahvehane	2	4
Fırın	0	1
Boya-Hırdavat Dükkânı	0	1
Cantıkçı	0	1
Pide Salonu	0	1
Emlak	1	3
Lokanta	0	1
Berber	1	2
Toplam	8	16

Kaynak: Nilüfer Köyü Muhtarlığı.

Foto 10. Nilüfer Köyü Merkezinden Görünüm

Köyün doğu kesiminde ambalaj sanayi, dokuma sanayi, yedek parça makine sanayi, tekstil sanayi, otomotiv sanayi, kozmetik ürünleri sanayi, boya sanayi, ilaç sanayi bulunmaktadır. Bu alan güneyde Nilüfer Deresi'nin taşkın sınırına kadar gelişmiştir (Foto. 11).

Foto 11. Nilüfer Köy Sınırları İçerisinde Yer Alan Sanayi Tesisleri

4.3.4.3 Eğitim ve Kültür Alanları

Nilüfer Köy'de, anasınıfının da bulunduğu bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. 219 öğrenci ve 10 öğretmeni ile İlköğretim Okulu eğitim öğretim faaliyetini devam ettirmektedir. (Foto 12.). Taşınmalı eğitim kapsamında Çağrısan Köyü (26 öğrenci) ve Osmangazi ilçesine bağlı Aksungur (44 öğrenci) ve Ahmetbey (34 öğrenci) köylerinden gelen öğrenciler, Nilüfer Köy'deki ilköğretim okulunda eğitim görmektedir. Dolayısıyla, köy, çevresindeki köylere eğitim öğretim faaliyetleri açısından merkezlik görevi üstlenmiştir.

Foto 12. Nilüfer Köyü İlköğretim Okulu ve Anasınıfı

Köyde, 2007 yılında bedensel ve zihinsel engelliler için açılmış özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır. 130 öğrenci kapasiteli eğitim merkezi 9 öğretmeni ile eğitim faaliyetini sürdürmektedir (Foto 13). Eğitim ve rehabilitasyon merkezi, Nilüfer Köy'ün yanısıra Osmangazi ilçesine bağlı Emek, Geçit mahalleleri ile Aksungur Köyü, Mudanya ilçesine bağlı Bademli, Ülkü mahalleleri ile Çağrısan, Dede, Balabancık köylerine hizmet vermektedir. Engellilerin eğitimi konusunda, Nilüfer köy çevresindeki mahalle ve köyler için merkezlik görevi üstlenmiştir.

Foto 13. Nilüfer Köyü Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Ayrıca köy halkı, her yıl Halk Eğitim merkezi tarafından düzenlenen el sanatı kurslardan faydalanmaktadır. Kurs bitiminde yıl boyunca üretilen el sanatı ürünler sergilenmektedir. Bu faaliyette köy halkı için önemli aktivitelerden birini oluşturmaktadır.

Köy halkının aktivitelerinden bir diğeri ise, gençlerin boş zamanlarını değerlendirmesi için oluşturulmuş spor sahasında, yılın çeşitli dönemlerinde müsabakalar düzenlenmekte ve faaliyet halka eğlenceli vakitler sunmaktadır.

4.3.4.4 Park ve Bahçeler

Köyde, yetişkinler ve çocuklar için 1 adet dinlenmeye ve eğlenmeye yönelik park alanı bulunmaktadır. Köy halkı boş zamanlarını bu alanda geçirmektedir. Park, çocuklar için de eğlenceli vakit geçirebilecekleri güzel bir oyun alanıdır.

4.3.4.5 Resmi ve İdari Binalar

Köyde faaliyet gösteren resmi kurumların başında muhtarlık gelmektedir. Ayrıca sağlık ocağı, ilköğretim okulu, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi, Nilüfer Köyü Sınırlı Sorumlu Kalkınma kooperatifi yer almaktadır.

Foto 14. Nilüfer Köyü Sağlık Ocağı

Aile hekimliği sağlık hizmetini veren Nilüfer köy Sağlık Ocağında salı, perşembe ve cuma günleri doktor bulunurken, haftanın diğer günleri bir hemşiresi ile köyün sağlık hizmetlerini karşılamaktadır (Foto 14). Köy halkı, hastane hizmetinden faydalanmak için ise Bursa il merkezindeki devlet hastanesine gitmektedir.

4.3.5 Nilüfer Köyü Fonksiyonları

4.3.5.1 İdari Fonksiyonu

1934 yılına kadar Bursa merkez ilçesine bağlı köy, bu tarihte alınan bir kararla bir süre Mudanya ilçesine, 1987 yılında ise Osmangazi metropol ilçesine bağlanmıştır.

4.3.5.2 Ekonomik Fonksiyonları

Nilüfer köyü ekonomisi sanayi ve tarıma dayanmaktadır. Köy sınırları içerisinde, ambalaj sanayi, dokuma sanayi, yedek parça makine sanayi, tekstil sanayi, otomotiv sanayi, kozmetik ürünleri sanayi, boya sanayi olmak üzere çeşitli tesisler bulunmaktadır. Bu sanayi tesislerinin köyü tercihinde, köyün Bursa Organize Sanayi bölgesine yakınlığı etkili olmuştur. Organize Sanayi Bölgesinde sanayi kurabilmek için ruhsat, altyapı, katkı payı gibi masraflardan kaçan sanayici tarımsal amaçlı depo izni olarak, amaç dışı kullanmış olduğu sanayi tesislerini, kolayca köy sınırları içerisine inşa etmiştir. Bugün bu sanayiciler, Cargill yasasından faydalanarak, tesisi hangi amaçla kullanılıyorsa o amaçlı ruhsat almaya çalışmaktadır.

Sanayi tesislerinin köyü tercihindeki bir diğer etken ise, köy sınırları içerisinden geçen, Nilüfer çayının varlığıdır. Sanayi tesisleri atık sularını Nilüfer çayına boşaltmak için burayı tercih etmişlerdir. Köy sınırları içerisindeki bu sanayi tesislerinin varlığı, burada yaşayan halka iş imkânı sunmuş ve köyden göçü engellemiştir.

Yine, köyün, Bursa Organize Sanayi bölgesine (9 km) ve Nilüfer Organize Sanayi bölgesine yakın olması nedeniyle, sanayide çalışan işçiler, köyden arsa alıp, kendileri için konut yapmaktadırlar, bu durumda köyün nüfusunun artmasına neden olmaktadır.

Nilüfer köy halkı, tarımda kooperatifleşme sağlamış olup; şeftali armut, incir, kavun, karpuz gibi ürünleri dışarıya pazarlamaktadır. Ürünler daha çok tüccarlar tarafından bahçeden alınmaktadır.

Köyün, İzmir-İstanbul-Ankara çevre yoluna yakın olması (5 km), köye kolay ulaşım imkânı sunmuştur. Köyün konumu itibari ile İstanbul'a giden Mudanya, Güzelyalı feribot kalkış noktasına (10 km) yakınlığı, köyde ikamet edenlerin çalışmak üzere, İstanbul'a günübirlik gidiş dönüşlerini kolaylaştırmaktadır. Bu durum da köyün nüfus kaybetmesini önlemektedir.

SONUÇ

Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım Metropol Semt İlçelerine bağlı köy yerleşmelerinde yapmış olduğumuz inceleme ve araştırma sonucunda gelişmişlik örneği sergileyen Nilüfer köy (15 km), Yaylacık (17 km), Yolçatı (20 km) köylerinin il merkezine olan yakınlıkları, kasabalaşma özelliği göstermelerinde büyük önem taşımaktadır. Diğer yandan, (Yiğitali 8 km), (Ahmetbey 12 km), (Hamamlıkızık 13 km), (Gökçeören 15 km), (Doğanköy 15 km), (Çağlayan 15 km), (Dağyenice 16 km), (Dürdane 16 km), (Karabalçık 17 km), (Hüseyinalan 17 km), (Doğancı 17 km), (Avdancık 17 km), (Tuzaklı 18 km), (Başköy 18 km), (İnegazi 20 km) il merkezine bahsi geçen üç köy kadar yakın olmalarına rağmen istenilen düzeyde gelişme gösterememişlerdir. O halde; bir yerleşmenin gelişiminde merkeze olan uzaklık önemli bir faktör olarak yerini korurken, yerleşmenin konumu, topoğrafyası, yerleşim koşulları, sanayi ve ticari işletme koşullarına uygun oluşu, çeşitli karayolu güzergâhlarına göre konumu, bu köylerin gelişip yaşam şekillerinin iyileşmesine sebep olmaktadır sonucuna varmak yanlış olmayacaktır.

Söz konusu gelişmişlik örneği sergileyen üç köy, çeşitli fonksiyonları itibari ile çevresindeki köy ve mahallelere merkezlik vazifesi üstlenmektedir. Nilüfer Köy’de, 219 öğrenci ve 10 öğretmen kapasiteli ilköğretim okulu köye hizmet vermekte, aynı zamanda taşınmalı eğitim kapsamında Mudanya ilçesine bağlı Çağrısan Köyü (26 öğrenci), Osmangazi ilçesine bağlı Aksungur (44 öğrenci) ve Ahmetbey (34 öğrenci) köylerinden gelen öğrencilerde köydeki eğitim hizmetinden yararlanmaktadır.

Köyde, 2007 yılından beri köy ve yakın çevresine hizmet veren bedensel ve zihinsel engelliler için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır. 130 öğrenci kapasiteli eğitim merkezi 9 öğretmeni ile eğitim faaliyetini sürdürmektedir. Eğitim ve rehabilitasyon merkezi, Nilüfer köyün yanı sıra Osmangazi ilçesine bağlı Emek, Geçit mahalleleri ile Aksungur köyü, Mudanya ilçesine bağlı Bademli, Ülkü mahalleleri ile Çağrısan, Dede, Balabancık köylerine hizmet vermektedir.

Nilüfer, Yaylacık, Yoçatı köy sınırları içinde yer alan sanayi tesisleri, içinde buldukları köylere iş imkânı sunarken, bunun yanı sıra çevrelerinde yer alan köy ve mahallelerde ikamet eden vatandaşlara da iş imkânı sunmaktadır. Bazıları sanayinin

bulunduğu köyü yerleşmek için tercih ederken, bazıları ise ikamet ettikleri çevre köy ve mahallelerden çalışmak üzere gelip gitmektedirler. Köy niteliğini yitirerek gelişim aşamasında olan bu üç köy ekonomik anlamda çevresine iş imkânı sunmaktadır.

Nilüfer Köye çalışmak üzere, Çağrısan Köyü, Aksungur Köyü ve Emek Mahallesinden, geliş gidiş yapanlar olmaktadır. Yine sınırları içerisinde irili ufaklı yaklaşık 26 sanayi tesisi bulunan Yaylacık Köyü de çevresindeki köylere (Ürünlü, Tahtalı köyü) iş imkânı sunmaktadır. Çevrelerine göre merkez olma durumu ve bünyelerinde yer alan ekonomik ve sosyal faaliyetlere uygun tesisler, ileride bu yerleşmelerin şehre adaptasyonunu kolaylaştıracaktır.

Günümüzde, sanayileşmenin etkisi ile hızla nüfuslanan şehirlerde, şehrin gelişmiş olduğu alan, şehre yeterli gelmeyip, zamanla çevresine doğru genişlemektedir. Bursa da bu aşamaları geçirmiş bir yerleşmedir. Yapılan saha çalışmaları sonucunda, daha önce köy yerleşmesi iken, kasabalaşma sürecine girmiş ve takiben 2009 yılı itibariyle Büyükşehir mahalle olan Nilüfer ilçesine bağlı Görükle, Gölyazı, Hasanağa, Akçalar, Çalı, Kayapa; Osmangazi ilçesine bağlı Ovaakça, Demirtaş, Kirazlı, Emek yerleşmeleri ile çalışma sahamızdaki Nilüfer, Yolçatı ve Yaylacık köylerinin gelişim süreçlerinin benzerlik arzettiği gözlenmiştir. Dolayısıyla, bu benzerliğin değerlendirilmesinden hareketle, Nilüfer, Yaylacık, Yolçatı köylerinin de aynı aşamaları kat ederek ileriki on yıl içinde mahalle yerleşmesi haline gelebilecekleri öngörüsüne varılmıştır.

Bu öngörünün gerçekleşeceği fikrinden hareket edersek; Söz konusu üç yerleşmenin ileride mahalle statüsünde yerleşmeler olabileceği düşünülerek, daha bu aşamadan itibaren fiziki planlamalarının düzgün bir şekilde yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde, daha sonraki aşamada Büyükşehir entegrasyonunda sorunlar yaşanabilir. Sahanın mekân açısından planlaması yapılırken, sürdürülebilirliğin yitirilmemesi için doğal yapı bozulmamalı, çevre ile uyumlu hareket edilmesi konusunda hassas davranılmalıdır.

Aynı şekilde sahanın fiziki, beşeri ve ekonomik anlamdaki potansiyeli iyi tespit edilerek, bu potansiyeli doğru değerlendirebilmeye yönelik olarak planlama çalışmaları yapılmalı ve saha bu doğrultuda yönlendirilmelidir. Araştırma sahasında giderek önem kazanan sanayi faaliyetleri gelişirken, tarım potansiyeli yüksek olan bu alanlarda

tarımsal faaliyetlerin de ikinci planda kalmaması için özen gösterilmelidir. Sanayileşme ve buna bağlı olarak artan nüfus ve gelişen yerleşim alanları için yer seçilirken amaç dışı arazi kullanımının yapılmaması da önemle üzerinde durulması gereken konulardandır. Nitekim Bursa bir sanayi şehri haline dönüştürülürken Bursa ovasında bu yanlış uygulama yapılmıştır.

Kasabalaşma sürecindeki söz konusu yerleşmelerin çevresindeki kır yerleşmelerine göre hem ekonomik hem de sosyal yönden, ne düzeyde merkez olma özelliği gösterebildiği iyi irdelenmeli ve ileriki aşamalarda olası bir idari yapılanmada bu hususlar göz önünde tutulmalıdır.

Merkez ilçeye bağlı orman içi dağ köyleri ise yol, su, elektrik gibi temel hizmetlere en iyi şekilde sahip olmalarına rağmen gelişmemiştir ve şehre göç hızla devam etmektedir. Bu köylerde genç nüfus yok denecek kadar azdır. Her biri bir doğa harikası olan bu köylere geri dönüşü sağlayabilmek için köylerde turizm geliştirilmeli, köy halkı tarım ve hayvancılığa teşvik edilmeli, bu faaliyetleri geliştirmek için, ilgili teşvik kredileri verilmelidir.

KAYNAKLAR

- AKKILIÇ, Yılmaz (2002), *Bursa Ansiklopedisi*, 1. Baskı, Bursa Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- ARDEL, Ahmet (1944), “Bursa Ovası ve Çerçevesi (Morfolojik Etüt)”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Yıl 3, Sayı 7-8, s.78, Ankara.
- ARDOS, Mehmet (1984), *Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi*, Cilt 1, İstanbul Üniversitesi yayınları, No 3263, s.58, İstanbul.
- ARINÇ, Kenan (2003), “Ekolojik Yönleriyle; Bursa Ovasında Arazi Kullanılışı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Yıl 8, Sayı 10, Eylül, s.86.
- ARINÇ, Kenan (2006), *Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri*, Cilt 1, Coğrafya serisi, Erzurum.
- BULUT, İhsan (2003), *Yozgat İli'nin Coğrafyası*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, No:2936, Erzurum.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi Emlak ve İstimlak Müdürlüğü.
- Bursa İl Sağlık Müdürlüğü, Nüfusun Yaş Grupları Cinsiyet ve Yerleşim Birimlerine Dağılım verisi.
- Bursa İl Tarım Müdürlüğü, (2007), Köy Envanteri.
- Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, (2009) Bursa Merkez İlçe Sanayi Tesisi verileri.
- DARKOT, Besim (1961), “Türkiye'nin İdari Coğrafyası Üzerine Düşünceler” İstanbul Üniversitesi, *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6, s.2.
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü(2010), Bursa Ovasında 1929-2001 Meteorolojik Rasat Değerleri.
- DOĞANAY, Hayati (1992), *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi yayınları, II Baskı, Erzurum.

ERTÜRK, Hasan (1994), Bursa'da Sosyo- Ekonomik Değişim ve Hava Kirliliği Sorunu, Busiad Yayınları, No.14, s.15.

Google Maps,(200?)<http://maps.google.com>,25.09.2010.

GÖZÜKARA DURMAZ, Emel (2001), *Bursa Ovasında Mevcut Yeraltısı Yataklarında Temel Kirlilik parametrelerinin araştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü

GÜNEY, Ziya (2008), “Kapatılan belde belediyeleri <http://www.ekohaber.com.tr/index>.

HAYIR, Meryem, (2009), *İstanbul Bahçe Şehir’de Şehirleşme Süreci*, Çantay Kitabevi, s.1, İstanbul

HIZLI, Mefail (1993), “Hüdâvendigâr Vilâyeti İmâr Faaliyetleri Defteri (1307-1309/1891-1893)”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, S.5, Cilt 5, s.234.

KAPLANOĞLU, Raif (2001), *Bursa Ansiklopedisi*, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, Cilt 1, s.225.

KAPLANOĞLU, Raif (1996), *Bursa Yer Adları Ansiklopedisi*, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları, No 2, s.41, İstanbul.

KARAKUZULU, Zerrin (2010), *Sakarya İlindeki Kasaba Yerleşmeleri*, 1.Baskı, Değişim Yayınları, İstanbul.

KOÇMAN, Asaf (1993), *Türkiye İklimi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:72, İzmir.

KODAY, Zeki ve ERHAN, Kübra (2009), “Erzurum İlinin İdari Coğrafya Analizi”, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, S.41.

MOR, Firdevs,(2002), *Bursa'da Yoğun Araç Trafığı, Sanayi, Kentleşme ve Tarımsal Faaliyetlerin Etkileri Bakımından Sebzelelerde ve Yem Bitkilerinde Kadmiyum ve Kurşunla Kontaminasyon*, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü.

- OĞUZOĞLU, Yavuz (1996), Bursa, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- ÖZÇAĞLAR, Ali (2005), “Türkiye’de Mülki İdare Bölümlerinin İdari Coğrafya Analizi”, Ankara Üniv.Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi,*Coğrafi Bilimler Dergisi*.
- ŞEKER, Nesim (1999), “Türk Yunan Nüfus Mübadelesi ve Bir Kent: Bursa,” Sayı 1.
- TAŞ, Hülya (1989), *Bursa Görükle Köyü Halkbilimi Ürünleri Üzerine Bir araştırma*,Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- T.C.Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı,(1966), Şehirleşme sorunları, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- TC. Bursa Valiliği,(2010),Bursa ili tanıtımı, www.bursa.gov.tr.(2010) 27.09.2010.
- T.C.İç Anadolu Belediyeler Birliği,(2008),
http://www.iabb.gov.tr/genel/bizden_detay.php?kod=496&tipi=2&sube=0,
26.09.2010.
- T.C. Nilüfer Kaymakamlığı, (2009), İl Özel İdaresi.
- T.C. Osmangazi Kaymakamlığı, (2009), İl Özel İdaresi.
- T.C.Osmangazi Kaymakamlığı,(2008),Osmangazi İlçesi,
<http://www.osmangazi.gov.tr/index.php?modul=sagmenu&id=4> .
- T.C. Yıldırım Kaymakamlığı, (2009), İl Özel İdaresi.
- T.C.Yıldırım Belediyesi, <http://yildirim.gov.tr/>, 20.08.2010.
- TOLUN DENKER, Bedriye,(1964), “Bursa Ovasında Ziraat Faaliyetlerinin Tarihi Seyri Hakkında”, İstanbul Üniversitesi, *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, No:14.
- TÜMERTEKİN, Erol ve ÖZGÜÇ, Nazmiye (2002), “*Beşeri Coğrafya, İnsan Kültür Mekân*”, Çantay Kitapevi, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu,(2010),Genel Nüfus Sayımları,

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11 , 27.09.2010.

Uludağ Üniversitesi(200?),Bursa ili Hakkında Tanıtım,

<http://www.uludag.edu.tr/uludaguni.php?kat=11/> 23.08.2010.

YÜCEL, Talip (1987), Türkiye Coğrafyası, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, No 68 Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

27.08.1985 yılında Çankırı'da doğdu. İlkokulu ve Ortaokulu Ilgaz ilçesinde, Lise öğrenimini Bursa ili Gemlik ilçesinde tamamladı. Üniversiteye 2004 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya bölümünde başladı, 2008 yılında derece ile mezun oldu.